Blyksniai

Literatūrinis almanachas

Turinys

Pratarmė 4

Eilės 8

Istorijos 51

Pratybos 146

Sudarytojos: Gabija Bankauskaitė, Skirmantė Biržietienė, Lina Buividavičiūtė, Eglė Keturakienė, Skirmantė Šarkauskienė

Maketas – Domantė Vaišvylaitė

Vita Matulytė „Žaltvykstė“

Kodėl vis dar rašome

Pratarmė

Šį tekstą noriu pradėti nuo vis dar aktualių ir literatūrinę intrigą palaikančių Vilniaus universiteto Kauno fakulteto dėstytojo Sauliaus Keturakio žodžių: „Ką rašyti, kai viskas jau parašyta?“. Atsimenu šią intelektinę provokaciją kaip vieną gražiausių – priėmiau iššūkį ir vis dar bandau savo rašymu „atsimušti“ – po simbolizmo ir siurrealizmo, po modernizmo ir postmodernizmo, šioje, sunkiai įvardijamoje epochoje, vėl kaip Jokūbas su angelu kovoju su kalba jos pačios priemonėmis. Rašau ir perrašau, abejoju ir braukau, retkarčiais nuoširdžiai pradžiugdama, nes mūsų būtis iš esmės atsiveria per žodžius, drįsčiau sakyti, labiausiai – per literatūrą.

Tikrąja savo rašymo kelionės pradžios žyma laikau studijas Vilniaus universitete Kauno fakultete. Tada, įkvėpta siūlomų skaityti kūrinių, įdomiausių paskaitų, pradėjau skelbti savo kūrinius literatūrinėje „Žalios žolės“ svetainėje. Kai studijavau, dar nebuvo lietuvių literatūros ir kūrybinio rašymo studijų programos, bet žinau, kad rašymo iniciatyvos Fakultete visada buvo palaikomos ir skatinamos. Pavyzdžiui, minėtinas rankraščio teisėmis spausdinimo mašinėle išleistas Fakulteto studentų kūrybos almanachas „Mirgėjimai“ (Kaunas, 1984). Studentų kūrybos almanacho „Mirgėjimai“ turinys apėmė originaliąją kūrybą, kritiką ir publicistiką bei vertimus. Verta atkreipti dėmesį, kad šiame leidinyje apstu dabar jau žinomų ir pripažintų kūrėjų ir vertėjų vardų. Almanache pateikiami ankstyvieji Dovilės Zelčiūtės eilėraščiai, Gedimino Jankaus poetiniai tekstai, Violetos Sojūtės iš latvių kalbos versti Imanto

Zieduonio kūriniai, Alfredo Orento iš anglų kalbos verstas vienas John'o Updike'o apsakymas.

Šiandien tą patį įkarštį, pastangą užrašyti tai, kas iki galo nepasiduoda užrašomas, mes, Fakulteto dėstytojai, regime savo Studentuose. Mus maloniai stebina jų kūrybiškumas ir literatūrinių interesų diapazonas, netikėti (iš)ieškojimai, įvykstantys buberiškieji dialogai tarp tekstų ir jų skaitytojų. Todėl naujasis dabartinių ar kiek anksčiau Fakulteto literatūros programas baigusių jaunųjų kūrėjų literatūros almanachas „Blyksniai“ gražiai tęsia tradicijas. Tai lauktas ir natūralus tolesnis žingsnis, svarbus ir patiems rašytojams, ir jų dėstytojams ir visai Fakulteto bendruomenei. Į šį almanachą pateko Studentų pasiūlyti ir Dėstytojų (Gabijos Bankauskaitės, Skirmantės Biržietienės, Eglės Keturakienės, Skirmantės Šarkauskienės) atrinkti tekstai. Almanachas suskirstytas į kelias dalis dėl įvairiopos aprėpties – nuo pačių Studentų pasiūlytų idėjų įgyvendinimo, kūrybinių eksperimentų, dėstytojų duotų literatūrinių užduočių ir pratimų rezultatų.

Almanachą iliustravo buvusios Fakulteto Lietuvių literatūros ir kūrybinio rašymo programos Studentės Raminta Ardzevičienė ir Vita Matulytė.

O dabar, tikiu, įdomiausia šio teksto dalis – ką gi rasime, pasklaidę almanacho puslapius? Urtė Aukštuolytė užrašė ir netgi iliustravo Mildutės istorijas. Šmaikštūs ir atmosferiški pasakojimai, galbūt įkvėpti Astridos Lindgren knygų herojų Madikės ir Emilio iš Lionebergos, leidžia įsijausti į nuotaikingą ir nuotykingą vaikystės pasaulį, kikenti ir susitikti su savo vidiniais vaikais.

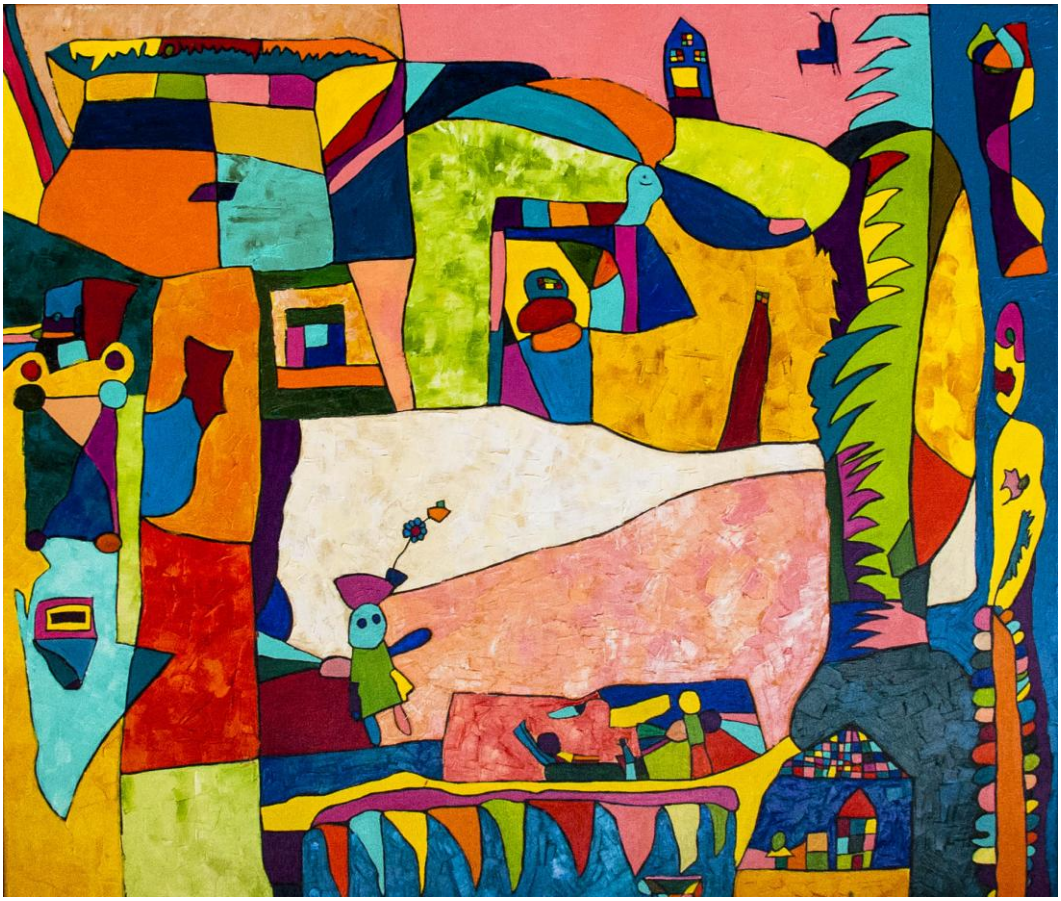
Viename iš almanachui pateiktų tekstų Daiva Ausėnaitė itin kūrybiškai, šiltai ir šmaikščiai supažindina mus su Krize ir Egzistencializmu. Jos tekste solidi ir melancholiška Henriko Nagio poezija susipina su švelniai egzistencinį nerimą ir kitokią niūrumą pašiepiančia proza. Rezultatas yra neabejotinai originalus. Kristina Chlastauskienė pasakoja Zosės Bartuškaitės istoriją. Švelnios reminiscencijos ir protagonistės ryžtingumas (ji labai nori vaikelio) Kristinos tekste atveria lyčių stereotipus, pateikiamus su ryškia humoro gaidele. Feministinis diskursas čia įgauna naujas reikšmes ir per komiškumo prizmę parodo priešingų lyčių veikėjų lūkesčius, jų prasilenkimus ir sukirtimus. Fausta Ivanauskaitė savo eilėraštį užbaigia gerąja prasme smūginėmis eilutėmis: „Tada suprantu, kad gyvenimas/ Neišverčiama vidinė konstrukcija“ („Verstinė konstrukcija“). Fausta turi ir puikų literatūrinį humoro jausmą, kuris itin pagyvina sodrius moterų patirčių pasažus – ko vertas vien antakių laminavimo motyvas. Agnė Ivanauskaitė skaitytojus nukelia į praėjusį šimtmetį ir pasakoja neišsipildžiusios meilės istoriją. Pasakoja jautriai ir įtaigiai, pasitelkdama ir tarmiškus žodžius, kad kuo geriau atskleistų kūrinio chronotopą. Daiva Jasiūnė gerai įvaldo poetines formas – vienas iš jos kūrinių itin išsiskiria – tai eiliuota Rasos Aškinytės romano „Glesum“ anotacija, puikiai atskleidžianti atmosferą, feministinį aspektą, o kartu tampanti visiškai savarankišku kūriniu. Daivos almanachui pateiktų darbų išskirtinumas – eilėraščių komentarai (dėstytojos Linos paskaitos užduotis sukurti ne tik eilėraštį, bet ir jo kontekstus paaiškinantį laisvos formos komentarą). Claudia Magaldi rašo ir jautrią lyriką, ir Italijos koloritų prisodrintą prozą. Nuoširdūs, jautrūs Claudios pasakojimai turi potencialo ir skatina laukti

naujų autorės darbų. Gajos Danieliūtės „Akmenėliai“ taip pat įkrenta į almanachą su vidužemiškomis spalvomis, peizažu ir skoniais, tačiau svarbiausia čia – jautriai atskleisti kūrėjos vidiniai virpesiai. Vitos Matulytės poezija siūlo keletą perskaitymo variantų, vienas jų – eilėraščio skambėjimas autorės akvarelių fone. Martinos Ruginytės eilėraščiai jau susilaukė pripažinimo, autorė yra išleidusi knygą. Jautrūs, čiuoplūs, autentiški Martinos kūriniai derina buitį ir būtį, atveria akimirkų prasmes, kasdienius nušvitimus, nes „Man 34-eri, ir dabar/Galiu pasakyti,/ Kad gyvenimas nėra vien aukštosios akimirkos“ (ištrauka iš eilėraščio be pavadinimo). Laura Ruškytė almanachui pateikia tekstą, laimėjusį Kauno technologijos universiteto organizuotame rašymo konkurse. Šmaikščiame ir giliamintiškame laiške sau užčiuopiamos asmeninių ir visuomeninių lūkesčių dilemos, privalomojo produktyvumo temos, gyvenimo autorystės ir autentiškumo problematika. Lijanos Savickienės lyrika išsiskiria (ir) patriotine tematika, skaudžių istorijos sūkurių aktualizavimu, švelnia, bet paveikia poetine kalba. Kristinos Straševičiūtės poezija talpina mito ir literatūros intertekstus, feministinį diskursą ir stereotipų paneigimą, savanoriškos emigracijos patirtis. Kristinos darbai brandūs ir originalūs – džiaugiamės turėdami juos almanache.

Kviečiame skaityti, džiaugtis, ginčytis, gėrėtis, atrasti. Nes galbūt ne viskas dar parašyta ir verta kovoti su kalba it Jokūbui su angelu – nes tai meilės kova, iš kurios gimsta gelmė, grožis ir gyvastis.

Lina Buividavičiūtė

Eilės

Raminta Ardzevičienė „Geltonas miestas“

Kristina Straševičiūtė

Pragaro pakeleiviai[1]

Jeigu pateksiu į pragarus,
nesišauksiu Beatričės,
ieškosiu panašių į save
pakeleivių,
kurie nežuvo mūšyje,
arba, kaip aš,
sulaužė duotas priesaikas.

Susikibę rankomis,
bėgsim kartu
Helo šunkeliais
link vartų
į vaiskiąją šviesą.

Ūkanos ir rūkai
mums kris ant blakstienų,
temdydami kelius
link Gjolos upės,
į kurios aštriuosius vandenis

[1] Publikuotas leidinyje *Zinas 2.0* 2022 metais.

nevalia įbristi.

Laikini pakeleiviai,
mes bėgsime tyliai –
nei Garmas nesuuos
mūsų pėdsakų,
atsiduodančių
mirties lelijomis.

Pribėgus tiltą

per šaltąją upę
mums kelią pastos
pragaro milžinė,
kurios kerus išvaikys
mūsų teigiamos mintys.

Tuomet, pasiekę vartus
į vaiskiąją šviesą,
pakeleiviai paklaus:
kas turi raktus
nuo pragaro durų?

garsiai suskambės
tyla...

Pakeliui į supermarketą[2]

Ją vadina Madam Sansabri[3].
Skarbeko[4] rajone,
pakeliui į supermarketą
ji nepaliaujamai kalbina praeivius,
trokštančius pagerinti savo karmą
čia ir dabar,
už tai atsidėkodama
saldžiais oro bučiniais
ir gausiais palaiminimais.

Kaip ir dauguma benamių,
kurių venomis teka
mėlynas kraujas,
ji žino, ko nori
iš gyvenimo –
tik ekologiško maisto,
tik integralinės duonos,
tik košerinės mėsos,
tik burgundiško vyno.

---

[2] Publikuotas leidinyje *EGZODIKA. EXODICA. Pasaulio lietuvių rašytojų antologija. 3 dalis*. Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2025.

[3] Pranc. *Sans-abri* – žmogus be gyvenamosios vietos.

[4] Schaerbeek – viena iš Briuselio savivaldybių.

Mergaite, tavo kaukė[5] labai graži,
kitą kartą, kai pirksi,
pagalvok ir apie mane!

Glaudžia suskirdusias rankas
prie lūpų ir siunčia
mua mua mua!

[5] COVID-19 pandemijos metu nešiotos kaukės.

„Perlai lyg deimančiukai – geriausi merginų draugai“[6]

(Skiriu Gvidui Latakui – pagal jo užduotą frazę kūrybinio rašymo dirbtuvėse)

Jos gyveno be rūpesčių –
mergaitės, merlinos,
kandeliarijos, furijos...
dar vakar
Paryžiuje, šalia Eifelio bokšto,
gurkšnojo martinį.

Pietų jūroms skalaujant kaulus negyvo banginio...

Jos gyveno be rūpesčių –
mergaitės, merlinos,
kandeliarijos, furijos...
dar vakar
pilyje Malmaisono
įsikūrė būrimo salonus.

Šiltiems Egipto dykumų vėjams papūtus...

Jos gyveno be rūpesčių –
mergaitės, merlinos,
kandeliarijos, furijos...
dar vakar
Liuksemburgo soduose

[6] Publikuotas leidinyje *EGZODIKA. EXODICA. Pasaulio lietuvių rašytojų antologija. 3 dalis*. Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2025.

skynė žiedus bijūnų.

Apsitaisę šilkais ir juodų perlų karoliais...

Jos gyveno be rūpesčių –
mergaitės, merlinos,
kandeliarijos, furijos...
dar vakar
Eliziejaus rūmuose
kreolės galvą puošė karūnom.

Saulei leidžiantis jūron...

Jos gyveno be rūpesčių –
raudojo Taičio žvejai...

Briuselis, 2024

Aukščio baimė[7]

Gyvenu trečiame aukšte
pagal belgiškus standartus
ketvirtame – pagal lietuviškus
su medžių viršūnėmis
ir voverėmis
kurios išdykauja
karts nuo karto
kai prieinu prie lango
mane apima aukščio baimė
ir mintis nukristi
žemyn galva
kūnu trenktis
į kietą asfaltą
todėl užveriu langą
kruopščiai
nepalikdama nė mažiausio plyšio
kad nė plaukas nepralįstų
jei būčiau voverė
gyvenčiau atvirais langais
ir išdykaučiau
karts nuo karto

Briuselis, 2024-09-08

[7] Publikuotas leidinyje *EGZODIKA. EXODICA. Pasaulio lietuvių rašytojų antologija. 3 dalis*. Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2025.

Senmergės

genties moterys būna negailestingos
kuždasi apie tas, kurios ketvirtą dešimtį jau įpusėjo:
jos traukinys jau seniai nuvažiavo
senais sovietiniais bėgiais
dabar juos keis naujais
pagal europietiškus standartus
todėl negrįš tie gražesni už velnią
auliniais batais ir senais ratais
neatplauks ir laivais
dabar jų vietą užima dujų terminalas
daug svarbesnis gyvybei
už karštą glėbį atsainaus odisėjo
vargu ar atskris lėktuvu
atgrasys oro uostų vienatvė
skrydžių baimė ar pilotų nelaimės
gaila, kad žirgai išėjo iš mados...

Pirmas ir paskutinis

mano pirmas ir paskutinis
sūnus
mažais žingsneliais tolsta
nuo manęs
bambagyslė dar nenukirpta
bet jau greitai
mano akys bus alkanos
to švelnaus vaikiško
veido
mediniuose rėmeliuose
kiekviename kambaryje
po keletą šypsenų
tarp kurių būta visko
kas nepavaldu
motinos valiai

mano pirmas ir paskutinis
sūnus
niekada ir nebuvo
mano
aš buvau tik indas
iš kurio jis maitinosi
ir augo šalia
kol ėmė netilpti
į vaiko lovelę
į paauglio migį

į mikrorajoną
tada paėmė žirkles ir nukirpo
giją ties bamba
lengvu mostu
kaip Sevilijos kirpėjas

likau kaip stovinti
su virkštele besiranganči a
tarp kojų
kuri greit nudžiūvo
ir neliko
už ko laikytis
tik keletas šypsenų
mano pirmo ir paskutinio
sūnaus

Briuselis, 2025-06-26

Gruodis

Tempiu namo Kalėdinę eglutę,
žalią viltį –
gal žiemos miško kvapas prikels
naujam gyvenimui be nerimo ...

Žiūriu, kaip trimetis be jokio gailesčio
žiaumoja šventą mikalojų[8]
mama? ką? mama? ką?
širdžiai gabalėlis šventinio saldumo.

Atidarau žinutę ekrane –
skelbia apie magiškas Kalėdų dovanas
trys karaliai,
pasiklydę kibernetiniuose šunkeliuose ...

Sakau, Kalėdos, mano vaike,
yra meilė –
mes susiglausim ir žiūrėsim „Paw Patrol“,
o jis šaukia: ne, įjunk „Ho Ho Ho!“

Briuselis, 2021

[8] Gruodžio 6 d. Belgijoje minima Šv. Mikalojaus diena. Ta proga vaikams dovanojami šventąjį vaizduojantys saldumynai.

Šiuolaikinės raganos

(įkvėpta Kristinos Petrauskės knygos „Slanimo Raganos“)

moterys juodais paltais
žvilgančiais plaukais iki juosmens
stilingais aukštakulniais
dažosi lūpas raudonai
vairuoja visureigius
rankinėje nešiojasi leidimą ginklui laikyti
kuriuo niekada nepasinaudos
tik ketino
nauji laikai – naujos priemonės:
vietoj gyvačių trauktinės – botoksas
vietoj miros – Baccarat Rouge
vietoj veidrodėlio – Instagramas
kerai jau paskleisti
šiuolaikinės korotkos ir rainos
gimdydamos renkasi
ne rugštynių šaknų nuovirą
o epidurą
dar geriau – cezarį
super mamytės
kovotojos už moterų teises
žurnalų viršeliuose žiba juodos jųjų akys
Valpurgijos puotą iškeitusios į moteriškus retreat‘us
astropsichologės
influenserės

mokslų daktarės
visos jos raganos
išsiilgusios laužo...

Kaunas, 2025-07-29

Claudia Magaldi

Akmenširdė

Ak, kad tik tyla pasiektų mano nukraujavusius kaulus,
Apglėbtų kaip vijokliai tuos skausmus.
Gal tuomet galėčiau pamiršti prarastus draugus,
Bet vargu ar tyla pasieks mano nukraujavusius kaulus.

Ak, kad tik šviesa pasiektų mano nukraujavusius kaulus.
Nubučiuotų šiluma ir pamirščiau siaubus.
Pasileisčiau jūroje plaukioti, svajodama apie namus,
Bet vargu ar šviesa pasieks mano nukraujavusius kaulus.

Ak, kad tik ramybė pasiektų mano nukraujavusius kaulus.
Gal tuomet išdrįsčiau užduoti klausimus svarbius
Apie sapnus, planus, jausmus ir džiaugsmus,
Bet vargu ar ramybė pasieks mano nukraujavusius kaulus.

Ak, kad lengvumas pasiektų mano nukraujavusius kaulus.
Išskleist galėčiau savo korėtus sparnus.
O iki tol išvyksiu gyventi į kalnus,
Kol lengvumas pasieks mano nukraujavusius kaulus.

Valtelė

Aš ne vienintelė pametusi kelią.
Randu tave savo laiškuose.
Laikau rankoj kitą ranką,
Iškeliaujančią savo valtele.

Norėčiau švęsti visus metus,
Pamiršti reikšmę, kurią šventės turi.
Užmigčiau ant saulės dainuodama tekstus,
Parašytus tų, kurie baimės nebeturi.

Meilė bėga – nesustoja.
Visos naktys, kurias pamiršau,
Dabar susigrąžinti mane mėgina, skandina.
Kol netekusi kantrybės „Užtenka“ pasakau.

Vita Matulytė „Sapnas“

Daiva Jasiūnė

Du karosai
O gal ešeriai
Pagaliau (ne)svarbu

Pusryčiai dviems
Pririštam kibire
Ledinėj nakty

Kambary jau tamsu
Du kūnai
Arenos šviesose

Paskutinė naktis ešeriams
Po tiltu šiapus
Kūnai gal nesupus

Anapus jau rytas
Kvepia keptais karosais
Ir nugerta circle K kava

Duota dar viena
Pajausti save
Šiapus diena

Tai pirmas mano gyvenime eilėraštis. Patiko ieškoti žodžių žaismės nupiešti epizodui, kurį vieną vakarą po paskaitų išvydau eidama namo. Nežinau, kiek man pavyko, bet čia jau kita tema.

O epizodas buvo apie tai: vėlų ir tikrai labai vėsų vakarą ėjau namo palei Nemuną. Negalėjau net pajudinti pirštų, sustingusių iš šalčio. Po tiltu prie Žalgirio arenos tokia atbrizgusia skuduro atplaiša prie metalinio turėklo buvo pririštas kibiras su dviem sugautom žuvim. Kibire vandens nebuvo. Kibiras buvo be jokio dangčio, bet pririštas.

Pakeliu akis į viršų, o ten jau miega. Žinojau, kad benamiai gyvena po šiuo tiltu vasarą, bet dabar jau tikrai per šalta net jiems. Tamsu ir nė garso jų „kambaryje“. Tik arenos reklamų šviesos leidžia įžiūrėti, kad dar viena diena pas juos pasibaigė. Palieku juos ir keliauju namo, kurie labai netoli. Ten šilta, gera, laukia manęs dukra, pasaka prieš miegą.

Renkamės patys kiekvieną dieną.

Fausta Ivanauskaitė

Verstinė konstrukcija

Sėdžiu troleibuse, važiuoju namo.
Raudonas šviesoforas.
Vaikinų pokalbis. Vienas klausia:
„Kas būtų, jei mes susikeistume gyvenimais?“
Girdžiu murmesį, žodžiai ištirpsta triukšme, nugirstu:
„Kažkada kažkaip...“
Prisimenu paskaitą apie įvardį „kažkas“ ir
Verstines konstrukcijas
„Kažkaip tai“.
Tada suprantu, kad gyvenimas
Neišverčiama vidinė konstrukcija.

Lijana Savickienė

Kai birželis buvo tik birželis,
O vasaris, viso labo, dvelkė vėsuma,
Po langu čiurleno senvagėn upelis,
Patvorėj mirgėjo rapsų gelsvuma.

Kaitruma širdies tuomet nurimt neleido,
Skruostai degė laužo raudoniu,
Maudės pievos po rasos lašeliais,
Maudeisi kartu su jom ir tu.

Amžius kaltas – kvailas ir bevalis,
Nepailso pint jaunystės apžavų,
Širdyje kerojos amžinas birželis –
Gelsvas rapsais ir saldžiu medum.

Prabėgo jau dešimt vasarių,
Kai lūpas kadais bučiavai.
O mylimas mano vasari,
Kiek tu atminimų matei?

Nei speigas tavęs nesušildė,
Nei ašarų sūruma,
Pečius mano apgaubė šaltis
Ir ūkana tavo gležna.

Užgęso liepsnojęs vasaris,
Beliko žiemos tuštuma,
O bučinio prisiminimas,
Garavo lyg rytą rasa.

Saulę užklojus motinos mojo,
Balades niūniavo klojimuos vaikai.
„Sūnūs narsuoliai į karą išjojo“ –
Suokė verksmingai praskrieję strazdai.

Sniegenos lenkės ir krito po kojom,
Šerkšnas apniko lygiuosius laukus,
Sūnūs nei šiąnakt, nei ryt neparjojo,
Sniegas glėby užliūliavo rugius.

Sėdėjom mes pavasarį klojimuos,
Naktis jau dengės auksine skraiste,
Gegužės kaitros vėsumoj nurimo
Ir vakaras patvinko gaivuma.

Kalbėjai tu, kad meilė neteisinga,
Kad drasko širdį, bado lyg stiklai,
Kad mirt geriau nei skęst jausmų žaidimuos,
Nes skausmas amžiams, o kaitra – trumpai.

Žiūrėjau į tave ir lyg banga krūtinėj,
Tikėt neleido žodžiais aplaidžiais.

Juk kas žinos, kad ta audra krūtinėj,
Tebuvo meilės sudarkytos skrupulai.

2023 m. sausis

Vita Matulytė

Minkšta tyla miške
Mane pagirdo –

Ir tik truputį sugelia
Rudens balzamas
Slysdamas per širdį.

*

Klausausi, kaip žemė į vandenį gerias,
Kaip tyliai iš rūko išnyra žiedai,
Kaip žodžiai aplink mano gomurį velias,
O ypač, klausausi, ko nepasakai.

Klausausi, kaip sparčiai dangus keičia dangų,
Kaip kiaulpienės sprogsta ir vėl nejučia.
Nespėjau suvokti... gyvenimas skamba.
Klausaus, kaip širdis tau plazdena kakle.
Ir tyliai nukrinta žiedai nuo nektaro.
Užuodžiu, kaip mirga drėgni atspindžiai.
Mums rankose kuždasi rankos be galo...

Girdi? Ar klausaisi manęs atidžiai?

*

Kol bėgau link namų
Akies mirksniu liūtis
Susmigo į pečius
Ir į plaukų šaknis.

Per smilkinius – širdis
Lietaus lygiu ritmu,
Sustingus saldumu
Smelkiuosi šaknimis

Ligi pačių gelmių.
Sekundė – ir nelis.

*

Pušų ir miglų
ir properšom byrančio sniego
man reikia kaip vandens.
Galvojau, galiu,

galvotrūkčiais lėkti perdien,
tiktais nieko vardan...
Ten
tylu ir ilgu
ir graužia didžiulė ertmė,
pasislėpus už kambario sienų.
Todėl ir einu

į tą spindintį rytą erdvės
parsinešt ūkanų
ant blakstienų.

*

Vita Matulytė „Lietinga diena“

Penkiolikos

Jaučiaus nepatogi savyje –
regėjos, jei pajudinsiu alkūnes,
pradursiu mane visą aptempusią odą.
Blogiausia – kiti pamatys.

Jei būčiau galėjus,
būčiau susitraukus iki perregimo dvimačio šešėlio,
ir visur, kur einu,
nepalikus nei pėdsako, nei balso.

Dar geriau – apsigobus nematomumo apsiaustu.

(Begalinėse prerijose
stūgauja nuožmūs kojotai
ir žydi asimetriškos gėlės
ant kurių ilgų spyglių
spindi nektaro lašai.)

Praeis dar daug laiko
kol bent piršteliu
pasirodysiu.

*

Rausta hortenzijos, rausta
Pyktis mano gerklės galvūgaly –
Niekas mano širdies nenugali,
Niekas mano širdies nenugali.

*

Bent jau šviečia saulė,
bent jau saulė,
Užburia miestą ir plūsta gatves spinduliais,
Sustingsta nuščiuvusios gatvės.

Eini,
Ir širdis, išdavikė, mažyčiais kristalais
Kyla į gerklę –

Bet vakaras vėsta,
Bet saulė.

*

Palikim kažkur už savęs
klaviatūrų tarškėjimą –

Noriu visko naujo,
noriu visko, kaip buvo.

Ėjau miške, grįžtu pati į save.

Po kojomis gurgžda
uosio sėklų raštas,
ant sniego tobulas.
Žėri kristalai,
žėri raganų smegenys.

Einu, ir noriu, ir ilgiuos, ir artėju
prie savo pačios ašies,
prie žvaigždynų kvėpavimo,

kol tyliai ateina giedra žiemos vakaro prieblanda,
ir dar tyliau išteka sieloje
užtvenktų jausmų upeliūkščiais.

*

Tamsa tiršta,
Be vėjo.
–
Liūtis
Įsibėgėjo.

*

Raminta Ardzevičienė „Dark blue“

Martina Ruginytė

Ryte pasukau lanką,
Vėliau išskalbiau tuntą drabužių,
Išnešiau šiukšles.

Man 34-eri, ir dabar
Galiu pasakyti,
Kad gyvenimas nėra vien aukštosios akimirkos,
Ir visai tai ne vėrinys,
O į paprastą stiklainį
Dedamas grūdelis po grūdelio.
Kartais jau nebesupranti,
Kam viso to reikia.

Ne visi poetai miršta jauni,
Pusamžis Čarlzas Bukovskis
Girtas rašo eilėraščius
Be rimo, ritmo, su gramatikos klaidom.

Kita vertus, ir gyvenimas nėra
Tiesus ir teisingas.
Gal ir gerai, kad taip.

Bet būna rytų,
Kai atsibundu,
Šviečia saulė,
Pasidarau kavos, atsinešu į lovą
Ir suprantu:
Niekur aš nepasimečiau.

Mano gyvenimas turi kryptį.

2025-06-15

Didelis dėdė vairuoja ilgą traukinį,
Mes su močiute pageležinkele
Einame pasitikti iš darbo grįžtančio
Senelio.
Vakaras šviesus, ramus,
Yra saugu ir gera.
Su savimi nešuosi žaislą
(kai kuriuos iš jų taip ir pamečiau).

Manęs negąsdina stiprus traukinio garsas,
Teršalai nuo jo,
Rodos, manęs neliečia.
O senelių sodo, esančio šalia geležinkelio,
Slyvos dėl to ne mažiau saldžios.

Vaikystės šalyje dar nėra šešėlio,
Dienos baltos ir šviesios,
Kaip mano Pirmosios Komunijos suknelė,
Kurią tądien apsivilkau.
Šiai šventei su mama prie namo renkam rūtas.

Aš dar nežinau,
Kad šie augalai yra nuodingi,
Nenumanau,

Kaip sparčiai mano senelio dienos
Eina į pabaigą,
Ir nė neįtariu,
Kad po vaikystės daugelyje žmonių
Šis tas užgęsta.

Bet ir vėliau, jau suaugus,
Mane visada ramins
Traukinio garsas,
Kurį nuolat girdėsiu savo mieste,
Nesvarbu,
Kokioje jo vietoje būčiau.

2025-09-25

Meilė tau – lyg mano sielos dykuma:
Tu nebeklausi, kur esu, kuo gyvenu.
Jaučiuos lyg pasakoj.
Tačiau - kitaip nei pasakoj -
Mes niekuomet nebūsime kartu.

Mylėti –
Paprastai ir aiškiai.
Nors durys visuomet liks uždarytos.
Net ir pabundant nuolat be tavęs
Auš dar vienas viltingas rytas.

Šį jausmą paslepiu giliai po smėliu –

Tegu bus slaptas, nors labai brangus.
Take ryškėja tiktai mano pėdos,
bet vienišumas šis nebebaisus.

Ir, nors brangint tave galiu tik savo
Sielos dykumoj,
savo širdies gelmėj
jaučiuos turtinga.

Sulytas penktadienis

Šis penktadienis – sulytas.
Lietaus primirkusiom mintim
Atėjo vakaras.
Lenkiuosi prieš tave, gyvenime,
Nors šįkart ir darausi liūdesio arbatos.

Einu gatve.
Pirštų galiukais varva
Neišlietos ašaros.
Krūtinėje – nemalonus maudimas

Ir mano mintys pratinas
Prie rudeninio nerimo,
Nuvytusių gėlių
Ir – keistas suvokimas –
Vis tiek giliai širdy
Ramu ir net smagu.

Dėkoju šitai dienai, vakarui bei lietui
Ir tariu:
„Šaltai apliejot mano sielos kampelius...
Taip aštriai, taip tikrai juntu,
Kad gyvenu.“

Kiekviena ketvirtadienio popietė,
Mintis, kuri paliečia mus abi,
Saulės spindulys, kuriuo dar mėgstam gėrėtis,

Ir Dievas, atsargiai palietęs mus Savo šypsena
Ir sujungęs
Džiaugsmingu bučiniu.

Gal kada nors viskas bus kitaip.

Bet žinau, kad jei
Mano šypsena tau vis dar nuskaidrina dieną
Ir vis dar tebesam kartu, būdamos toli,

Tai žodis „pasiilgau“ niekada neims nieko nebereikšti.

Kartais galima pasiimti atostogų –
Sąlyginai, žinoma.
Ir klaidžioti po kambarius,
Skrieti, svajoti, lėkti
savo iliuzijų pasaulėlyje;
Kalbėtis su įsivaizduojamais herojais,
Atsakinėti į filosofinius klausimus,
Susirasti naują žaisliuką.
Ir galų gale nutarti:
Et, geriau indus būčiau
Išplovusi.

Kai svėriau 42 kg,
Draugė pavydėjo man dailių kojų;

Dabar, kai sveriu 65,
Pavydo nė su žiburiu nerasi.
Štai ką reiškia
Dvasinis tobulėjimas.

Filologų konkursas, 2009 m.

Vakar guodžiau
3-ios vietos prizininką,
Nes jis įsitrenkė galvą į staktą.

Aš tai nieko nelaimėjau.
Gal dėl to šiandien užsimečiau ant savęs
Penkiakilogramį veidrodį.

Kyla klausimas:
O ką tada daryti tiems, kurie išvis nepateko į šį konkursą?

Gal praeiti gatve pro žmones nesusitrankius
Ir kavą gerti ne su sugižusiu pienu
(ar bent pastebėti skirtumą)??

Vis dėlto
Turiu vilties,
Jog, kaip ir visi filologai,
po buka išvaizda
slepiu aštrų protą.

II Šiąnakt

Šiąnakt neveikėm nieko.
Tik kalbėjom apie savo sudužimą.

Ar gali būti kas intymiau
Už tokį sielų suartėjimą,
Ar gali būti kas nuogiau
Už tokį veriantį atvirumą?

Rytui atėjus,
Duženos liko.
Bet jų įdrėkstų vietų
Taip nebeskaudėjo.

Nors ne Paryžius,
Nors aplietos gatvės,
Nors mano miestas mažas,
O nedidelė ir aš,
Prašau šiandieną
Tik tylos
Ir vakaro vienatvės
(Net geležinkelis šį vakarą neapverkia
juo nesugrįžusių žmonių).

Šnabždu
Nuvažinėtiems bėgiams:
Galbūt turėčiau šaukti?

Bet be atovangos, gilaus kvėpavimo
Šnabždu.
Visai nedaug tetrūksta
mano mažajai pilnatvei.
Kuria,
net auštant kitam rytui,
gyvenu.

Istorijos

Vita Matulytė „Sapnų kraštais“

Laura Ruškytė

Gerbiama Laura,

Noriu Jus informuoti, kad lapkričio 3 d. 14:00 val. buvote pastebėta „Prezo" kepyklėlėje besimėgaujanti keksu su razinomis ir šilta arbata. Negana to, suvalgiusi vieną gardėsį, nepaisydama, jog Jūsų kišenėje švilpauja vėjai ir Jūsų ateitis yra labai labai miglota, Jūs, gerbiamoji Laura, išdrįsote dar papildomai užsisakyti eklerų. Ramia sąžine valgėte juos lėtai kramsnodama lyg tą dieną, t. y. darbo dieną ir garbingą darbo valandą neturėtumėte jokios svarbios veiklos. Atrodėte visiškai atsipalaidavusi ir nerūpestinga tarsi Jums nebūtų svarbūs mokslai, Jūsų išsilavinimas ir ateitis apskritai.

Noriu Jums priminti, kad ne tam tėvai Jus augino, ne tam stengėsi išleisti į mokslus, ne tam Jūsų puikaus būdo ligotas tėvas eidavo į darbą ir Jūsų puikioji, visų gerbiama motina keldavosi ansti ryte, kad Jūs, visiškai nesusimąsčiusi apie galimas pasekmes, švaistytumėte savo laiką mieste. Kad ir kaip stengčiausi to nedaryti, tačiau dėl Jūsų pačios kaltės tenka priminti ilgai gyvuojančią ir akivaizdžiai pasitvirtinusią nuostatą (tikiuosi, tuo Jūs nedrįstate abejoti), kad tik sunkiai, intensyviai dirbdamas į šią žemę įžengęs plikas žmogelis gali kažką užsitarnauti. Nežvelkite atsainiai į sunkią savo garbingųjų tėvelių praeitį, nes būtent dėl jos Jūs esate ten, kur esate, kadangi jie leido savo laiką uoliai dirbdami. Nevalia pamiršti savo šaknų. Šiais didžiais produktyvumo laikais, kai gyvenime svarbi kiekviena minutė, kuriame net tikslingai veikdamos varnos maisto ieško ne gamtoje, o šiukšliadėžėse, ir viskas yra apskaičiuota, išmatuota, įvertinta, sunormuota, apdorota, jūs

gėdingai tarnaujate primityviems malonumams ir leidžiate sau nieko neveikti.

Tikiuosi, esate gerai informuota, kad didieji protai įvertino koralinių rifų nykimo žuvims ir visam vandenynui pasekmes, apsvarstė biologinę įvairovę vandenyje, žemėje ir ore, išmatavo pasaulio temperatūrą ir numatė šios planetos gyvavimo laiką. Jie taip pat plačiai informavo visuomenę apie tinkamą gyvenimo būdą, sveikatą, dauginimąsi ir dar išsamiau aprašė pageidautiną žmogaus psichologinę būklę. Prašau pasinaudoti mano pavyzdžiu. Vos tik pajuntu mintis, kurios (jau iš patirties žinau) gali užkirsti man kelią į produktyvią dieną, su jomis nedelsiant susitvarkau. Vadinasi, neleidžiu sau abejoti, susižavėti, delsti, svajoti, fantazuoti, klajoti, žaisti, jeigu tai neatneša akivaizdžios naudos. Žinoma, galiu pailsėti minutėlę kitą, bet tik tam, kad vėl galėčiau grįžti prie darbo.

Noriu Jums suteikti šiek tiek daugiau informacijos apie tai, kaip reikia elgtis meilės srityje, nes būtent joje žmonės daro daugiausiai klaidų. Pirmiausia, nepaisant to, Jums patinka dėmesį rodantis vyriškis ar nepatinka, turite jam leisti suprasti, kad esate sunkiai pasiekiama. Jokiu būdu negalima sutikti su pirmu pasiūlymu išgerti kavos, o ypač atsiduoti kažkokiam nenuspėjamam nuotykiui. Spontaniškumas šiuo atveju yra draudžiamas. Neduok dieve, Jūs sutiksite su pirmu kvietimu ir Jūsų meilės objektas pamanys, kad Jus taip lengvai galima ištraukti iš rutinos. Vadinasi, jeigu esate suplanavusi pilateso treniruotę, žinoma, nesielkite spontaniškai ir neprognozuojamai kaip kokia kvailelė ir jos neatšaukite. Net jeigu ir stipriai būtumėte susižavėjusi vyriškiu, kuris Jus kviečia į pasimatymą, jokiu būdu nekeiskite dienotvarkės planų. Susižavėjimas, kaip ir kiekviena gyvenimo sritis, taip pat yra kruopščiai apskaičiuotas, tereikia sekti rekomendacijas. Jaučiu pareigą tai pasakyti, nes, gerbiamoji, žiedelis ant rankos dar

neblizga, todėl akivaizdžiai esate neprityrusi. Šioje srityje yra būtina išlikti ypatingai budriai, nes meilė, susižavėjimas yra silpniausia žmogaus vieta.

Tas žmogus, kuris spjauna į visuomenėje vyraujančias nuostatas ir normas, yra vertas kvailio vardo. Nieko gero neatneša tokie išsišokimai. Atsakykite man, ką bando įrodyti tie, kurie numoja ranka į visus miesto teikiamus patogumus ir įsikuria gamtoje. Ką bando apgauti žmonės, kurie sugalvoja tokias kvailystes kaip gyvenimas laive? Pasaulio vandenys jiems susuka galvas taip stipriai, kad jie pradeda visiškai kliedėti teigdami, jog vaikų į mokyklą leisti nereikia.

Kadangi planeta yra visiškai išmatuota ir pateikti visi apskaičiavimai, prašau Jūsų nesielgti vėjavaikiškai, palaidūniškai, mažų mažiausiai neapgalvotai ir atidėti lėbavimus mieste geresniems laikams. Nes Jūs, mieloji, būdama naivaus, nepatyrusio ir dar ne visiškai subrendusio būdo, tikrai negalite suvokti, kas Jūsų gyvenime dar laukia, todėl turite dėti visas pastangas kiekvieną akimirką išmokti kuo daugiau. Turite puikiai išmanyti gyvenimo mokslą – filosofiją, psichologiją, biologiją, fiziką, chemiją, o ką jau kalbėti apie retoriką, be kurios šių dienų žmogus uždirbs tik grašius arba liks apskritai be skatiko. Nepamirškite, kad dar privalu sportuoti, medituoti, lankyti jogą, būti pilietiškai, dalyvauti rinkimuose ir, žinoma, rūpintis tuo, kas yra svarbiausia Jūsų damos prigimčiai, t. y. rūpintis grožiu. Dėl laiko stokos ir dalykų, kurie nuolatos slegia mano pečius, atleiskite, negaliu veltis į detales ir įvardinti, kaip turėtumėte atrodyti, manau, šie dalykai Jums yra suprantami.

Tačiau noriu dar kartą pabrėžti, kad, vardan Jūsų gerovės, Jūs esate akylai stebima. Bet koks nukrypimas nuo dienotvarkės, kuris yra atpažįstamas ir priskiriamas lėbavimo kategorijai, yra

nedovanotinas. Nenoriu būti nemandagi ir pradėti kalbėti apie galimas to pasekmes, tačiau, jeigu šis kartas pasikartos, būsiu priversta kreiptis jau ne tiesiogiai į Jus, o į aukštesnę instanciją, kuri galėtų sudoroti tokį nepavyzdingą elgesį ir sustabdyti Jus nuo galimų klaidų.

Su didžiausia meile ir nuoširdumu, linkinti Jums tik gero
Beveik vyriausiojo departamento vadovė
Anonimė

Agnė Ivanavičiūtė

Bučiuoju. Tavo Gražina

1976-ųjų gruodis. Telšiai

Adelė šiaip ne taip, jau kiek pūškuodama, įkišo savo pradėjusias tinti kojas į vienintelius aulinukus, kuriuos turėjo, atsistojo, užsimaukšlino šilčiausią kepurę ir įsispraudė į sesers paskolintą pilką žieminį paltą, prieš išeidama dar žvilgtelėjo į veidrodį. Tai, ką ji tame veidrodyje matė, vertė susigūžti, jautėsi išpampusi, bet už tokias mintis pati save teisė. Kad ir kokia išpampusi ji jaustųsi, juk laukiasi pirmagimio! Ta minčių kaita buvo nuolatinė jos palydovė. Galiausiai nusišypsojo ir išėjo pro duris. Jau stovėdama kieme, kaip visuomet, pagalvojo, ar tikrai užrakino buto duris. Kaip visuomet, vėl lipo į ketvirtą aukštą patikrinti. Durys užrakintos – kol kas ramu. Pūškuoja per sniego pusnis, vis stengiasi išvengti ledu pasidengusių šaligatvio plytelių, neduokdie paslysti. Eina lėtai lėtai ir galvoja apie savo gyvenimo absurdiškumą. Ratas vėl apsisuko, vėl artėja šventės, vėl parduotuvėje reikės kovoti dėl gabalėlio dešros ir stovėti kilometrinėje eilėje. Bet be dešros nebus ir mišrainės ant kalėdinio stalo. Taip tiesiog negali būti. Pakėlė akis ir jau iš tolo pastebėjo lyg ir pažįstamus, bet jau didelėmis valios pastangomis į užmarštį plaukiančius vyro kontūrus. Nutvilkė širdį, atrodė, kad vėjas prasiskverbia kiaurai jos kūną. Negi ten jis? Kodėl šiandien? Kodėl dabar? Galvoje sukosi milijonas nesusisiejančių minčių, širdyje pabudo pyktis.

1973-iųjų liepa.

Gražus, kiek svajingas vasaros rytas. Adelei lygiai dvidešimt, užsisvajojusi eina į darbą. Negalėtų pasakyti, jog tą darbą labai mėgsta, bet neturi kito pasirinkimo. Grįžti į tėvų vienkiemį viduryje miško? Ačiū, ne. Be to, šįryt ji įsisegė savo vienintelius auksinius auskarus, kuriuos padovanojo jos Andrius. Gal šiandien pagaliau ras pašto dėžutėje jo laišką, kurio laukia jau metus? O gal jis pagaliau pasirodys pašte? Ji šitaip jo ilgisi! Kažkodėl būtent šįryt apsivilko ir gražiausią savo gėlėtą suknelę, kurią pasisiuvo vos prieš savaitę. Ši diena turi būti ypatinga.

Ji vos sulaukusi 17-os pakėlė sparnus ir išrūko iš tėvų namų – to viduryje miško stovinčio vienišo vienkiemio. Pabaigusi šiokius tokius mokslus, apsistojo Telšiuose pas bendrabutyje gyvenančią pusseserę. Patogu, jog pusseserės bendrabutis kone miesto centre (nors apskritai Telšiai nėra didžiulis miestas). Kadangi buvo tik ką pradėjusi dirbti pašte, finansinė padėtis dar nebuvo palanki ieškoti kokio kito būsto, be to, paštas, kuriame dirbo, buvo visai netoli – rytais pasivaikščiodama galėdavo eiti į darbą ir pasvajoti apie ateitį. Telšiuose ji gana vieniša, bendrauja su pussesere, keletu kolegių darbe, turi keletą pažįstamų, kaip ir ji, persikrausčiusių iš jos gimtojo kaimo apylinkių į miestą. Laisvalaikiu susitinka su draugėmis, kartais nueina į šokius ar į „Džiugo“ kino teatrą pasižiūrėti, pavyzdžiui, filmo „King Kongas“, kartais su draugėmis nueina ir į kokį restoraną ar susitinka kurios nors namuose, be to, (kiek tai galima pavadinti pomėgiu, galbūt labiau būtinybe) – turėdama laisvo laiko ji vis pasisiuva sau kokią naują suknelę ar sijoną, nes parduotuvėse kabo vos keli pabodę modeliai, o juk ji nori bent šiek tiek išsiskirti toje vienodoje minioje.

Svajoja ištekėti už savo pirmosios ir kol kas vienintelės meilės, susilaukti su juo vaikų ir ramiai gyventi, nori tiesiog būti laiminga.

Dar paauglystėje, gal trylikametė ji susipažino su gretimame kaime gyvenusiu Andriumi. Iškart vienas kitą pamilo, nors ir paaugliška, visgi stipria pirmąja meile. Abu kūrė naivius bendros ateities planus, pažinojo vienas kito tėvus. Adelei pradėjus dirbti Telšių pašte, Andrius buvo pašauktas į kariuomenę. Atsisveikindami vienas kitam prižadėjo rašyti laiškus, siųsti nuotraukas ir grįžus pagaliau susituokti. Prabėgo mėnuo, du. Adelė negavo nė vieno laiško, galiausiai pasiryžo parašyti laišką pati – paklausė, kaip jis gyvenąs, ar jos nepamiršo, kodėl nerašo. Taip ir nesulaukė jokio atsakymo. Ji vis slapčia tikėjosi, kad gal supainiojo adresą, gal kažkur laiškai pasiklydo. Prabėgo metai, kai vienas kito nei matė, nei girdėjo.

*

Atėjus į paštą ir vos spėjus atsisėsti į darbo vietą, prie Adelės priėjo tame pačiame pašte dirbanti laiškininkė Gražina.

– Nu labą rytą! – plačiausiai išsišiepusi suūkė Gražina.

– Labą rytą, – tas entuziastingas Gražinos pasisveikinimas Adelei atrodė gana keistas, nes šiaip jos nebuvo draugės, o ir darbe kalbėdavosi gana retai.

– Kap laikas?

– Diekou, gera. Kap tu?

– Poikė! Žinuok, esu žiaurė įsimyliejusi ir laba nuoru kam nuors pasipasakuoti.

– No no? Ir kon įsimyliejė? Nejaugi Juozą iš laiškų skėrstymą skyriaus? Mačiau, kap veins į kėtą žiūrat, – nusijuokė Adelė, norėjo šiek tiek prasiblaškyti klausydamasi įsimylėjusios kolegės pasakojimų.

– Eeeik tu. A matė kuokis anuo panagis visumet joudas? Baik joukus. Muniškis kariuomenie.

– Ooo! Mona Andrius irgi kariuomenie. Nu tai papasakuok api ton saviškį.

Gražina užsivedė pasakoti, kad susipažino atsitiktinai, per jo pusseserę – kažkada ji prasitarusi, jog turi išvaizdų pusbrolį, su kuriuo kartkartėmis susirašo laiškais ir ji Gražinai pasiūliusi jam parašyti. Žinojo, kad kariuomenėje jis jaučiasi vienišas, neturi su kuo pasidalyti savo mintimis. Taip jie ir pradėję susirašinėti. Kaip tik dabar gavusi laišką, kad greit jis turėtų grįžti.

– Vuo, ir sava nuotrauką atsiunti. Kuoks uns gražus! Nuori, paruodysu?

– Nu ruodyk, – Adelei jau knietėjo greičiau baigti pokalbį, tuoj viršininkė pasirodys ir gaus pylos už dyką plepėjimą.

Gražina parodė jo laišką, kuriame šis prisipažįsta ją įsimylėjęs ir nekantrauja, kada jie pagaliau galės susitikti. Adelei pamačius laiško autoriaus nuotrauką pakirto kojas, užėmė kvapą. Juk ten jos Andrius! Jos Andrius rašo kitai! Negalėjo Gražinai ištarti nė žodžio, tik šiaip ne taip atsisėdo ant kėdės, žvelgė tuščiu žvilgsniu čia į laišką, čia į Gražiną, ir gniaužė savo gražiosios gėlėtos suknelės kraštus.

1976-ųjų gruodis.

– Kchem... – nedrąsiai krenkštelėjo Andrius, akimis nardydamas tai po parduotuvės duris ir langus, tai nužvelgdamas Adelę ir jos pūpsantį, jau kokio 7 mėnesio visai nemažą pilvą. – Tai labs...

– Mhm, – sukąstais dantimis Adelė sumykė, nežinodama, nei kur dėti akis, nei kaip suvaldyti verdantį pyktį ir iš naujo susopusią širdį. Pamačius Andrių užvirė visas jausmų katilas. Širdį užgulė kaži kokia aštriabriaunė plyta, savo briaunomis draskanti vos ne vos prigijusią žaizdą. Iš paskutiniųjų stengėsi neišsiduoti ir likti abejinga, be to, po širdimi tuksėjo dar viena širdis, todėl žinojo, kad negali pasiduoti staiga užplūdusiems jausmams.

– Tai kap gyveni? – bandė užvesti pokalbį Andrius, nors jautė, kad nieko iš to nebus.

– Kap mata, gyvenu gera. Tu tikriausė irgi? Kap Gražina? – pagiežingai atsakymą išbėrė Adelė, mintyse kone melsdamasi, kad šis pokalbis ir susidūrimas praeitų kuo greičiau.

– Gražina? Kuoki Gražina? Ai... Tai tu žina?.. Gražina musiet gyven gera, mes nebebindraujam. Api tavi, kap matau, saki teisybi. Kuri šeimą? – Andrius bandė šypsotis ir apsimesti, kad dėl jos džiaugiasi.

– Kuru, nes visada tuo noriejau. O kuo mon laukti?

– Mhm... Nu ilga ir nelaukė. – Andrius ironizavo ir pridūrė: – Tai sveikinu, kad išsipėldi tava svajuonis, matau, ir šeimuos pagausiejimą laukat.

– Pasiruoda, turi gerą regiejimą, – ironizavo ir Adelė. Ir vis suko galvą, kaip čia greičiau užbaigti šį nemalonų ir visai nelauktą pokalbį.

– Gera... aš neturu laika. Rėk nupėrkti dešruos. Tai sėkmies tau su Gražina ar... ar kuoki kita.

– Nu tėp, juk švėntis, tujau jokiuos dešruos nebliks. Diekou, tau irgi sėkmies. Tikus, kad sukorsi graži šeimą.

– Mhm, – tik tiek išmykė Adelė ir sunkiai apsisukusi ant kulnų su didžiuliu pilvu nėrė į parduotuvę, kurioje nusidriekusios eilės kėlė nerimą, kad mišrainę gali tekti valgyti be dešros.

Andrius tik žiūrėjo jai pavymui ir nesuprato savo jausmų, jis ją vis dar mylėjo ir ta meilė dabar sugrįžo trigubu svoriu. Atrodo, troško, kad po josios širdimi plakanti kita širdis būtų bendras jų vaikas, tačiau tiems paauglystę siekiantiems troškimams jau buvo per vėlu išsipildyti. Visas sumišęs nukiūtino už parduotuvės kampo ir išsitraukė cigaretę. Sužvarbusiomis rankomis bandė užčiuopti kelnių kišenėje degtukus, tik jo rankos drebėjo ir ne tik dėl to, kad buvo sušalusios, bet ir iš apmaudo. Šiaip ne taip prisidegė cigaretę ir rūškanu veidu, vienišas už parduotuvės kampo jautė, kaip kartu su cigaretės dūmais išpučia ir ką tik taip arti buvusią savo neišsipildžiusią svajonę.

Parduotuvėje, į kurią nėrė Adelė, kaip tyčia, knibždėte knibždėjo žmonių, kurių daugelis, kaip ir ji, tikriausiai tikėjosi nusipirkti dešros mišrainei, be kurios Kalėdų stalas jau nebeįsivaizduojamas. Adelei trūko oro, skruostai buvo paraudę ne tik nuo šalčio, bet ir nuo ją užplūdusio jausmų sąmyšio. Ji pyko, bet kartu pajautė vėl atsivėrusią kiek primirštą žaizdą. Šis susitikimas ją išmušė iš vėžių, artėjančios Kalėdos ir būrys artimųjų šią akimirką jos nebedžiugino. Norėjo įsižnybti sau ir pabusti iš šito susitikimo kaip nemalonaus sapno, kai pabundi išpiltas prakaito ir tikiesi ryte jo nebeprisiminti. Staiga pajuto

stiprų spyrį, net susverdėjo ir nusijuokė, nes atrodė, kad ta dar nežinomos lyties širdis jau ją gina nuo visų negandų.

*

Abu nežinojo, jog jų laiškai, kaip ir meilė, tiesiog pavirto pelenais. Gražina turėjo dešimtis Andriaus laiškų, skirtų Adelei, visus juos sudegino ir pati jam parašė. Dar pamelavo, jog Adelė jau seniai turi kitą mylimąjį ir Andrių pamiršo. Taip ir subliuško tiek metų kurtos svajonės, tiek sapnuotų sapnų apie gražią Adelės ir Andriaus šeimą. Viskas pavirto pelenais, – ir meilė, ir laiškai, ir pažadai...

Raminta Ardzevičienė „Portretas“

Nevieniša vienatvė

Sofija, kaip jai įprasta, pasijutusi įsprausta į kasdienybės kampą vėl užsisakė naujus batus. Šįkart mėlynus aukštakulnius su kaspinėliais. Sakydamasi ji naiviai tikisi kažkur su jais išeiti, tikisi kažkokios ypatingos progos. Bet kažkur giliai žino, jog tikriausiai jie taip ir dūlės spintoje ir priekaištingai žvelgs į ją, vos atidarius spintos duris. Vis tiek ji ausis savo nudrengtus sportbačius, kuriuos drengia jau antrus metus, pasikeitus sezonui – išsitrauks savo *tuos vienintelius, išrinktuosius* kerzus, o visa eilė spontaniškai įsigytų *proginių* batų toje spintoje taip ir liks laukti. Ar jai pasidaro ramiau įsigijus naujus batus? Tikriausiai ne, bet ji *laukia* to džiuginančio *laukimo*, kai galės pasiimti juos iš paštomato, apžiūrėti, pasimatuoti. Tuomet, trumpą akimirką, pasimirš tai, kokia vieniša ji jaučiasi. Netgi jos vienatvė jai pačiai atrodo banali iki skausmo, tokia, kur net gėda kažkam pasakyti, jog aplink sukantis tokiai daugybei žmonių, vis tiek jaučiasi vieniša. Tas vienišumas tartum įaugęs jai į kraują nuo pat jos vaikystės, kai viena žaisdavo su lėlėmis, mokytoja ar dar prisigalvodavo aibę suaugusiojo gyvenimo imitacijų, tartum projektuodama vienišuose žaidimuose vienišą būsimą gyvenimą. Ironiška, kad ji pati jau trejus metus dirba batų parduotuvėje, tik iš ten batų beveik neperka – prisižiūri į juos darbo dienomis. Be to, net ir suaugusi bei ten dirbdama ji tarsi tęsia vaikystės darbo imitaciją – tarsi užsideda kaukę ir bando bendrauti su klientais, patarti jiems, atnešti pasimatuoti kitą batų porą, šypsodamasi išklauso jų priekaištus. Nors grįžusi namo dažniausiai jaučiasi išsunkta kaip užmiršta pakriauklėj kempinė, kurios nebenaudoja. Ir sakydamasi

kuo įmantresnius batus iš kitų parduotuvių, pasijaučia it maištautų prieš savo darbą ir kasdienybę.

Be batų, ją džiugina ir knygų pirkimas. Pasiėmusi iš paštomato knygas, ji jas išpakuoja, nuglosto, pauosto puslapius, tuomet švytinčiomis akimis ieško vietos knygų lentynoje. Kaip ir su batais, nujausdama, jog knygos taip pat *lauks* kaži kokios *progos*. Būtent knygos ir buvo jos didžiausia problema. Atradusi vaikystėje knygų pasaulį, nė nepajuto, kaip staiga realus pasaulis jai tapo nebe toks įdomus, kai žaidimus su draugais iškeisdavo į išgalvotų personažų draugiją. Net vakarėliuose ji neretai galvodavo apie knygas – perskaitytas, skaitomas ar skaitysimas. Ir dabar galvodama apie praeityje nugrimzdusius savo buvusius mylimuosius, ji dažniau prisimena ne gražiąsias ar skausmingąsias akimirkas, o knygas, kurias skaitė tuo metu, kai su jais buvo. Vienas jai visuomet primins Vinco Mykolaičio-Putino „Altorių šešėly“, kitas Vladimiro Nabokovo „Lolitą“, trečias – Alfonso Nykos-Niliūno dienoraščius... Kartu su buvusiais santykiais atmintyje išblėsta ir tų žmonių veidai, ir tuometinės jų vardų reikšmės, širdyje jiems tartum nebelieka vietos, bet knygos... Jų ji niekuomet nepamiršta. Ir kartais atrodo, kad tai tartum koks prakeiksmas, nes vis sudėtingiau užmegzti naują ryšį su žmonėmis ir jaukiai įsitaisyti šiandienos pasaulyje, kur pokalbiuose su kitais ji tartum praslysta, nori kažką pasakyti, kartais ir pasako, bet visuomet jaučiasi nesuprasta, kažkur šalia praplaukusi. Todėl prieš miegą ji kalbasi mintyse pati su savimi, pasipasakoja pati sau, ką jaučia, ką perskaitė, ką galėtų ar turėtų daryti.

23:33. Sofija guli lovoje ir svarsto, jog rytoj pagaliau laisvadienis ir būtinai reikia paskambinti meistrui, nes sugedo

skalbimo mašina. Rankas išmuša prakaitas vien pagalvojus apie skambutį, ką jau kalbėti apie tai, kad turės svetimą, nepažįstamą žmogų įsileisti į savo vienatvės gūžtą. O juolab teks su juo kalbėtis. Vargu ar galės kalbėti apie neseniai perskaitytą Hemingvėjaus „Fiestą“. Pati nusijuokia iš šios minties. Ir staiga prisimena, kaip prieš daugelį metų gyveno visai kitame bute ir buto savininkė nusprendė Sofijai išsikrausčius jį suremontuoti, todėl statybininkai atėjo apžiūrėti buto. Staiga vienas statybininkas ir sako: „Oho, kiek knygų! Mano žmona taip pat daug skaito.“ Ji tik šyptelėjo, nežinodama, ką atsakyti. Nors iš tikrųjų jai pasidarė labai įdomu, ką toji žmona skaito, kaip atrodo jos knygų lentynos. Įdomu, ten vyrauja klasika, erotiniai romanai, trileriai, o gal filosofijos veikalai? Šypteli dar kartą. Statybininkas tartum nutiesė tiltą tarp dviejų visiškai nepažįstamų moterų. Ji netgi to statybininko vardo nesužinojo, nes netrukus išsikraustė ir buto remonto nė nematė. Bet *žmonos su daug knygų* prisiminimas išliko. „Įdomu, ar jie vis dar kartu? Ar ta žmona vis dar skaito?“ – svarsto ir vėl ratas apsisuka – vėl mintis užvaldo sugedusi skalbimo mašina ir būsimas skambutis meistrui. Būsima tyla arba bereikšmiai žodžiai. Kartais slapčiomis pasvajoja, kad daiktai tiesiog negestų, ne tik dėl vartotojiškumo ir nesibaigiančio pirkimo (ei, o spontaniškąjį batų ir knygų pirkimą jau pamiršo?), bet ir dėl to, kad galėtų išvengti tų keistų susidūrimų su *momentiniais žmonėmis* savo gyvenime. Užsimerkusi pradėjo skaičiuoti avis: pirmoji avis – bzzz, ak, kodėl sugedo ta skalbimo mašina; antroji avis – bzzz, kodėl aš negalėčiau būti normali; trečioji avis – bzzz, vėl reikės skambinti nepažįstamam žmogui; ketvirtoji avis – bzzz, ką padovanoti Aistei

gimimo dienos proga... Ir taip beskaičiuodama avis pramaišiui su dūzgiančiomis minčių bitėmis šiaip ne taip įmigo.

Wake up (wake up)
Grab a brush and put a little make-up
Hide the scars to fade away the shake-up...

Po *up* vis dar užsnūdusi nutraukė ją kasryt žadinančią *System of a Down* dainą *Chop Suey!* Keistas žadintuvo pasirinkimas, bet iškart, gal kiek brutalokai ją prabudinantis. Ką gi, 7 valanda ryto. Neskambinsi meistrams, per anksti. „Galbūt susiruošus eiti nusipirkti pieno rytinei kavai ir kažko užkąsti?“ – svarstė. Nusprendė, kad išsivalys dantis, *meikapu* paryškins veido bruožus ir keliaus į toliau esančią IKI parduotuvę, jai reikia pravalyti mintis ir pasiruošti tam nelaukiamam skambučiui. Eidama girgždina po kojomis sniegą, su ironiška šypsena stebi skubančius į pamokas mokinius. Staiga prasilenkia su ryškia raudonplauke moterimi juoda skrybėle, dar pagalvoja, lyg panašia į Jurgą Ivanauskaitę. Taip pat juodai apvestos akys, kokias matydavo jos nuotraukose... Bet to juk negali būti, juk ji mirė prieš 16 metų... Mato, kaip ta moteris eina, taip pat, kaip ji, lyg nudelbusi akis ir žvelgdama į tą po kojomis girgždantį sniegą. Ta panaši į Jurgą Ivanauskaitę moteris prasilenkia su pora pensininkių, kurios piktai ją nudelbia akimis ir viena sukąstais dantimis iššnypščia: „Rrragana...“ „Ką gi, kartais būna, kad ankstyvais rytais dar lyg nesam pabudę iš sapno“, – pagalvoja Sofija ir kiūtina toliau. Atokiau pastebi kiek rūstoko žvilgsnio moterį su skarele. Mintyse besijuokdama pagalvoja: „Po Ivanauskaitės, va, ir Žemaitę galima sutikti, tartum

nulipusią iš kadaise klasėj kabėjusio portreto.“ „Gal vyksta koks performansas? O gal kuriamas koks filmas apie rašytojus? O gal aš vis dar nepabudusi?“ – suima Sofiją juokas ir kartu kažkoks keistas nerimas. Kiūtina toliau, parduotuvė juk jau visai čia pat. „Pala, pala, ar man tikrai viskas gerai?“ – susimąsto, kai pamato priešais save, prie parduotuvės stovintį vyrą, kone identiškai panašų į Jurgį Kunčiną. Ji pažvelgia jam į akis ir jose pamato kaži kokį liūdesį, lyg atsispindinčią jos pačios jaučiamą vienatvę. Sofija taip stipriai užmerkia akis, kad po vokais sproginėja fejerverkai. Visa jėga suspaudžia pirštus ir galvoja, kad atsimerkus ji pabus iš šio keisto sapno. Bet dar nepramerkusi akių, pajaučia, kaip kažkas švelniai paliečia jos petį.

– Matai, jie visi tokie pat vieniši, kaip ir tu. Mes visi prasilenkiame šiame pasaulyje ir net laike, bet vienatvė visada ta pati, ar ryšėtum skarelę, ar juoda skrybėle uždengtum ryškius savo plaukus, rašytum poeziją ar prozą, ar net nukeliautum iki Tibeto. Pati vienatvė nėra vieniša, ji mus visus sujungia nepertraukiamu saitu, mes vieniši drauge.

– K... kas čia? – pramerkusi akis atsisuka Sofija, bet už jos nieko nėra. Nebėra ir vyro, tokio panašaus į Jurgį Kunčiną, priešaky tik ryškiai apšviestas IKI parduotuvės įėjimas.

Vis dar skęsdama tame keistame mintis apgaubusiame rūke ji nusiperka pakelį pieno, pasigriebia sūrio, duonos ir susimokėjusi lyg ne savomis kojomis išpėdina iš parduotuvės. Galvoja, kad sapnuoja, o gal eidama tik prisiminė praėjusios nakties sapną. Bet tos išgirstos mintys be pertraukų skamba jos ausyse. Grįžus namo ir ją perveria suvokimas – išties ji nėra vieniša. Juk šimtmečiais, net tūkstantmečiais žmonės jautėsi taip pat. Juk jos tokie dievinami rašytojai taip pat

dažnai jautėsi vieniši ar nesuprasti savo gyventame laike. Staiga supranta, kad knygos – visai ne prakeiksmas, tai saitas su visais kitais gyvenimais, juk knygos rašomos taip pat iš *gyvenimo*. Jai laikas nustoti svajoti apie kažkokį kitą pasaulį, nes jis neegzistuoja ir niekada neegzistavo. Laikas prisijaukinti pasaulį, kuriame ji gyvena.

Šiaip ne taip susikaupia, keliskart mintyse pakartoja: „Labas rytas, sugedo mano skalbimo mašina...“ ir paliečia skambinimo mygtuką.

– Labas rytas, sugedo mano... mašina... – o dievai, netgi tiek kartų mintyse kartojusi, ji pasakė tokią nesąmonę, tuoj visa išraudusi priduria: – Sugedo mano skalbimo mašina ir reikėtų meistro.

„Ir šiai Margaritai prireikė meistro“ – dar pagalvojo Sofija ir šyptelėjo.

Urtė Aukštuolytė

Mildutė

Apsakymų rinkinys arba gilių (ne)pamąstymų knygelė

Piešinių, minčių ir visa ko autorė – Urtė Aukštuolytė

Įžanga

Milda žino VISKĄ. Pabaiga.

Na gerai, gal šiek tiek surimtėkime, nes vos už vieno puslapio jūs sužinosite visas neįmintas paslaptis. Na bent jau tas, į kurias įmynė Mildutė, tai tikrai atskleisiu, o likusios lai lieka klaustuko formoje – galbūt kada nors Mildutė išpasakos jų dar daugiau. Šiaip ar taip nuo žinių kiekio, kurį netrukus gausite, neabejotinai reikės atsigauti tiek emociškai, tiek psichologiškai. Taip pat rekomenduoju neskaityti tamsoje. Jei kilo klausimas „kodėl“, tai iškart patariu konspektuotis kiekvieną šių apsakymų žodį, nes ir taip turėtų būti aišku, kad skaitymas prastame apšvietime kenkia akims...

Taigi mūsų Mildutė – nuostabus vaikas – ne tik viską žino, bet ir į visus klausimus (kurie dažniausiai kyla tik jos pačios galvoje) ji turi atsakymus. Gyvena Milda taip pat pagal pačios sumąstytus gyvenimo ir gamtos dėsnius ir kitų nuomonė jai nelabai rūpi, nes išmintingas žmogus, jei kažką jau žino, tai tą kitą nuomonę išklauso nebent iš mandagumo. Deja, Mildutė ne visada būna mandagi.

Kaip atrodo Milda? Įsivaizduokite ką nors itin mažą, smulkutį, didelėmis, migdolinėmis, rudomis akimis, kurios, ką nors sugalvojus, dar ir gudriai prisimerkia. Ir dar – PLAUKAI. Čia ne tik atskira tema, bet, apskritai, atskira respublika. Tai milžiniška, šokoladinių garbanų kupeta, judanti ne visada į tą pačią pusę, kur savininkė. Net sunku su

kuo nors palyginti... Tiesiog yra Milda. Ir yra jos plaukai. Tai štai ir mažosios išminčės portretas.

Kas dar? Aha, Mildutės šeima. Mama Margarita – vaikų darželio ir šeimos auklėtoja, tėtis Karolis – elektros ir Margaritos gyvenimiškų instrukcijų inžinierius, jaunesnė Ieva – jei paklaustume Mildos, tai ne itin pageidautina persona šeimoje, bet likimas taip jau sudėliojo, kad tenka ją laikyti savo sese ir retsykiais netgi labai nuoširdžiai mylėti, močiutė Elytė – tiesiog nuostabiausia, kas gali nutikti vaikui, senelis Stasys – dar nuostabiau, kas gali nutikti vaikui.

Taigi įsivaizduokite, kad nieko nežinote apie gyvenimą, neturite išminties ir visiškai nepažįstate žmonių bei aplinkos. Tiesiog sėdite sau pasimetęs ar pasimetusi ir štai ateina garbanų krūvelė, vardu Mildutė. Ir jums iškart pasidaro ramiau, nes Milda žino VISKĄ.

Lingvistika

Mildutė nuo mažumės buvo tikra žodžio meistrė ir ypatingai greitai įsimindavo visokius retus pasakymus, kurių, kaip taisyklė, itin gausiai pasipildavo, būnant pas senelius. Senelis, jo draugas Juozas, močiutės draugė – kaimynė Marytė, teta Teresėlė – visi šie žmonės sakydavo daug ir pačių įvairiausių žodžių, kuriuos imlios Mildutės ausys tarsi sugerdavo ir uždarydavo į saugius stalčiukus, kad pačiu geriausiu momentu būtų galima juos išsitraukti ir panaudoti.

Pavyzdžiui, vieną šaltą žiemos vakarą, Margarita norėjo greičiau grįžti namo ir skubino Mildutę rengtis, kad nepavėluotų į autobusą. Mildutė žiemos proga buvo šiltai aprengta, su vilnonėmis kojinėmis, trigubomis pėdkelnėmis ir t. t. – Margarita šaltajam metų sezonui būdavo pasiruošus ne prasčiau nei karys su visa reikiama amunicija. Taigi darželio grupės, kurios auklėtoja ir buvo pati Margarita, rūbinėje Mildutė buvo apmuturiuota nuo galvos iki kojų ir telikę batai. Pukši, steni Mildutė, bet storai apmauta pėdutė nelenda į batą, nors tu ką. Margarita ragina savo trimetį apkamšytą džiaugsmų ir vargų kamuoliuką stengtis dar labiau ir stumti kojytę iš visų jėgų. Mildutė, pasilenkusi iš paskutiniųjų grūdžia galūnę į batą:

– Nu tu *joptvajmat* kaip nelenda... – pasigirsta kažkur iš po kepurės ir kapišono kalnų pailsęs Mildutės balsas.

Margarita žiūri į vieną tašką ir nejuda. Aplink darželinukų tėvai rengia savo vaikus ir sužiūra į gerb. auklėtoją, kažkas lyg prunkšteli. Margarita atsitokėja, vienu smūgiu įmauna dukros kojas į batus ir šauna pro duris, kol Mildutei neišsprūdo dar koks netikėtas perliukas.

Kitą kartą, gal po metų nuo „joptvajmat“ įvykių, Mildutė vaišino tetą ir mamą vafliais. Neprašyta, kuo rūpestingiausiai išpakavo „Buratino“ skanėstą, atnešė į svetainę, kur mylimos moterytės gurkšnojo kavą ir padėjusi saldumyną ant stalo, tarė:

– Vaišinkitės, *pyzdos*.

Margarita, kaip kadais, suakmenėjo ir mintyse piešė kraupų scenarijų, kaip tokiu pat principu Mildutė pavaišina darželio koleges, atėjusias aplankyti ką tik gimusios Ievos. Mildutė tuo tarpu dar pastovėjo, pagalvojo ir nusprendusi, kad brangiausiosios greičiausiai neišgirdo kvietimo, ramiu balsu vėl pakartojo:

– Vaišinkitės, *pyzdos*.

Margarita su teta nebeištvėrė ir pradėjo kvatotis balsu, apsimesdamos, kad juokiasi iš kažkokio savo pokšto, visai nekreipdamos dėmesio į Mildutę. Mažoji matrona kiek įsižeidusi, kad niekas neužsimena apie jos žodinį atradimą iš tetos Marytės virtuvės pokalbių, dar pastovėjo ir tarė vėl:

– Vaišinkitės, *pyzdos*, - ir, nusprendusi, kad pagyroms (kurių negavo) skirtas laikas baigėsi, nubėgo žaisti.

Kiek vėliau, Mildutė šį žodį dar išbandė su savo sese Ieva, vėliau Ieva tą patį padarė su Milda ir taip Mildutė atrado, kas yra manipuliacija ir šantažas iš serijos „jei nedarysi, ko noriu, pasakysiu mamai kaip mane pavadinai“. Deja, neilgai trukus, Ievai susišvietė, kad ji gali elgtis lygiai taip pat ir šantažo istorija buvo užbaigta, skelbiant seseriškas lygiąsias.

Taigi, kaip jau pastebėjote, Mildutė iš prigimties puikiausiai valdė kalbos subtilybes ir nešė visuomenei, nelyginant mitus ir legendas, vyresniosios kartos perduotas žodines vertybes. Net ir

suaugusi, Milda kuo puikiausiai žongliruoja įvairiausiais pasisakymais, tik, žinoma, lygis dabar jau visai kitas – puikiausiai įvaldyta ne tik gimtosios kalbos išmintis, bet ir bent keleto užsienio valstybių. Bet šiaip ar taip, svarbiau už viską – sulaukti tinkamos progos...

Nepatogumai

Vasaromis, Mildutė dažnai leisdavo laiką pas senelius, kurie gyveno mažame Suvalkijos miestelyje. Žinoma, kalbėjo jie suvalkietiškai ir Mildai neretai kildavo įtarimas, kad jie kalba kažkaip keistai – žodžius taria kitaip, keisčiausių pasakymų prigalvoja. Žodžiu, susikalbėti įmanoma be vargo, bet kažkas keisto tame buvo ir Mildutei tai dažnai neduodavo ramybės. Gulėdavo naktimis ji greta močiutės ir galvodavo, kodėl jie taip taria žodžius. Gimtajame Vilniuje niekas taip nesako. Mildutei ypač nedavė ramybės žodžiai „kudė“ ir „tudė“, dar užtęsiant tą „ė“, tarsi nesigirdėtų, kuo baigiasi galūnės.

Pavyzdžiui, kartą Mildutė nugirdo, kaip seneliai kalbasi sode. Močiutė sako:

– Stasy, kudė daba tu tei darai?

Senelis nepasimeta ir iškart šauna piktoku tonu:

– O tudė, ka mą reik!

Ilgai mąstė Mildutė, na *kudė* jie taip kalba. Bet niekaip negalėjo paaiškinti. Sykį įsidrąsino ir paklausė močiutės, bet ji tepasakė „o ką aš daba žinau“. Ir liko mažoji kalbotyros ekspertė be atsakymo, tad nusprendė, kad reikia kažką daryti su tais žodžiais. Kažkokį nepaaiškinamą nepatogumą jie kelia. Bet ką daryti?

Praėjo vasara, Mildutė grįžo namo į Vilnių ir pamiršo, nes niekas ten taip nekalbėjo. Sekančios išvykos metu – vėl tas pats. *Kudė* ir *tudė* rėžė ausis, lindo į galvą ir vertė nemiegoti naktimis. Tačiau kažko protingo Milda niekaip neišmąstė. Kol vieną dieną, jau grįžus namo į miestą, Mildai net akyse nušvito – ji rado, kur patogiai sudėti

nepatogius žodžius. Grįžo iš darželio, pasisodino sesę ir nenuleisdama nuo jos akių, traukydama pečiais, uždainavo:

– *Žėk*, dainą sugalvojau. O kudė, o kudė, o kudėėė? O tudė, o tudė, o tudėėėė...

Dainuoja Milda šią dainą net ir dabar, kai jau yra suaugusi. Tik reikia sulaukti tinkamo momento, nes ne bet kokia proga galima šias natas užtraukti. Pavyzdžiui, gauni didelius mokesčius – uždainuoji, pačiu netinkamiausiu metu sugenda mašina – uždainuoji, vaikas neklauso ir rodo beprasmius kaprizus – uždainuoji. Atsakymų niekada negauni, bet užtat kaip gera, kai jie nebe tokie *kažkokie nepatogūs*...

Mandagumas

Margarita su Karoliu, prieš išvažiuodami trumpam į miestą, perspėjo Mildutę, kad popiet užsuks teta Toma su dėde Martynu ir reikėtų juos įsileisti į namus, pavaišinti ir pasakyti, kad palauktų tėvelių. Mildutė bandė kažką ginčyti iš serijos „o kas jei ten bus vagys“, bet Margarita nuramino, sakydama, kad giminaičiai bels į duris slaptuoju šeimos beldimu, kuris reiškia, kad tai savi (pati mintyse pagalvojo, kad tą beldimą greičiausiai jau žino bent pusė laiptinės ir visa giminė).

Taigi tėvai iškulniavo pro duris, o Mildutė pradėjo laukti svečių – susitvarkė žaislus, papureno pagalves ir susiprato, kad nepaklausė, kuo tuos svečius vaišinti. Išnaršė mamos saldumynų slaptavietes, bet rado tik pačios prakąstą vaflį (Milda laikėsi geležinės taisyklės – jei slapta ragauji saldumynus, palieki bent kąsnį ir kitiems – tuomet tai ne nusikaltimas, nes juk nesuvalgei visko). Pukšėjo, stenėjo Mildutė, ieškodama vaišių svečiams ir baisiausiai vargo su savo garbanomis, kurios lyg susitarusios, vos tik pasilenkus prie apatinių lentynų, visos taikėsi sulįsti burnon. Vienu, kovos su plaukais, momentu Mildutė atrado senus savo pieštukus, kurie kaip bausmė, buvo Margaritos paslėpti spintelėje. Išsitraukusi paišymo priemones, ėmė puošti raides ant vaflių pakuotės (beje per intensyvias paieškas, iš vaflio jau išties tebuvo likęs tik mažulytis kąsnelis) ir visai pamiršo apie svečius. Staiga pasigirdo nestiprus beldimas – bar bar barbarbar. Mildutė dar užklausė „kas čia?“ ir įsitikinusi, kad tai išties tetos ir dėdės balsai, atrakino duris.

Svečiai įsitaisė ant sofos, Mildutė pasiūlė patiems pasidaryti kavos ar arbatos, nes „tėveliai jai neleidžia lįsti prie elektrinių daiktų ir karšto vandens“, Toma su Martynu sukikeno ir atsisakė. Mildutė supanikavo – močiutė kaip tik praėjusį kartą mokė, kad su svečiais reikia elgtis mandagiai ir visada pavaišinti kuo nors, ką jie labai mėgsta arba tuo, kas skanu pačiai. Na vaflio jau nebeužteks tikrai, bet Mildutė prisiminė, ką suaugusieji ragauja per visokiausias šventes ir ji žino, kur mamytė laiko tą skanėstą.

Grįžusi į svetainę, Milda ėmė naršyti visas spinteles, net žandai užkaito. Toma, nustebusi, sako:

– Ko tu taip ieškai, Mildute?

Milda pakelia susirūpinusį veiduką ir labai liūdnu balsu taria:

– *Nu* čia kažkur mamytė buvo *šnapso* padėjusi ir nerandu...

Vos tramdydami artėjantį stipraus juoko pliūpsnį, giminaičiai ima raminti namų šeimininkutę:

– Tai neieškok, Mildute, nereikia... Mes nenorim...

Milda nesiginčijo: nenorit – nereikia, tad patraukė pečiais ir nubėgo baigti reikalo su atrastais pieštukais.

Ko galime pasimokyti iš šios istorijos? Na turbūt daugiausiai išmoko pati Milda. Šiandien, užėję pas ją į svečius, *šnapso* negautumėt, bet vietoje to, būtumėte pavaišinti sočiausiais pietumis, įvairiausiais, būtent jūsų mėgstamais skanėstais ir iki žandų skausmo prijuokinti. Vaikystės traumos, deja, išlieka ir suaugus...

~~Mildos~~ Baimės akys – didelės

Mildutė, nepaisant to, kad buvo smalsi mergaitė, turėjo daug visokiausių *kraupalų*... Sąrašas iš esmės be pabaigos. Taigi, ko bijojo Milda:

- Močiutės auginamų plikakaklių vištų, kurios kaklo srityje neturėjo plunksnų – per daug keistai atrodė ir todėl Mildutei visada kėlė įtarimą;
- Kartas nuo karto bijodavo neprognozuojamos savo sesės – pavyzdžiui, kai ši išsitraukė apipuvusią žuvį iš konteinerio ir laikydama dvėseną už uodegos, vaikėsi vargšę klykiančią Mildutę po visus penkiaaukščių kiemus;
- Tamsos: tiek lauke vakarais, tiek namuose, dingus elektrai, nes būtent tuomet Mildutės gali tykoti visa puokštė monų: Fredis Kriūgeris iš tėčio mėgstamo filmo, vampyras iš muziejaus, kuriame mama nespėjo laiku uždengti akių, ragana (iš kurios tik norite pasakos), ranka (tiesiog ranka, kuri gali pačiupti), negyvas katinas šalia močiutės namų (kurį, jei atvirai, Mildutė truputį baksnojo pagaliuku, o paskui išsigandusi lendančių kirmėlyčių, pabėgo);
- Visų pas senelius auginamų gyvulių, išskyrus šunis. Neprognozuojami, kaip ir Ieva, šie padarėliai Mildutei visai nekėlė pasitikėjimo;
- Visi neaiškūs, netikėti garsai namuose, ypač, kai lieki vienas: laiptų traškėjimas pas senelius, bilsnojimai už sienų ir pan.;
- Baisiojo *diedo* iš mamytės istorijos apie Vilniuje gyvenusią mergaitę, kuri įsileido nepažįstamąjį į namus ir šis ne tik pavogė televizorių, bet dar ir mergaitę įkišo į lovos daiktadėžę. Žiūrint iš

Margaritos pusės, išgalvota istorija buvo naudojama siekiant, pagąsdinti, kad dukra neatrakintų durų nepažįstamiems, kai lieka viena. Na o Mildutė bijojo ne tik *diedo*, bet ir buvo šventai įsitikinusi, kad šis gyvena gretimame bute. Logika buvo pagrįsta, nes alkoholikas kaimynas tiek kvapu, tiek išvaizda išties atrodė baisiai.

- Beprotiško, kaip sakydavo močiutė, senelio vairavimo;
- Ir t. t.

Taigi gyvenant tokiame baubų ir siaubų pilname pasaulyje, kur už kiekvieno kampo tyko neišpasakytai kraupūs pavojai, Mildutei teko kažkaip suktis. Jei iki šiol manėte, kad gynybos mechanizmus atrado ir išaiškino psichologai, tai klystate, nes juos pirmoji savarankiškai atrado ir panaudojo Mildutė. Schema labai paprasta. Tiesiog prieini prie kito žmogaus (Mildos atveju tai visada būdavo Ieva, nes kažkodėl su kitais tai neveikdavo), tada klausiančiai kreipiesi vardu, o kitas asmuo turi atsakyti taip pat. Pavydžiui:

– Ieva?...

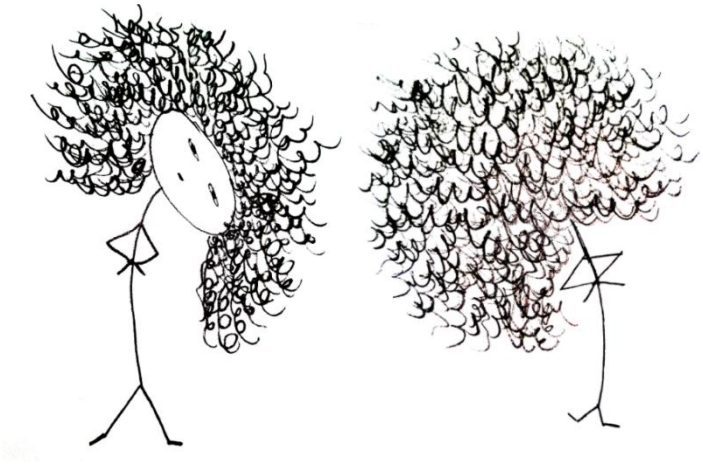
– Milda?...

– O JEIGU... – kritiškai svarbu žodį „jeigu“ ištarti kartu ir aiškiai bei ganėtinai garsiai, taip pabrėžiant visus įmanomus siaubus ir įvykius, kuriuos gali reikšti neaiškusis garsas ar kitas nepriimtinas reiškinys.

Toliau seka veiksmas: abiejų dalyvių galvos iš lėto turi būti pakreipiamos į skirtingas puses, kol žandu paliečiamas petys. Tuo pat metu, kreipiant galvas, vis labiau primerkiamos akys, kol lieka tik mažučiai plyšiukai. Viskas. Mildutės teorija ir praktika skelbia, kad po šio ritualo baimės nebelieka, nes pasakius „o jeigu“ nelabai pavyksta sugalvoti, kas gi tai galėtų būti.

Kadangi spėju, jog ką tik bandėte pakartoti šį metodą, žemiau pateikiama aiški schema, kaip taisyklingai viską atlikti ir apsisaugoti nuo siaubų.

Schema

Štai dabar jau tikrai esate saugūs.

P. S. metodas veikia ir žmonėms tiesiais plaukais.

Gėrio ir blogio kova

Močiutė dažnai Mildutei kartodavo, kad Dievulis viską mato ir girdi. Iš pradžių Mildutė galvojo, kad Dievulis yra Kalėdų Senelis, nes jis juk irgi viską mato ir girdi. Spėjimus dar patvirtino ir vaikiškoje Biblijoje pavaizduotas didysis kūrėjas, baltais plaukais ir tokia pat ilga barzda. Tik elnių, rogių ir nykštukų niekur nebuvo. Vienintelis klausimas, kam tos maldelės. Juk į šį poną kreipiamasi dėl dovanų. Bet kadangi močiutė mokė visokiausių maldų ir maldelių, Mildutė, kiek pasimetusi tarp reikalavimų ir taisyklių, vakarais poteriaudama sukalbėdavo „Sveika Marija“ arba „Angelėli sargužėli“ ir primesdavo dar porą norų iš kalėdinio sąrašo.

Deja, vieną dieną močiutė nugirdo ir paaiškino, kad visgi Dievas neneša dovanų ir pro kaminus nelenda. Dievulį reikia gerbti ir mylėti, o vaikai dar gali ir savo angelui sargui pasimelsti. Mildutė nusprendė, kad užteks ir angelo sargo, nes maldelė labai trumpa ir vakaro prievolė greičiau užsibaigia (o jei sakai mintyse, tai galima ir išvis tam tikrą laiką tiesiog patylėti). Nėra ko slėpti – Mildutė sukčiavo.

Nujausdama, kad negerai elgiasi ir prisiklausiusi senelių pasakojimų apie velnią, kuris pildo visus piktus žmonių norus ir padeda daryti blogus darbus, Mildutė sykį pasiryžo paprašyti raguočiaus paslaugos.

Viskas gavosi labai netikėtai. Buvo žiema, lauke stipriai šalo ir visi pradinukai žinojo, kad jei bus apie –20 laipsnių, nereikės eiti į mokyklą. Mintis ilgai miegoti ir visą dieną žaisti šiltuose namuose

Mildutei pasirodė malonesnė, nei keltis anksti ir sėdėti šaltame suole. Tad vakare, atsigulusi į lovą, Mildutė ėmė šnabždėti:

– *Velniau*, čia Milda. Prašau, *velniau*, padaryk, kad rytoj daug šaltų, – sudvejojusi, ar užbaigiant reikia sakyti „amen“, Mildutė pasirinko saugesnį variantą ir atsisveikino trumpu „ate“.

Tada atsigulė miegoti, bet vis lindo įkyri mintis, ar Dievas girdėjo, ar ne. Kad visiems būtų ramiau, dar kartą atsisėdo lovoje, susidėjo rankas maldai ir greitai išpyškino „atsiprašau, Dievuli, kad kalbėjau su velniu. Amen“. Nusprendusi, kad dabar jau atliko viską kaip reikiant, tik sumerkė akis ir prisiminė močiutės pamokymą, kad labai nemandagu kreiptis į Dievą nepersižegnojus. Mildutė, jau kiek suirzusi, atsisėdo lovoje dar kartą ir greituoju būdu vieną paskui kitą padarė du sužegnojimus: išsyk už pradžią ir pabaigą – maldelė juk jau buvo pasakyta.

Ryte, pažadinta į mokyklą, suprato, kad velnias neišklausė prašymo ir labai nusivylusi negerų norų pildytoju, daugiau į jį pagalbos nebesikreipė.

Tai štai tokie Mildutės religiniai pakilimai ir nuopuoliai.

Mokslo galia

Šeštoje klasėje Mildutė turėjo garsiąją ir visos klasės taip lauktą lytinio švietimo pamoką. Žinios prilygo Kalėdų stebuklui, tad grįžusi namo Milda nekantravo tuo atradimu pasidalinti su sese. Vakare Mildutė tvirtu žingsniu įžygiavo į vonią ir pasirėmusi į jos kraštą, vieną pėdą užsidėjo ant kitos, primerkė, it lapė, akis ir suktu balsu paklausė:

– Ieva, žinai, kaip atsiranda vaikai?

Ieva nepasimetė, pagalvojo, kad keistas klausimas, bet atsakymą ji jau ir taip seniai žinojo – juk pati jį išmąstė:

– Tai aišku žinau.

– Kaip? – Milda atsistojo ant abiejų kojų – panašu, kad jos tiesai iškilo grėsmė.

– Vyras bučiuojasi su moterim, tada iš vyro burnos tokia, kaip obuolio, sėklytė pereina į moters burną, nueina į pilvą ir tada moteris pasidaro nėščia, - išpyškino Ieva ir pasidžiaugė, kad ką tik apšvietė vargšę sesę. Oj ne taip - *vyresnę*, vargšę sesę.

Mildos akys pavirto dviem dideliais katiniškais kukuliais, kai šis pamato grobį:

– Eiiik tu *durne*! Per ČIA, – ir parodė pirštu sau į tarpkojį, tada, pakėlusi vieną antakį į viršų, linktelėjo galva – nemari tiesa ką tik buvo užtvirtinta amžiams.

Ieva, nors ir apstulbusi, tačiau būdama pareiginga mergaitė, į teiginius atsakinėjo paeiliui:

– Pati tu *durnė*. Netikiu!

Mildos vidinis katinukas ką tik sugavo grobį ir žiojosi perkąsti nabagėliui sprandą:

– O tai kam tu manai, vyrai per filmus atsisega *klyną*, mm?... – jei Milda tuo metu būtų žinojusi apie artistus, po lemtingo pasirodymo, atveriančius delną ir metančius iš aukštai mikrofoną, ji tikrai būtų tą padariusi. Bet nežinojo, tad staigiu judesiu apsisukusi, išdidi it jos garbanų kupeta, *ištriumfavo* iš vonios.

Tą vakarą Mildutė ir kojų neplovė – tiek apie gyvenimą išmanančiam žmogui eilinio mirtingojo rūpesčiai tiesiog nebeegzistuoja (bet iškart vėl pradėjo egzistuoti, naują filosofiją išdėsčius tėvams).

Ožkos mieste

Vasarą, po tiltu prie namų, vyko vaikų piešinių ant plytelių konkursas. Mildutė su sese irgi labai norėjo dalyvauti, tad Margarita, primokiusi jau aštuonerių Mildą, kaip saugiai eiti per gatvę ir visada laikyti Ievą už rankos, išleido kreidelėmis apsiginklavusias tapytojas į šventę.

Priėjusios sankryžą, nuo kurios jau matėsi ir įvykiai po tiltu, mergaitės suprato, kad konkursas jau pasibaigęs ir tik spalvota aikštelė liudijo apie neseniai praūžusias linksmybes. Milda jau sukosi grįžti atgal, bet Ieva užsispyrė, jog reikia nueiti ir įsitikinti, ar tikrai nieko nebevyksta. Turėdama didesnes smegenis ir daugiau gyvenimiškos patirties, Mildutė bandė išaiškinti jaunėlei, kad neverta, nes jei kas dar vyktų, jos tikrai tai pamatytų ir iš kitos gatvės pusės. Tačiau Ieva buvo kategoriška ir vis bandė ištraukti ranką iš tvirtai sugniaužto sesės delno. Taip žodis po žodžio, sesutės ėmė pyktis ir vis garsiau šaukti viena ant kitos.

Išeikvojus visą įmanomą skundų mamytei sąrašą, apsistumdžius, porą kartų apsižnaibius, apsiverkus, nurimus ir vėl užsikūrus, piktos it širšės, mergiotės marširavo namo. Tiksliau Mildutė žygiavo dideliais žingsniais priekyje, o Ieva specialiai vos vilkosi iš paskos, žinodama, kad sesė, mamos nurodymu, negali palikti jos vienos gatvėje ir tuo dar labiau erzino Mildutę. Jau priėjus gimtąjį daugiabutį, sesės rėkė viena ant kitos iš visų jėgų nebesitaupydamos:

– OOOOŽŽŽKAAAA tu!!!!!!!
– Pati tu OOOŽŽKA!!!

Tie patys karo šūkiai skambėjo ir laiptinėje, kopiant į penktą aukštą, o vos tik atsidarius buto durims, abi įvirto, skubėdamos kuo greičiau suskųsti viską mamai. Deja, nežinojo, kad Margarita savo „dvi ožkas“ išgirdo vos šioms įsukus į kiemą – atviri kambarių langai nešė nevaldomą bliovimą turbūt per visas laiptines. Žinoma, buvo paskirtos etatinės bausmės – stovėjimas skirtinguose kampuose ir visa ko apgalvojimas, pokalbis ir galiausiai draudimas kelias dienas matytis su draugais.

Ir kas galėjo pagalvoti, kad po daugelio metų, sesės vis dar vadins viena kitą ožkomis, tačiau jau ne piktai, o su didele meile bendrai, per gyvenimą susiejusiai ožkaganystei.

Pabaiga

Pabaigos nebus, nes jei tai skaitote, vadinasi ji dar neatėjo.

Raminta Ardzevičienė „Lietus“

Claudia Magaldi

Bildukas

– Kada baigsis šitos tavo nesąmonės?

– Mam, – pavarčiau akis, – paveikslai man labai svarbūs.

Patapšnojau pusiau surūkytą cigaretę į apelsino žievę.

– Tikrai? Kiek iš to uždirbi?

Atsidusau.

– Būtent. Būk maloni... Pridestina... susirask gerą darbą ir pamiršk tas peckiones pagaliau.

– Mhm, – užgesinau cigaretę.

– Myliu.

– Aš irgi tave myliu, – padėjau telefono ragelį į jo vietą tyliau nei norėjau.

Suėmiau rankomis lovos kraštą ir suspaudžiau kol pabalo krumpliai. Atsikvėpusi alkūnėmis pasirėmiau į kelius. Sumerkiau veidą į delnus. Negaliu leisti abejonėms pasiekti sielos kerteles, kurių laikausi įsikibusi iš paskutiniųjų jėgų. Atsistojau nuo lovos, nukulniavau prie komodos, ir ją pastūmiau nuo sienos. Iš išskaptuotos ertmės išsitraukiau seną stiklainį. Kai tik atsikrausčiau į ši šešių kvadratinių metrų butą, išmušiau dvi plytas sienoje. Trys šimtai, keturi šimtai, penki... nuo vakar niekas nepasikeitė, bet jaučiuosi ramiau dolerius skaičiuodama. Šiandien gausiu algą. Nedaug trūksta. Jau šią savaitę galėsiu nusipirkti skrydį į Paryžių. Manęs ten laukia studijos. Galėsiu dingti iš šios skylės. Dingti ir nebegrįžti...

Spėriai apsirengiau vieninteliais rūbais, neaptaškytais dažais. „Moters svajas“ pasiekiau per pusvalandį. Pinigus taupau, tad visur einu pėsčiomis. Nuo nepatogių aukštakulnių maudė kojas. Dar turėsiu ant jų stovėti dvylika valandų. Niekis. Galėčiau ir antra tiek, kad tik mokėtų pinigus. Pro atviras parduotuvės duris žingsniavo poniutės. Kiekviena pasidabinusi vis puošnesne skrybėlaite, demonstruoja naujausias pavasario madas. Galiu lažintis, kad joms nereikėjo apie darbą galvoti nė vienos savo gyvenimo dienos. Išpuikusios poniutės.

– Sveikos atvykusios į „Moters svajas“, jei ko prireiktų būtinai kreipkitės, padėsiu.

Taip visą dieną. Padėti išsirinkti šimtas pirmąją sagę, parinkti kvepalus, kurie nors akimirkai prikaustytų nuosavo vyro dėmesį, padėti parinkti dvidešimt penktą porą batelių, dievaži ar per visą gyvenimą sunešios tuos batelius. Padėti išrišti trisdešimtą kaspiną. Vis dėlto aš profesionali. Akių nevartau, kiekvienai padedu išsirinkti, kas labiausiai derėtų prie turimo garderobo.

Pilvas gurgia. Laukiu nesulaukiu pietų. Rankinuke manęs laukia virta bulvė. Sviestą baigiau prieš savaitę. Pagardinsiu ją druska.

– Po darbo eisime į New Yorko centrą, ten atvyko cirkas. Eisi su mumis?

Raudoni Erikos plaukai žvilgėjo nuo vitrinas draskančios saulės, tarsi per žiemą spinduliai būtų pasiilgę jos raudonio.

Gūžtelėjau pečiais. Turėčiau taupyti. Negaliu praleisti nė dienos praktikos. Jei praleisiu, visas progresas šuniui ant uodegos.

– Nagi, renginys nemokamas, galėsi pasisemti įkvėpimo kitam paveikslui.

Išties, negaliu vėl tapyti to pačio vaisių dubens, kas dieną tas dubuo vis tuštėja. Galiausiai nutapysiu tuščią indą. Nuo vieno karto nieko nenutiks. Be to, galėsiu tapyti grįžusi.

Dvylika valandų prabėgo kaip keturios. Bulvę sukirtau per dešimt minučių, daugiau pertraukos mums nepriklauso. Pabeldžiau į Paris duris. Kaip ironiška, mano didžiausių svajonių stabdis tokiu pat vardu. Ji vadovauja vos kelis mėnesius, bet jau nemenkai man apkartino gyvenimą. Ji viena iš priežasčių, dėl ko taip veržiuosi išvažiuoti.

– Atėjau algos.

– Ne dabar, – rankoje laikė popieriaus lapą, į jį žiūrėjo susiraukusi, tarsi jame bandytų pamatyti savo atvaizdą.

Nuo tada, kai čia įsidarbino, niekada algos nemokėjo laiku. Kai pagalvoju, kad jos poziciją siūlė man... sprendimo nesigailiu, paaukštinimas reikštų grandines ant mano kulkšnių, o mano kelias kitas.

– Negaliu ilgiau laukti, turiu įsipareigojimų.

– Visi mes turime...

Jutau kaip kaista mano skruostai. Laiko turiu ribotai...

– Paprastai neprašyčiau, bet mane labai spaudžia.

Paris pakėlė gelsvas akis nuo popieriaus. Įsižiūrėjusi į mano veidą kiek susiraukė. Tarsi mano nuovargis ją būtų žeidęs. Tarsi gebėčiau ją juo užkrėsti. Atsikrenkščiau stengdamasi nuvyti mintis, o gal įgauti drąsos.

– Man reikia pinigų dabar, – nurijau sausas seiles. – Jaučiuosi labai nepatogiai turėdama reikalauti to, kas priklauso man.

Popierius tėškė ant medinio stalo, ant jo sukėlė aukštakulniuose įbruktas pėdas.

– Kas gi tau priklauso?

– Alga... Laiku mokama alga.

Liesas rankas sukryžiavo ant krūtinės. Galvą pakreipė lyg grobuonis žaisdamas su grobiu.

– Šįvakar algos negausi. Jei sumokėsiu tau, turėsiu sumokėti ir kitoms, o tiek dabar neturime. Ateik rytoj.

Už jos nugaros kiurksantis seifas regis tyčiodamasis purkštelėjo.

– Galėtum paimti iš kasos inkasuotus pinigus, niekam nesakyčiau...

Paris veidą tarsi apdirbtą odą traukė šypsena, akių ji nepasiekė.

– Su niekuo šioje įstaigoje neturiu tiek problemų kiek su tavimi. Kitos sukalbamos, bet tu, Pridestina, tikra rakštis.

Sugniaužiau kumščius. Jei kiek paspausčiau, nagais prakirsčiau odą, rubino raudonumo kraujas nutikštų ant jos nepriekaištingai švaraus dramblio kaulo kilimo.

– Už parduotuvės durų stovi eilė laukiančių, kuomet kuri nors iš jūsų nepasirodys darbe ir galės užimti jūsų vietą, – krapštėsi nepriekaištingai nulakuotų nagų panages. – Galėčiau tave atleisti, tada nereiktų apskritai tau mokėti.

Save raminau, kad smurtu nieko nepasieksiu, nors kumščio jos veidas kone maldauja.

– Ateik ryt ryte. – Paris akis vėl susmeigė į popierius lapą duodama suprasti, kad pokalbis baigtas.

Atsidusau, su kiekviena iškvėpto oro kruopelyte jutau, kaip šiluma palieka mano kūną. Užtrenkiau duris po savęs.

...

Erika stovėjo eilėje prie cukraus vatos. Į cirką nupėdinome neskubėdamos, mėgavomės pirmaisiais šilto vėjo gūsiais, pasiekusiais New Yorką. Pasirinkome ilgesnį kelią, per juvelyrikos gatvę. Vis sustodamos apžiūrėti prabangių papuošalų vitrinas. Spigindama akis į deimantais nusėtas apyrankes svarsčiau, koks vitrinos stiklo storis. Ar akmuo jį įveiktų. Įsivaizdavau, koks papuošalų svoris ant kūno. Ar būtų sunku pabėgti kišenes prisikrovus brangenybių.

– Įsitikinusi, kad nieko nenori? Vaišinu. – Per minios gaudesį vos girdėjau Erikos balsą.

Papurčiau galvą. Iš dalies atsakydama į jos klausimą, bet ir bandydama nuginti nuodėmingas mintis.

Žingsniavome lėtai skrosdamos cirko minią. Ore tvyrojo spragėsių, cukraus vatos ir karamelinių obuolių kvapas. Rūką nuo drėgnos žolės kėlė pamėkliškas vėjas. Lėtai žingsniavome pro šaudyklą, vandens kubilą, barzdotą moterį ir milžiną.

Erika aiktelėjo, nespėjus man susigaudyti, stvėrė mane už rankos ir abi atsidūrėme tamsioje palapinėje. Susiraukiau. Erika pridėjo pirštą prie cukruotų lūpų, taip leisdama suprasti, kad netriukšmaučiau. Atitraukė užuolaidą, akis pasiekė blanki tiršta šviesa. Prie apvalaus stalo sėdėjo pakumpusi moteris. Ilgus juodus plaukus dengė auksu nėriniuotas papuošalas.

– Už penkis dolerius išbursiu ateitį.

Patalpa kvepėjo smilkalais ir alkoholiu. Atsisukau į Eriką ir pavarčiau akis. Šiomis nesąmonėmis netikiu, be to, piniginė ir taip pernelyg lengva. Jau žengiau žingsnį išėjimo link. Bet Erika sustabdė. Rankoje gniauždama cukraus vatos gabaliuką mostelėjo, kad sėsčiausi prie stalo.

Nebeturėjau jėgų ginčytis, tad klestelėjau. Erika būrėjai į ranką įgrūdo penkis dolerius. Iš už užuolaidų klosčių pasirodė žemo ūgio vyras, prisidengęs plaukus skara. Įdegusį kūną dengė liemenė. Delnuose laikė stiklinį rutulį. Nieko netaręs atsargiai padėjo jį ant stalo ir taip pat spėriai kaip atėjo, dingo užuolaidų kertelėse. Ragana išsitiesė tarsi styga. Kaulėtas rankas sudėjo ant rutulio. Kelias akimirkas jį kruopščiai glostė. Skausmingai pakreipusi galvą staigiai įkvėpė oro. Jos lūpomis pasigirdo mažos mergaitės balsas.

– Pakankamai ašarų išliejai.

Pasimuisčiau kėdėje. Kontrastingas vaizdas kėlė šiurpą. Raukšlėta oda nederėjo prie jauno, tyro, nekalto balso.

– Tu bijai... Begėdiškai, mano vaike, bijai, nejau nepasitiki? Nejau neparodžiau, kad manimi pasitikėti būtina?

Menką patalpą užliejo čežus juokas.

– Viską nori padaryti pati. Po galais, kad visi mano vaikai būtų tokie kaip tu, – kone išspjovė. –Bet tu, tu mano mėgstamiausia, tau nereikia eiti šia žeme vienai. Aš tau padėsiu.

Ragana čiupo mano rankas. Taip stipriai spaudė, kad kraujas nebetekėjo iki pirštų galiukų.

– Išmokai būti tokia, kokios aš nepažįstu, nekaltinu, aš tavo vietoje elgčiausi taip pat.

– Paleisk, man skauda.

– Aš tau padėsiu.

– Nenoriu, nereikia.

Vėl tas juokas, siekiantis kiekvieną mano suvargusį kaulelį.

– Aš nesiderėsiu su tavimi. Taip žeminčiau ir tave ir save, – išspjovė.

Nagus suleido į mano odą. Ant porceliano baltumo ryškėjo smaragdų raudonis. Muisčiausi, norėjau išsilaisvinti.

Ragana pradėjo kosėti. Sausai. Po akimirkos šlapiai. Palapinė aidėjo žiaukčiojimas ir jos pravirą burną paleido šešėliai, rangydamiesi kabinosi į jos raukšlėtus žandus.

Staiga. Erika rankinuku trenkė raganai per galvą. Nuo smūgio ši užsikosėjo, paleisdama mano ranką iš savo tvirtų gniaužtų. Spėriai smukome pro išėjimą. Kūnu rangėsi nešvaros pojūtis. Turėjau dingti iš čia. Turėjau nusiprausti, nusiplauti nuo odos viską kas čia įvyko.

...

Buto laiptinės laiptus peršokau kelis sykiu. Iš rankinuko traukiau raktus. Rankos vis dar drebėjo. Laiptinės tyla judino geležinių raktų dzingesys. Įkišau vėsų raktą į durų skutę. Pasukau. Durys nesidarė. *Po galais*. Sugriebiau rankeną ir stipriau pasukau. Durys nejudėjo. Kumščiu trinktelėjau per medį. Sudundėjo laiptinė. Duris nemenkai pakračiau prieš paspirdama jas koja. Kaipmat kūnu pajutau dvylikos valandų pamainą. Pasigirdo durų vaitojimas. Ne. Ne mano durų. Koridoriaus gale prasivėrė mano nuomotojo buto durys. *Velnias*.

Apsirėdęs šiurkščiu chalatu Polas kulniavo link manęs. Žvilgsniu jį sekiau. Jo rūgštus veidas bylojo, kad mūsų laukia nemalonus pokalbis. Mintyse kurpiau dar vieną pasakojimą, dėl ko vėluoja nuoma. Kiekviena neįtikinamesnė nei kita. Nors Polas jau atsparus mano verkšlenimui, pabandyti verta. Jau žiojausi kalbėti, bet mane užčiaupė.

– Pakeičiau spyną, – pasigirdo gilus vyriškas balsas.

– Pastebėjau...

Polas stovėjo prie pat manęs. Gelsvoje koridoriaus šviesoje blizgėjo jo reti, geliu sutepti plaukai.

– Sumokėsiu, kai tik gausiu nors kiek... sumokėsiu.

Polas pakėlė delną mane užčiaupdamas.

– Tavo pasakojimais nepramisiu.

– Dievaži, Polai, tau priklauso pusė šio aukšto butų. Badu nemirsi palaukęs dar kelias dieneles.

Italas godžiai nusikvatojo.

– Žeidžia, kad mane laikai kvailu.

Susiraukiau. Bet klausiausi toliau.

– Bute kai ką radau.

Šūdas.

– Polai, atiduok, jie ne tavo.

– Mano. – Tarė taip griežtai, kad net krūptelėjau.

– Tame stiklainyje gerokai daugiau nei aš tau skoloj. Už tiek...

– Taaaip, – užtęsė žodį lyg mėgautųsi jo skoniu. Iš chalato kišenės išsitraukė susuktą šūsnį pinigų... mano pinigų, – už tiek susimokėsi devyniems mėnesiams į priekį.

Nukaitau, jutau kaip raudonis muša skruostus. Mano viso gyvenimo santaupos. Mano ateitis. Mano viltis, jo rankose. Riebiuose, trumpuose, itališkuose pirštuose.

– Aš čia nesiruošiu gyventi devynis mėnesius, – kone išspjoviau, – pasiimk šešiasdešimt, o likusius atiduok.

Polas lėtai purtė galvą kimiai kikendamas. Kiekvienas purtymas skėlė mano svajones į šukes.

– Tu išmušei skylę sienoje, ją reikės sutaisyti, – demonstratyviai skaičiavo grynuosius. – Taip pat reikės sumokėti meistrui, už pakeistą

spyną. Be to, mane be galo įžeidei, nesumokėjusi nuomos, nors turėjai iš ko.

Akis griaužė riebios ašaros, bet prie jo verkti nenorėjau. Jas tramdžiau rydama gumulą gerklėje. Šokau ant Polo, ranka sugriebiau jo plaštaką. Nagais kibau į pinigus.

Prie smilkinio pajutau šaltą kietą geležį. Polas man į galvą buvo atrėmęs ginklą. Suakmenėjau.

– Kvaila mergiūkštė, – išspjovė. Į chalatą valėsi kruviną nuo įdrėskimų ranką. – Galėčiau kaip mat tave čia pribaigti, niekam nerūpėtų.

Jo žodžiai smigo giliau ir stipriau nei tikėjausi. Tiesa pasakius, nežinau, ar ir man pačiai rūpėtų.

– Esi tikra gėda savo tėvo kraujui... – Prie ausies girdėjau užtaisomo ginklo trakštelėjimą.

Garsas nusiuntė pagaugus mano stuburu. Kiek stipriau priglaudęs vamzdį suriaumojo.

– Gali dėkoti savo tėvui, tesiilsi jis ramybėje, šiandien atiduodu jam karo skolą. Gyvybė už gyvybę, – čiupo auksinį medalioną sau ant kaklo ir jį pabučiavo.

Iš chalato kišenės išsitraukė naujus buto raktus, tėškė juos man po kojomis, atskaičiavęs šešiasdešimt dolerių juos numetė man ant grindų.

– Likusius pasilieku, – nuleisdamas ginklą susikišo jį į apatinius. – Nebeversk manęs taip su tavimi elgtis. Kitą kartą nepasigailėsiu.

Nelaukdamas kol atsakysiu nukulniavo atgal prie savo buto.

Į raktus ir į pinigus žiūrėjau ilgai... iš aukšto. Kūnas tarsi pats nesilenkė jų paimti. Geriau regis net nakvoti po tiltu, tik tam, kad

nesižeminčiau. Jei pasilenksiu neteksiu bet kokios likusios savigarbos lašo. Už durų visi mano daiktai. Bent kas iš jų liko, po Polo apsilankymo. Visgi teks paminti savo išdidumą.

Buto durys atsidarė be didelio garso, regis, Polas būdamas čia dar ir vyrius patepė. Daiktai išvartyti, matosi, kad tikrai buvo šniukštinėta. Ieškojo bet ko vertingo. Gerai, kad be to stiklainio nieko vertingo neturiu. Visi paveikslai vietoje. Jokio įbrėžimo ar kokio kito sužalojimo.

Nusimaudžiusi smukau į patalus. Ryt sugalvosiu, kaip atgauti pinigus.

...

Kulniavau purvinom New Yorko gatvėmis. Dar nevėlavau, bet nedaug trūko. Po vakar spartų žingsnį palaikė tik mintis, kad šiandien gausiu algą. Susidėjau daiktus į spintelę. Nusipūkinau darbinę suknelę ir apsivaliau batus. Po akimirkos stovėjau prie Paris durų. Pabeldžiau tris kartus, laukiau, kol moters balsas leis užeiti.

Paris kalbėjo telefonu pirštu sukdama laidą. Prisėdau ant odinės kėdės kitapus stalo. Ant tamsiai žalsvų sienų kabėjo apdovanojimai, Paris diplomai ir padėkos. Milžiniškos lentynos ant sienų nukrautos popieriais ir dokumentais.

– Taigi, – spragtelėjo su trenksmu padėtas telefono ragelis. – Žinau, ko atėjai, deja, pinigus gausime tik rytoj.

Akimirkai pasijutau kaip Polas, klausydamas mano pasiaiškinimų. Ir jo nepateisinu, bet galiu suprasti, kodėl taip trūksta kantrybė. Maldauti beprasmiška, tik gaiščiau laiką. Nors žinau, kad Paris su malonumu matytų mane verkšlenančią. Atsistojau ir kreivai šyptelėjusi nukulniavau dirbti.

Alkūnėmis atsirėmiau į pirštinių vitriną. Krapščiau nagus. Tikrai šiandien nepersistengsiu.

– Kaip tu? – Pasigirdo susirūpinęs Erikos balsas.

Tik ją pamačius užplūdo vakaro prisiminimai. Buvau visai pamiršusi apie raganą. Oda, regis, vėl rangėsi purvas. Mane truputį supykino. Kiek linktelėjau galva. Erika ant vitrinos padėjo kavos puodelį, jį stumtelėjo man. Gosliai atsigėrė savosios. Tylėjome, tarsi tyla vienintelė mus saugojo nuo prisiminimus besivejančios tamsos. Garsiai tarus žodžius, jie taps pernelyg realūs. Aš žinau, ką mačiau. Erika, regis, matė tą patį. Ranką kuteno prisiminimų šešėliai.

– Nematėte ponios Percy rankinuko? – į mus kreipėsi uždususi Carolina.

Papurtėme galvas.

– Persirengimo kambaryje dar turėjo, dabar neberandame, ar tik nebus kas paėmęs, – svarstė Carolina.

– Laimingas šunsnukis, išdrįsęs kišti nagus prie to krepšio, – prunkštelėjo Erika.

Pažiūrėjau kreivai į draugę.

– Ką, – gūžtelėjo pečiais Erika, – ji nešiojasi vien šimtines, už to rankinuko tūrį galėtum be vargo metus gyventi.

Niuktelėjau draugei alkūne.

– Padėsime ieškoti, – tariau.

...

Išieškojome visą parduotuvę, kabinose niekur nebuvo. Apžiūrėjome tualetus, po prekystaliais. Policijos pareigūnai parduotuvėje pasirodė netrukus sulaukę Paris skambučio. Jų grubi išvaizda labai nederėjo prie rafinuoto parduotuvės interjero. Ponia

Percy buvo įsikibusi Paris lyg iš jos būtų buvęs atimtas vaikas, o Paris vienintelė žinotų, kur jis yra. Jei nebūtų juokinga, būtų gaila ponios Percy. Kūkčiojant jos veidas keistai persikreipė, bus kaltos tos nelemtos veido patempimo operacijos.

– Teliko apžiūrėti darbines patalpas. – Tarė policijos pareigūnas. Aiškiai čia vyriausias. Jam pamojus ranka jo sėbrai kaip tarakonai nuropojo į personalo patalpas.

Prie darbuotojų spintelių sustojo eilė pareigūnų. Paris vadovui į rankas įgrūdo atsarginių raktų šūsnį. Su Erika prisėdome ant palangės, prie atviro gaisrinės lango, prisidegėme cigaretes. Pareigūnai vieną po kitos rakino spinteles. Prikibti galėjo tik prie to, kad jos netvarkingos.

– Kriminalinė smarvė, – graudulingai tarė vadas, atvėręs Silvijos spintelę. Ji aiškiai buvo pamiršusi išsiimti anos savaitės pietus.

Liko dvi spintelės. Pirmą atrakino manąją. Užtraukiau ilgą dūmą ir suakmenėjau. Kambarys nuščiuvo. Mano spintelėje kiurksojo ponios Percy rankinukas. Pasigirdo jos džiaugsmingos aimanos vėl atradus pamestą kūdikį.

– Kieno tai spintelė?

Nurijau seiles. Prie sausų lūpų prilipo cigaretės filtras. Erikos žvilgsnis mane skaudino. Tarsi būčiau ją išdavusi. Neturėjau žalio supratimo, kaip rankinukas ten pateko.

– Pridestina Rossi, – pasižiūrėjau į Paris, jos kupina džiaugsmo šypsena kaitino kraują.

– Suimkite ją, – tarė pareigūnas.

Tikrai nesileisiu suimama. Sprigtu numečiau cigaretės nuorūką ir šokau pro langą nugara trenkdamasi į surūdijusius laiptus. Erika užvėrė langą ir atsistojo ties juo, taip trukdydama policijos pareigūnams mane

pasiekti. Plaučius paleido skardus juokas. Mano juokas. Laikydamasi už turėklų peršokau laiptus ir jau netrukus po kojomis jutau tvirtą žemę.

Miestą skrodžiau kaip erelis. Butą pasiekiau per kelias minutes. Susirinkau būtiniausius daiktus ir moviau pro duris. Rankoje gniaužiau paskutinius šešiasdešimt dolerių. Susiradau motelį kitame miesto kvartale. Bute manęs pirmiausiai ieškotų, užtruks, kol ras mane čia, tuo labiau kad prisistačiau netikra pavarde. Paris. Ta kalė. Galiu lažintis, kad ji mane pakišo. Nenorėjo mokėt algos... po galais, taip Paryžiaus ir nepasieksiu. Galėčiau ieškotis naujo darbo, bandyti stoti kitais metais. Bet manęs dabar ieško policija, šiandien reikia nekristi į akis.

Į miestą išėjau sutemus. Pravėdinti galvą ir pamankštinti kojas. Per dieną sugriuvo visi mano planai. Nežinau, kokia ateitis manęs laukia. Einant šaligatviu akis užkliuvo už benamio vaikino su dailiu šunimi. Jei greitu metu nerasiu pinigų, turėsiu glaustis New Yorko gatvėse, kaip jis.

Užėjau į barą kitapus gatvės. Kažkas mane traukė jo link. Prisėdau ant lipnios baro kėdės. Pusamžis barmenas įsirėmė į medinį stalviršį, netaręs nė žodžio kilstelėjo antakį. Papurčiau galvą.

– Kita vertus, – sustabdžiau, – man reikia pinigų, ir greitai. Gal pažįsti ką nors, kam reikia papildomų rankų?

Barmenas sukryžiavo stambias rankas ant krūtinės, sukando dantų krapštuką tarp dantų.

– Tu farė?

– Ar aš tau panaši į tokią? – sušnypščiau.

Kiek pagalvojęs, smakru dėbtelėjo į du vyrukus, stovinčius prie sienos.

– Pienių degtinė, – ištarė ir dingo blizginti taurių.

Supratau, kad kreiptis turėčiau į juos. Nupėdinau kelis žingsnius ir nedrąsiai atsistojau. Į mane sužiuro keturios juodos akys. Vyrai buvo jauni, mano amžiaus, bet matyti, kad gyvenimo nukamuoti. Vienas trynėsi randuotas rankas. Kito akį darkė mėlynė.

– Pasiklydai, mergaičiuke? – Tarė randuotasis.

Už mergaičiukę galėjau ir įsižeisti.

– Pienių degtinė? – Nedrąsiai tariau.

Vyrai kiek suirzę pasitraukė nuo lentynos ir nuleidę svirtį ją atvėrė. Mane pasitiko drėgmės tvaikas – tunelis. Jo gale girdėjau šūksnius. Jau gailėjausi šį vakarą žengusi pro motelio duris.

Akis degino ryški, gelsva šviesa. Išėjau į sienoje išskaptuotą erdvę. Mane pasitiko sužvėrėjusios minios šūksniai. New Yorko nuodėmingieji. Kostiumuoti, aukštuomenės vyrai. Juos atpažinau iš nuotraukų laikraščiuose. Likusieji panašesni į azartiškus, vos galą su galu suduriančius darbininkus. Po jų kojomis žiojėjo ringas. Jame pliekėsi du augaloti vyrai. Iš aplinkinių reakcijų supratau, kad kiekvienas atstovauja vienam iš susirinkusiųjų sluoksnių. Tai štai kur susitinka du kraštutiniai miesto sluoksniai. Vieniems statomos sumos tik trupiniai, kitiems – gyvenimo santaupos.

Tau reiktų statyti. Išgirdau balsą. Apsidairiau, bet savininko nepastebėjau. Minioje tiek daug šaukiančiųjų, tad dariau išvadą, jog replika skirta ne man. Visgi... Ne... ne, statyti pernelyg rizikinga. Galiu prarasti visus pinigus, tada tikrai teks miegoti po tiltu. *Turėtum susimušti.* Vėl tas balsas. Dabar ypač įdėmiai stebėjau aplinkinius. *Tarp*

jų manęs nerasi. Balsas sklido mano galvoje. Šiurpas lėtai keliavo kūnu tarsi būčiau aplieta šaltu aliejumi. *Aš visur ir niekur...*

– Baik, – iškošiau. Į mane atsisuko keli kostiumuoti vyrai.

Mintyse murkė juokas.

Baigti? Juk net nepradėjom.

– Išeik iš mano galvos.

Ne. To padaryti aš negaliu. Per daug akių.

Siaubas. Burna išdžiuvo lyg būčiau prisėmusi smėlio.

Paklausyk. Tau reikia pinigų. O aš žinau, kaip juos gauti.

– Kad ir ką siūlysi, man neįdomu.

Tuomet kodėl tu dar čia?

Apsisukau ant kulno ir išbėgau iš patalpos. Lietaus lašams pasiekus įkaitusį veidą supratau, kad stovėjau gatvėje. Mane ji slėgė. Jutau, kaip užsiveria plaučiai neleisdami orui jų pripildyti.

Likusį vakarą balsas nebekamavo. Tikėjausi, kad jį palikau toje siaubingoje landynėje.

...

Akis pramerkiau sopant pilvui. Vėl užmigti neįstengiau. Pilvą skaudeno, pernelyg ilgos alkio valandos. Pakilau nuo lovos. Jutau, kaip galva apsisuko lengvos žvaigždutės, kūną kratė šaltis. Trūksta maisto. Labai...

Susivyniojau į pledą, pradėjau spėriai kraustyti stalčius ir lentynas ieškodama ko užkasti. Komodos stalčiuje kiurksojo šviežios bandelės ir garuojanti kava. Keista vieta laikyti kepiniams, bet dabar negaliu skųstis. Sugurgė pilvas. Tokius gardumynus valgiau pernelyg seniai. Net nepamenu, koks jų skonis. Išdavikės seilės skandino liežuvį. Nuo lėkštės sugriebiau ragelį. Suleidau į kepinį dantis ir kone suaimanavau.

Trapus sluoksnis pabiro ant kilimo po kojomis. Būčiau galėjusi nuryti nekramčiusi. Tešla tiesiog tirpo burnoje. Kremas dieviškai sodraus skonio ir lengvos tekstūros. Gosliai maukiau kavą, vienu gurkšniu įveikiau pusę puoduko.

Krūptelėjau. Kambario langas trankiai atsivėrė. Pro jį atskriejo rudo popieriaus maišelis. Turinys, atsitrenkdamas į kambario grindis, sucaksėjo. Po akimirkos pamačiau dideles gauruotas ausis ir žalias blizgias akis. Prieš mane stovėjo gyvis. Dydžio sulig lape, kūnu panašus į katiną. Gauruotas ir pūkuotas. Pamojau rankomis jį vaikydama. Tikėjausi, kad pasibaidęs liuoks pro langą, iš kur atėjęs. Būtybė sėdėjo spinduliuodama tylia ramybe. Lėtai nuo pečių nusiėmiau pledą. Stengdamasi nedaryti staigių judesių sėlinau arčiau gyvūno. Priėjusi pakankamai arti užmečiau ant jo užklotą. Puoliau griebti, bet pledas buvo tuščias. Būtybė sėdėjo ant stalo susidėjusi koją ant kojos. Čiupau lempą nuo komodos ir sviedžiau jos link. Būtybė suspragsėjo pirštais ir lempa virto dulkėmis. Suakmenėjau. Stvėriau lėkštę su kepiniais ir nusitaikiau į ją. Rankoje liko tik rausvos žiežirbos.

– Atkaklumas ne yda, – sumurkė.

Tas balsas, jį jau buvau girdėjusi. Katinas tik atsilošė ant stalo ir galvą pasirėmė gauruota letena.

– Ko iš manęs reikia? – Paklausiau.

– Man? Nieko..., – krapštėsi panages. – Užtat tau iš manęs reikia nemažai...

Susiraukiau.

Katinas spragtelėjo pirštais. Popierinis maišelis nuo grindų pakilo lyg lengviausia plunksna papūsta vėjo. Atsilošė suėmęs popierių, pažerdamas ant stalo ištuštino jo vidurius. Į mane it akys žiūrėjo

deimantų apyrankės, žiedai, auskarai ir vėriniai. Pernelyg ilgai į juos žiūrėjau, kad nepažinčiau. Dėl jų svarsčiau, ar stiklas atlaikytų kietą akmens masę.

– Kaip?

– Buvau tavo galvoje, – trumpu pirštu suko sau kailį ant uodegos, – žinau tavo baimes, mačiau tavo troškimus, aš tave pažįstu, Pridestina.

Mano vardas skambėjo pernelyg grėsmingai. Man nugėlė krūtinę. Pirštu priliečiau vėsų auksą.

– Pavogei?

Sukikeno.

– Gražiai paprašyti negalėjau, tiesa? – nuo kailio valėsi dulkeles.

Manęs jau dabar ieško policija. Dėl ponios Percy rankinuko dar galėčiau išsisukti, bet jei mane rastų su stirta vogtų papuošalų – tikrai neišsisukčiau.

– Kad ir kas tu per... gyvis... turėsi viską grąžinti. – Sudėjau turinį atgal į maišelį.

– Kiek per vėlu sąžinės balsui, nemanai?

Nudeginau žvilgsniu. Katinas vėl atsisėdo, supdamas nuo stalo nuleistas kojas.

– Nesikarščiuok... Pagalvok, juk į Paryžių skristi nori.

– Iš kalėjimo kameros Paryžiaus nepamatysiu.

– Dramatiška, nedėkinga žmonių vaikiūkštė, – sukikeno.

– Jei tu negrąžinsi, aš tai padarysiu.

...

Maišelį gniaužiau rankoje. Popierius jau buvo sudrėkęs nuo neramaus prakaito. Katinas skriejo oru per kelis žingsnius nuo manęs.

Kartas nuo karto išnykdamas ir vėl pasirodydamas. Jau buvau kone priėjusi juvelyrikos parduotuvę. Sustojau sankryžoje. Ant ištiesto kartono gulėjo jau matytas vyras, palto užantyje laikė jauną šuniuką. Maišas apsunko. Kiek jam tai reikštų. Bent vienas papuošalas jam garantuotų stogą virš galvos. Šiltą vonią ir sotų pilvą. Ne tik jam.

– Kokia tu nepastovi, Pridestina, – kikeno katinas, – pasakyk man, ar blogas poelgis atsiperka geru? Ar teisinga žmogaus laimę statyti ant nusikaltimo?

– Geriau tu man atsakyk. Ar vienas nusikaltimas blogesnis už kitą? Tokia atskirtis neteisinga, mus, darbo klasę apvagia kasdien, turčiai vagia mūsų laiką, gyvenimus, galimybes, bet už tai niekas nebaudžiamas.

– Bravissima, – plojo letenom, – kuo tu geresnė?

Atsakyti užtrukau kiek ilgiau nei norėjau. Galiausiai tariau:

– Viskuo.

...

Nužingsniavau už kampo, prie parduotuvės knibždėjo tuzinas pareigūnų. Aplink papuošalų parduotuvę ir kepyklą užtverta juosta. Tai štai iš kur tos bandelės. Nužvelgiau katiną, jis tik gūžtelėjo pečiais. Detektyvai į knygutes užsirašinėjo liudininkų parodymus. Velnias, negaliu tiesiog ateiti ir paduoti maišelio, mane kaipmat suims.

– ŠTAI JI.

Mintis pertraukė šūksnis. Į mane pirštu rodė pora liudininkų. Pareigūnai puolė bėgti. *Po galais.* Bėgau ir aš. Užsukau už kampo. Kone užkliuvau už prieš tai matyto vaikino ištiestų kojų. Ant gatvės pažiro papuošalai. Spėriai juos surinkau ir įkišau maišą vaikinui, į vidinę palto kišenę.

– Protingai juos panaudok. – Bėgdama šaukiau. – Devintoje aveniu yra Giuseppe picerija, jie tau padės juos parduoti. Jie pasiims penkiolika procentų, bet tau nemažai liks.

Net nesupratau, iš kur tokia išmintis. Tarsi mano protas gyventų slaptą gyvenimą, apie kurį nežinau net aš pati. Guodė tik mintis, kad jei aš nepasieksiu Paryžiaus, bent jis galės geriau gyventi. Vaikino akys buvo pilnos sumišimo, bet, dievaži, galėjau įžiūrėti dėkingumą.

– Nugyvenk gražų gyvenimą. – Sušukau.

Pasileidau smarkiau bėgti. Ant kulnų mynė keli greitesni pareigūnai. Miestą laižė pirmieji saulės spinduliai. Burnoje jutau vario skonį. Po akimirkos pajutau tvirtą ranką sugriebiant mane už čiuprynos. *Pakliuvau...*

...

Pro ertmę duryse kyšojo ranka. To marmalo nevalgiau ir nevalgysiu. Jo sugebėjau išvengti jau penktą dieną. Gyva tik duona, kurią duoda prie košės.

– Teisingai, gal tiek sukūsi, kad praļįsi pro ertmę po durimis.

Gavau vienutę, tik joje nesu visiškai viena. Mano laimei, o gal nelaimei Lunaris atsekė iš paskos. Regis, čia su juo teks pasėdėti ilgai. Galėčiau išeiti, jei už mane sumokėtų užstatą. Du tūkstančius dolerių. Tiek uždirbčiau per metus, jei niekam kitam neišleisčiau. Mamos neprašyčiau, per daug kentėjo dėl mano nesąmonių. Po galais, galėjau jos paklausyti. Pamiršti vaikiškas svajones ir grįžti namo. Nors ką aš čia kalbu. Net dabar apie nieką kitą negalvoju. Per tas dienas, kiek čia esu, kreida jau spėjau išpaišyti visas vienutės sienas. Dar viena Lunario dovana.

– Žinai, kas man neduoda ramybės? – tariau žiūrėdama į lubas, kur lengvai plūduriavo katinas.

Jis meiliai sužiuro į mane.

– Kaip jie žinojo, kad papuošalai pas mane. Į mane rodė pirštu. Bet papuošalus paėmei tu.

– Kokią galime daryti išvadą? – sumurkė.

Neatsakiau, žodžiai, ištarti garsiai, būtų nuskambėję pernelyg pamišusiai.

– Aš tave pažįstu pernelyg gerai. Atsakymas slypi vien šiame sakinyje, – sumurkė.

– Tu... tai aš?

– Bingo! – ore sukosi lyg pramogautų. – Visi mes viduje turime būtybes, tamsesnes už pačią mirtį. Tą vakarą, kai apsilankei pas raganą, ji mane išlaisvino. Tiksliau, išlaisvino... tave.

Man nukaito veidas.

– Ar ponios Persy rankinuką paėmei ir įdėjai jį į mano spintelę tu?

Katinas papurtė galvą.

– Tu.

Atsidusau, per daug informacijos vienam kartui. Nors, regis, turėsiu nemažai laiko jai sukramtyti ir suvirškinti. Šiandien turėjau išskristi į Paryžių. Gerti saldžias naujo gyvenimo sultis. Vietoj to gersiu rūdžių skonio vandenį, kurį mums duoda.

Krūptelėjau. Atsivėrė kameros durys. Mane nuo grindų pakėlė du augaloti vyrai. Regis, laikas kasdieniam tardymui. Iš manęs bando išmušti bendrininkų vardus, neva moteris negebėtų elgtis taip įžūliai.

Mano nuostabai nesukome į įprastą kabinetą. Mane atvedė prie išėjimo durų.

– Laisva. – Giliu balsu ištarė vienas iš pareigūnų. – Už tave sumokėjo.

Pirštu rodė į dailų vaikiną prie išėjimo. Ant pavadėlio laikė jauną šuniuką.

Vita Matulytė „Kavinukė“

Dialogas

Uždariau spintos dureles ir gerai įsižiūrėjau į save veidrodyje. Žalios akys dabar jau priminė prigesusias samanas, maišai po akimis išdavė rūpestį. Pirštais perbraukiau sausas, suskeldėjusias lūpas. Vieninteliai plaukai bylojo, kad ant šio kūno dar liko gyvybės.

Pasibeldžiau į Alessio kambario duris, žvalus balsas liepė užeiti. Kaip ir buvo galima tikėtis, Ale tvarkė kambarį. Prisėdau ant lovos, susikėliau kojas ir tyliai jį stebėjau. Jo judesiai buvo apgalvoti – ne per greiti, ne per lėti, bet pakankamai įtempti, kad suprasčiau: kažkas jam neduoda ramybės. Nenorėjau klausti, gal dėl to, kad atsakymą nujaučiau ir pati. Atidaręs komodos stalčių, jis sutvarkė visus jame buvusius rūbus. Prieš uždarydamas stalčių kažką ištraukė ir mestelėjo man.

– Negaliu patikėti, – sušnabždėjau pakeldama akis į pusbrolį.

– Pasilikau... Kaip prisiminimą.

– Tikrai galėjai kažką geresnio išsaugoti prisiminimui... Gražesniam prisiminimui.

Rankoje gniaužiau čigonišką skarelę. Paskutinį kartą ją mačiau prieš dešimtmetį. Kai buvome maži, mus palikdavo vienus namuose. Nieko neįprasto – daugybė šeimų palikdavo vaikus namuose, kol tėvai keliaudavo į darbus. Alessio, kaip vyriausiajam, patikėdavo prižiūrėti mus su Ombro. Vieną popietę, panaikinusi tetos Marijos apsauginius kerus nuo durų, į namus įsilaužė čigonų šeima ieškodama kažko vertingo, bet nieko neradę jie čiupo mane kaip grobį. Tą dieną Ale atidavė viską, ką turėjome namuose: bulves, pomidorus, sudžiuvusią duoną, net kelis limoncello butelius. Ombro siūlėsi atiduoti nuvalgytą

merendą su mėsa, kurią laikė rankoje. Nežinau, ar mainai čigonams tiko, ar jiems labiau pagailo pusbrolių, bet jie paspaudė rankomis su devynmečiu Alessio ir išėjo, mane saugią ir gyvą palikę namuose. Prieš išeidama jauna čigonė atsigręžė ir, nusirišusi skarelę, užkabino ją man ant kaklo.

– Laikau tai kaip ženklą, priminimą sau, – nutęsė Ale. – Šeima svarbiau už viską.

Nuleidau akis į rankose stipriai spaudžiamą skarelę, jaučiau, kaip auksaspalviai papuošimai rėžiasi į odą.

– Be to, – nutęsė Alessio, – jie būtų tave kaipmat parnešę atgal, supratę, kokio įkyrumo gebi būti. Sutaupiau jiems kelionę.

Atsistojau nuo lovos ir šveičiau skarelę į pusbrolį. Jis nė nemirktelėjęs pagavo ją ore, plačiai išsišiepęs saugiai įsidėjo į stalčių.

– Turiu dar vieną priminimą... tau, – tarė jis. – Na, kol kas tai ne prisiminimas, bet, tikiuosi, virs priminimu.

Sustingau. Tikėjausi išvysti stiklainį, pilną varlių ar buožgalvių, bet iš stalčiaus Ale ištraukė dailiai papuoštą dėžę.

– Netrukus tavo gimtadienis. Gyvačių mėnulio šventė gali būti paskutinė prieš tau gaunant šaukimą.

– Jei gausiu šaukimą, – įsiterpiau.

Už tokius žodžius gavau lengvą sprigtą į kaktą.

Susijuokiau ir atplėšiau dėžutę. Joje buvo alyvų žalsvumo suknelė su kreminės spalvos išsiuvinėjimu. Gražiausias dalykas, kokį buvau mačiusi. Nežinodama, ką pasakyti, smarkiai jį apsikabinau.

– Kai gausi šaukimą, gyvenimas pasikeis. Noriu, kad save prisimintum tokią, kokia dabar esi.

Alessio veidą nuglamonėjo rūpestis.

– Koks jausmas? – pirmą kartą drįsau jo paklausti. – Koks jausmas kūne pirmą kartą jausti magiją?

Ale atsiduso – galėjau matyti, kad ieško tinkamų žodžių. Prisėdo kojūgalyje ir ranką padėjo man ant pėdos. Akys buvo įsmeigtos į žemę.

– Toks jausmas, lyg viską patirtum pirmą kartą. Spalvos ryškesnės, maistas skanesnis, oras gaivesnis. Pirštų galiukuose jauti zvimbimą, tarytum tūkstantis mažų žvaigždžių susirinktų delnuose. Plaučiuose, regis, per daug oro – bijai, kad tuoj susprogsi. Šią dalį patiria visi...

Mačiau, kad kažko nesako – per dantis košė žodžius.

– Tada yra kita dalis...

Tylėjau. Bijojau, kad pratarusi bent žodį priversiu jį persigalvoti ir taip niekada nesužinosiu, kas dar laukia.

– Pameni, kai mama mokino apie nuotaikas?

– Marijos paskaitėlę apie žodžių magiją?

– Teisingai... pameni, sakydavo: „Ką kalbi ir ką galvoji – tas tu ir esi."

Linktelėjau galvą, nors nebuvau tikra, ar jis tai pastebėjo – jo žvilgsnis vis dar buvo įbestas į žemę.

– Tai va, manau, antroji dalis susijusi būtent su tuo. Kai baigia zvimbti pirštų galiukai, kūną užlieja karščio banga, o tada arba jauti begalinį džiaugsmą, kaip aš, – susijuokė, – arba... – pirštais susiėmė tarp antakių, – arba iš tavęs viską atima. Tarsi duoda paragauti, ką galėjai turėti, ką turi išrinktieji, o pats paskęsti liūdesyje. Regis, trūksta oro ir galėtum, o gal net norėtum numirti čia pat. Pasaulis pasidaro pilkas, beskonis, tarsi burną prisemtum pelenų...

Tylėjau, nesupratau, ar Ale gaili tų, kuriems nepasiseka, ar pergyvena dėl manęs. Klausti nedrįsau.

– Kad ir kaip būtų, manau, Talija nieko tau neduotų tokio, su kuo nesusitvarkytum.

Daiva Jasiūnė

Istorija

Trys pasauliai
ir tik vienas obuolys –
viena trečioji Tavo gyvenimo.

Naminės obels skrynioje
rojaus paukščių apsupty
tūno paslaptis.

Vienu siūlu sujungta
trijų pasaulių
galia...

2020-ųjų ruduo mūsų šeimai buvo kitoks – spalvingesnis ir ryškesnis jis įsirašė į mūsų moterų šeimos istoriją. Nešina pilna pintine močiutės sodo obuolių savo penkerių dukrą palydėjau į darželį. Kas čia įstabaus, pagalvosit, juk visi ėjom į darželį, bet darželis yra tas etapas gyvenime, kurį atsimeni arba su dideliu liūdesiu, arba su begaliniu džiaugsmu. Manoji patirtis buvo karti, todėl visais įmanomais būdais bandžiau nuo to apsaugoti savo dukrą.

Darželis, kurį suradome, buvo tarsi iš pasakos – įsikūręs upės slėnyje šimtamečių pušų pavėsyje, kur kasdien obuolių atklysdavo stirnos ir briedžiai. Vaikai ten augo apsupti meilės ir šilumos, nepalyginsi su mano sovietiniu darželiu, iš kurio būdama dukros amžiaus buvau pabėgusi ir sukėlusi pusę miesto ant kojų. Iki namų buvo du kilometrai ir dvi didžiulės gatvės, bet aš viską buvau gerai apgalvojus ir saugiai grįžau namo, tik neturėjau rakto, nes penkiametei niekas jo neduoda, o tėtis ir mama buvo darbe.

Dabar pati būdama mama galiu tik įsivaizduoti, kokį siaubą patyrė mano mama. Man dar dabar akyse stovi vaizdas, kai guliu po daugiabučio laiptinėje esančiu radiatoriumi ir pro mane praėjęs kaimynų berniukas paklausia: „Gal žaidi slėpynių?“ Palinksėjus galva duodu suprasti, kad taip ir yra ir kad jis kuo greičiau pasitrauktų, nes kitaip mane išduosiąs. Per plauką neįkliuvau, nes už akimirkos į laiptinę įlėkė mano auklėtoja, visa uždususi ir panaši į įsiutusį bulių. Ji užlėkė į penktą aukštą, bet ten atsimušė į užrakintas duris, todėl greitai nusileido ir išbėgo manęs taip ir nepastebėjusi, matyt, senokai jau žaidė slėpynių.

Toks tad buvo mano stiprus nenoras eiti į darželį – namai ir mama man buvo visas pasaulis, todėl sąmoningai savo dukrą išleidau tik

penkerių, kad ji kuo ilgiau pasimėgautų naminuko gyvenimu. Kadangi dukra buvo visiška mano kopija, rytai mūsų šeimoje būdavo patys kūrybiškiausi ir reikalavo akmeninės kantrybės. Posakis „Lazda turi du galus“, manau, čia puikiai tiktų:

– Labas rytas, mano kukuli, laikas keltis. – Išbučiuoju dar šiltą ir miegu kvepiančią dukrą švelniai pakutendama jos pilvelį. Kutulys nepadeda ir tik pasigirsta apsimiegojęs iš po antklodės sklindantis balsas:

– Maaaama, dar labai noriu pamiegot, na prašau, dar truputį.

– Penkios minutės ir keliamės, nes šiandien dar turim užsukti į turgų ir nupirkti obuolių stirnaitėms, visai nenoriu pavėluoti. – Tariu paskubomis ir pradedu rankioti po visą lovą išsimėčiusius pliušinius dukros žaislus.

– Mama, aš labai nenoriu į darželį...

– Žinau, saulyte, bet gyvenime yra žodis „reikia“, ir nors jis nėra tavo pats mėgstamiausias, bet kartais tiesiog reikia jį įveikti.

– Bet man bus labai liūdna be tavęs. – Vis dar bandė suminkštinti mano širdį dukra.

– Na jau, tu nepamatysi, kaip praskries diena ir mes vėl susitiksim, o tavęs juk laukia draugai ir nauji dienos nuotykiai.

– Neturiu aš ten draugų. Niekas su manim niekada nenori žaisti. – Su ašarom akyse ištarė Juna.

– Ateik pas mane, kukuli, – pasisodinau ją ant kelių, stipriai apkabinau ir pabučiavau į kaktą. Akimirkai stojo tyla ir tik mudviejų širdžių plakimas buvo girdėti kambaryje – supratau, kad be stebuklingos istorijos šiandien neišsisuksiu.

– Žinai, aš tau papasakosiu istoriją, kuri yra apie mane ir mano pusbrolius, na pameni juk Marių su Deimantu? Viena vasara kaime pas tavo promočiutę, kuri tikrai dabar sėdėdama ant debesies ištempė ausį ir šalia dar pasikvietė prosenelį, buvo išties ypatinga.

Kiek pamenu, tada man buvo vienuolika, o mano pusbroliams Deimantui ir Mariui – devyneri ir dvylika. Didžiausias iššūkis mums būdavo žaisti komandinius žaidimus, nes trys nelabai dalinasi po lygiai, tad jėgas dalindavom taip: devynmetis plius mergaitė prieš dvylikametį. Deja, bet mūsų komanda, nors ir susidėjo iš dviejų galvų, keturių rankų ir keturių kojų, vis tiek visada pralaimėdavo. Man tai nebaisiai patiko, tad teko sugalvoti, kaip galiu būti pirma, nes laimėti man, kaip ir tau, labai patikdavo, taigi mano gudrumas ir klasta tiesiog bujojo ir tai buvo varikliukas, užkūręs visos vasaros nuotykius.

Tąsyk buvome palikti kaime net trims savaitėms – trys savaitės po vienu stogu yra netrumpas laiko tarpas, tad tekdavo prisigalvoti, kaip užmušinėti laiką, kol anas mūsų neužmušė, kaip mes prieš miegą musių su muštuku. Beje, jei likdavo nors viena, tai rytas prasidėdavo su pirmais saulės spinduliais ir storiausia anklodė ant galvos neišgelbėdavo nuo įkyraus zyzimo. Taigi žodis užmušinėti šią vasarą įgijo visai kitą prasmę – išgyvenk nuobodulį ir ramiai išsimiegok.

Mano močiutė buvo labai geros širdies, ji mus visus be galo mylėjo ir maitino kaip priklauso mylimiems vaikams – blynais ir bandom. Ech, dar dabar prisimenu jų kvapą ir skonį – niekur kitur tokio nebuvo, nes su seneliu patys keliaudavom į malūną malti miltų. Tikiu, kad ten buvęs magiškas malūnas, nes kai senelis numirė, bandelės prarado savo skonį, kaip ir močiutė prarado dalelę savęs. Nuo senelio išėjimo per pačias Kalėdas ji ištisai žiūrėdavo per langą

vildamasi, kad jis grįš, nes išėjo tik pas kaimyną pasikalbėti. Bet aš žinojau, kad jis negrįš, nes savo akimis mačiau, kaip iš ledinio vandens jį ištraukė ir išvežė toli toli į debesų pasaulį, bent jau taip tą pasaulį vadino mama.

Taigi tą rytą močiutė kaip visada sustingusi žiūrėjo per langą ir tai reiškė, kad vėl sumuštiniai su daktariška dešra. O mes, kad būtų smagiau gyventi, buvom susigalvoję linksmą pokštų žaidimą – turi iškrėsti pokštą vienas kitam ir taip rinkti taškus. Kuo juokingesnis pokštas, o juokingumą vertindavom pagal pilvo skausmą, nes kartais iš juoko net nepavykdavo atsistoti, tuo daugiau taškų gaudavai. Na žinoma, aš smarkiai pirmavau ir tai buvo puiki proga man pranokti berniukus.

– Mariau, Deimantai, gal norit sumuštinių? Tepu sau, tai ir jum galiu sutept. – Paklausiau jau galvoje regzdama klastingą planą.

– O gerai, ačiū. – Atsakė nepakeldami galvos nuo penkiolikos centrimetrų skermens televizoriaus, į kurį buvo tiesiog sulindę ir žiūrėjo futbolo čempionato finalą Brazilija – Italija, beje, tada, 1994-aisiais, po vienuolikos metrų baudinių serijos 3:2 laimėjo Brazilija.

Nuėjau į kiemą, kur stovėjo mėlynas senelio traktorius su priekaba, kurį dabar savaitgaliais vairuodavo mano krikšto tėtis. Priekaboje buvo užsilikę visokio gėrio, nes nesenai vežėm žvyrą, durpes ir šieną, o priekabos niekas nevalydavo. Pagardų sumuštiniams buvo į valias – smulkūs akmenukai su išdžiūvusių vabaliukų kiautais ir ūsnių spygliukais netrukus atsidūrė mano saujoje. Apsidairiusi, ar tikrai niekas nemato, grįžau į virtuvę. Įspaudžiau smulkius žvyro akmenėlius į minkštutėlį batoną, sviestą pagardinau trintų vabalų

miltais, o į dešrą puikiai smigo ūsnių spygliai. *Voila* – laikas patiekti pusryčius, nors labai buvo sunku juos patiekti rimtu veidu.

– Jūsų sumuštiniai. – Paduodama lėkštę tariau. – Kas laimi? – Apsimesdama labai susidomėjusia paklausiau ir laukiau, kas gi čia dabar bus. Pirmasis sumuštinio atsikando Marius.

– Po galais, kas čia dabar? – spjaudamas lauk sušuko Marius. Aš prunkšdama jau ketinau bėgti, bet tada pasigirdo verksmas ir supratom, kad Deimantui taip gerai nepasisekė. Jis taip drąsiai susigrūdo pusę sumuštinio, kad net nepajuto, kaip jį prarijo ir jau pamatęs Mariaus išspjautąjį pradėjo verkti sakydamas, kad tuoj mirs.

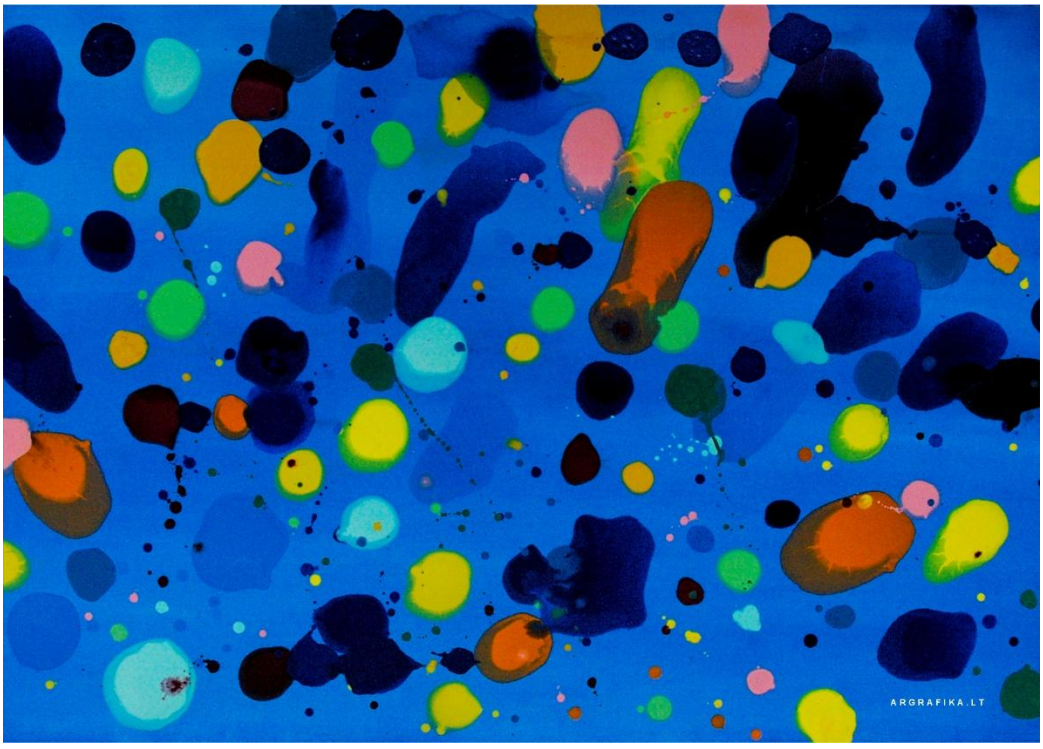
Neslėpsiu, minutėlei puoliau į paniką ir nežinojau, ką daryti, ar bėgti slėptis ir leisti situacijai išsispręsti savaime, ar kviestis į pagalbą močiutę, kuri dar iki šiol pyko už nuotykį su jos karakulio kailiniais, kuriais pasipuošę kaitinant saulutei prie plius trisdešimt mes išdidžiai pravažiavom visas kaimo trobas ir nuo to karto visas kaimas mus laikė bepročiais, o močiutei buvo baisiausiai gėda. Mažumėlę pasvarsčiusi vis dėl to nusprendžiau bėgti pas močiutę, kuri kaipmat išsibudino ir griūdama įpuolė į kambarį. Iš visų pusių atidžiai apžiūrėjusi sumuštinį nurimo ir net šiek tiek su šypsena veide pasakė:

– Vištos lesa akmenis, kad geriau virškintų, nesijaudink, viskas pilve susiminkys, eikš duosiu dar angliuko, – ir išsivedė Deimantą iš kambario.

Ta diena man dar taip greit nesibaigė, nes berniukai, pabaigę žiūrėti futbolo rungtynes, puolė manęs ieškoti prisigaudę skruzdėlių – norėjo man jų prileisti už kaklo. Bet skruzdėlių būta gudresnių ir greitesnių – radusios skylutę dėžutėje, kurioje jas sugavę laikė berniukai, paspruko, todėl, kai jie mane sučiupo, nieko nepešė ir

nusprendė daugiau nebesivelti, verčiau eiti pažaisti futbolą, nes anas jiem buvo svarbiau už viską. Aišku, Marius buvo Brazilija, o mums su Deimantu liko Italija. Tik Marius nežinojo, jog Italijos komandos fanai vakare rengia kerštо planą su dilgėlėmis lovoje. Tąkart žiūrėdama į bespiegiantį ir besikasantį Marių iš juoko net pridirbau į lovą ir pelniau taškų maksimumą.

Išleidau savo mažylę į darželį su iš juoko beskaudančiu pilvu, bet po pietų jau skaudėjo man, tik ne pilvą, o galvą. Visiems vaikams darželyje į batus ji pridėjo akmenų, į pirštines prikišo pušų spyglių, o auklėtojų striukių kišenėse pasodino gėlių. Vaikų būta trisdešimt, tik pagalvokit, kaip jos niekas nepastebėjo darant šį niekingą pokštą. Teko labai raudonuoti prieš klasės auklėtojas, nes jos man papasakojo, kad mano vasaros nuotykis tiesiog įkvėpė Juną šiam žygdarbiui. Buvo ir juokinga, ir graudu, buvo ir atsiprašymų, ir apsikabinimų, bet galiausiai atminty liko labai įdomus nuotykis su istorija, kurią mano dukra galės pratęsti, ir negali žinot, gal mano anūkai perspjaus mane savo išradingumu, o aš sėdėdama ant debesies šypsosiuosi ir jais visais labai didžiuosiuosi.

Raminta Ardzevičienė „Blue“

Fausta Ivanauskaitė

Antakiai

Ant stalo bananai, mandarinai, keksas su razinom. Viskam buvo akcija. Bet gyvenimas akcijų neduoda. Kalbininkai sakytų – netaiko. O kam jie išvis rūpi? Tik pati gali pritaikyti tinkančią situaciją, nuolaidą sau...

Melisa verda ketvirtą kavos puodelį, ausyse skamba *Alphawille – Big in Japan.* Prieš kelias dienas turėjo *mental breakdown*, bet šiandien – *mental breakdance*. Tarė sau, kad gana liūdėti, reikia gyvenimą tęsti be melancholijos. Virdulys verda kaip vidus. Tuo pat krato šaltis dėl ateities.

Daina baigėsi, kava nesibaigė. Vidinė kontempliacija irgi ne. Neseniai ji susimąstė, gal reikia pradėti naują gyvenimą. Išvažiuot kuo toliau nuo namų. Ir ką tada? *Velniaszin*. Čia taip sakė kažkokia mergiotė iššokus Instagramo *reels'e*. Matyt daug *šaibų* turi, gali ką nori *lot*. Melisa *max* iki Birštono norinti palėkt, o čia iki Japonijos besiūlo. Tapatybę keist mat.

Bet apie naujus dalykus – verta pagalvoti. Pavyzdžiui, apie antakių laminavimą, šią gyvenime niekada nebandytą procedūrą. Mama visada sakydavo: nu tos kaip nuplonina tuos antakius, atrodysi kaip pensininkė. Tai čia ir išryškėja artimų žmonių įtaka. Mergina bijanti grožio procedūros, nes mama, matyt, kadaise patyrusi, kad jos antakiai tuoj į šiltus kraštus iškeliaus ir bandanti nuo to apsaugoti

dukrą. Bet nuo visko juk neprisisaugosi. Tad Melisa nusprendė užsirašyti procedūrai, ilgu to grožio laukti...

Išaušo diena, kai mergina įlipo į *trūliką*, pavažiavo dvi stoteles ir bebuvo pakeliui jau tų antakių pasidaryt, bet staiga, netoliese salono, ji išvydo kepyklėlę. Pagalvojo užsuksianti, nes vis tiek dar yra laiko. Nusipirko dvi kaneles, juodos kavos ir prisėdo prie stalelio. Kavinukė buvo pustuštė, vyrukas šalimais vartė „Ūkininko patarėją". Melisa manė, kad šiais laikais niekas nebeskaito laikraščių, ir dar apie tai, kaip žemę tręšt mėšlu. Juk gyvenimas ir taip vienas šūdas. Kam dar papildomai tręšt, nu bet ne jai suprast. Atkando kanelės, pamislijo, *blemba*, gal prieit, pakalbėsim apie šūdą. Melisa prieina prie vyruko ir taria:

– Laisva?

– Nu nežinau, ar tu laisva, pas save paklausk.

– Laisvas stalelis?

– Nu matai, jau užimtas, aš čia sėdžiu.

Melisa sutrinka, bet jos joks diedas iš vėžių neišmuš.

– Klausyk, norėjau paklaust, kas šiais laikais skaito laikraščius ir dar apie mėšlą?

– Bepigu tau suprast, panele...

– Melisa. Mano vardas Melisa.

– Aš neklausiau.

Melisa nukulniuoja šalin pabaigt tos antros kanelės. Pokalbis nesivysto. Nėra apie ką kalbėti. Nuo kada žmonės tokie niūrūs?

Palikusi pusę puodelio kavos, nes buvo tokia karti kaip tas *small talk*, eina link salono. Vis dar galvoja: ar man tikrai reikia tų antakių?

Bet jau iškaba spindi nežemiškai ir tiesiog kviečia prasipiešt tuos erelio sparnus.

Melisa užeina į saloną, ją pasitinka maloni administratorė ir prašo palaukt, nes meistrui nepatinka, kai kažkas lenda į kabinetą, kol jis nepakviečia. *Sorry*, tai dabar jau diedai nebe ūkininkai, bet ir antakius daro?

Iš kabineto išnyra siluetas, o galvos kol kas nematyti. BET PASIRODO, KAD TAI TAS PATS VYRUKAS SKAITĘS TĄ ŪKININKŲ PEZALĄ! Išvydus jį norisi bėgt laukais palaidais plaukais, tačiau kažkaip reik susiturėt. Ar tai *deja vu*? Ar sapnas? Ar čia jo brolis dvynys?

Kaip reaguoja vyras? Jis išvis niekaip nereaguoja. *Pochui* jam.

Melisa užeina į kabinetą ir prisėda ant kėdės.

– Tai ką šiandien darysim? – klausia vyras.

– Tai čia gal jūs meistras ar aš?

– Nu jo.

– Kas *nu jo*? – sutrinka mergina.

– Nejok, nes nukrisi, – atkerta vyras.

– O jūs šmaikštus, – taria Melisa. – Vis dar nesuprantu, kaip tokie tampa *specais*.

– Panele...

– Melisa, – užsiknisus taria ji. – Atsibodo tą vardą kartot.

– Kam dar tą vardą kartojot?

– Ai tokiam vyrukui kavinukėj, bet bendraut nepanoro.

– O man neatrodot įžūli.

– O ir nesu tokia.

– Matyt.

Kol rauna tuos antakius, kaip kadaise per „Ragus“ bedarbio bendradarbiai domėjosi, kas šieną ravi, pokalbis pasisuka netikėta linkme. Ir vyras, kuris iki šiol savo vardo pasakyt nepanoro, paklausia:

– Ką manot apie dabartinį modernų pasaulį?

– Kas čia per egzistenciniai klausimai? – sutrinka mergina.

– Nu paprastai, juk ne veltui čia esat.

– Aš tik išbandau antakių laminavimą. Naujas dalykas.

– Nei čia naujas nei ką, gal jums trūksta savišvietos.

– Prie ko savišvieta ir antakiai?

– Kai pasidarai gražius antakius, gyvenimas nušvinta.

– Meluojat sau.

– Gal ir meluoju. Jūs per daug klausinėjat.

– O jūs per daug atsakot.

Procedūra baigiasi, vyras pasako, kad kitą kartą pažada daugiau nieko neklausinėti, nes vis tiek atsakymo nesulauks. O mergina pažada daugiau nesilankyti.

Išėjus į lauką suvokia, kad *blemba*, nu gražūs tie antakiai. O einant prasilenkia su vyruku, vėjas nuneša jo kepurę ir Melisa ją sugauna lyg kokį trofėjų.

Pažvelgusi į vyrą supranta – tai TAS PATS, kuris skaitė ūkininką, kuris darė jai antakius. Nu *nafik*, kas jai darosi.

Ir tada Melisa supranta, kokie mes bedieviai, nusibaudę, bėgantys nuo savo egzistencijos, vedami kažkokios tuštumos. Mums gyvenime nieko nereikia. Mes jį užpildom bereikšmiais dialogais, bereikšmiais daiktais, nes nereikalingi daiktai šiame pasaulyje yra mūsų būtinybė. Melisa nebebėgs nuo savęs. Nebebėgs į Japoniją. Gal tik užsuks kanelių. Gal tik užsuks į saloną. Nors sakė, kad neis. Tačiau pokalbis

su savim kaskart būna vis kitoks. O gal vienodas? VISADA? Svarbu antakiai visada vienodi...

Vita Matulytė „Elnias“

Kryžius

Pirmoji žiemos diena. Devynmetė mergaitė Mėta pramerkia akis, o į kambarį jau plūsta šviesa. Panašu – vėlyvas rytas. Atitraukusi užuolaidas ji pažvelgia į bene visą šimtmetį nevalytus langus. Netgi būnant tokiai mažai kyla klausimas, kodėl tėvai neprisiruošia *pagražinti* stiklų. Nesvarbu. Dabar jau niekas nebeužsiims tokiais dalykais, kai už lango tikra sniegynų krūva.

Nieko nėra namuose, tad Mėta džiaugiasi būdama viena. Tik svarbu išdaigų neprikrėsti, kol tėvai darbe, o močiutė, veikiausiai, turguje arba bažnyčioje. Tipinis senolių gyvenimas. Na, arba vėl pas kokią draugę iki vakaro užsisėdės. Dabar atostogos, į mokyklą nereikia, tad kaip nedaugelis bendraamžių mergaitė mėgaujasi savo draugija.

Mėta nukulniuoja pasidaryti arbatos. Įprastai pusryčių nevalgo, bet reikia ko nors atsigerti. Jai nesuprantama, kaip galima rytais valgyti. Juk iškart pykina! O tėvai niekada nepraleidžia košės, kaip ir močiutė nepraleidžia progos paskaityti „Kauno dieną“ ir išgerti *Jacobs* kavos. Tas nebrangus žalias plastikinis kavos pakelis mėtosi pašonėje, kol Mėta nesuskaičiuojamą rytą deda arbatos maišelį į savo numylėtą puodelį ir pagalvoja, kad kada nors ji irgi užaugusi gers kavą. Norisi kuo greičiau patirti suaugusiųjų gyvenimo ypatumus.

Staiga jos dėmesį patraukia skambutis močiutės kambaryje. Laidinis telefonas. Nors Mėtos šeima – kaip ir didžiuma šio pasaulio žmonių – bando būti moderni, bet kai po vienu stogu gyvena kelios kartos, neišvengiamai tenka susidurti su *senoviniais* sprendimais. Bet Mėtai telefonas patinka. Ji dažnai mėgsta pakelt ragelį ir įsivaizduot,

kad kalba su kiemo draugėmis. Laidinis juodos spalvos *Panasonic* prietaisas, bet skaičių mygtukai užklijuoti raudonais lipdukais, o ant jų su juodu markeriu parašyti numeriukai. Čia jau mamos nuopelnas. Kad močiutė geriau matytų. Bet raudoni lipdukai suteikia ir žaismingumo. Žinoma, telefonui juk reikia ir numerių. Namie turima stora knyga su daug skaičiukų žavi Mėtą. Smagu pavartyti ir įsivaizduoti, kas atsilieps, kas tai per žmogus, kur jis gyvena, ar jo telefonas juodas, o gal raudonas su besisukančiu ratuku. Tokiu pasinaudoti – tikras iššūkis. Vargu ar pavyktų kam nors paskambinti. Būtų tik bereikalingas *sukinėjimas*.

Telefonui nerimstant skambėti, mergaitė vis dar apmąstymuose. Jis taip grėsmingai skamba, kad vargu ar nustos. Skambinantysis, rodos, turi kantrybės. Mergaitė su didžiausia baime pakelia ragelį:

– Klausau?

Ragelyje trumpa tyla, bet ir trumpas laikas pasirodo galintis būti ilgas kaip niekad.

– Laba diena, skambina vadybininkas Tadas Petraitis. Norėjome pranešti apie nutikusį incidentą.

Mėta nesuprato net pusės sakinio. Ką reiškia incidentas, kas tas vadybininkas? Čia koks policininkas?

– Kas nutiko? – drebantis balsas išduoda, kad Mėta susirūpinusi, pasimetusi.

– Skambiname, nes norėjome pranešti, kad jūsų mama darbe nustūmė moterį nuo laiptų. Dabar čia atvykusi policija. Reikės apmokėti patirtą žalą.

Apėmė beprotiškas išgąstis. JOS MAMA? Kaip tai galėjo nutikti?

Šiek tiek palūkėjęs ir tikriausiai supratęs, kad kalba su vaiku, vyras kitame ragelio gale vėl prabilo:

– Kiek tau metų?

– Devyni.

– O kuo tu vardu?

– Mėta.

Balsas atrodė rimtas, bet tuo pačiu draugiškas. Nors situacija buvo paini ir nieko gero nežadanti.

– Mėta, reikia kuo greičiau apmokėti patirtą žalą, nes moteris ligoninėje.

Mergaitė labai išsigando, kaip ji apmokės. Ji tik vaikas, o mamai juk reikia kažkaip padėti. O vadybininku prisistatęs vyras porina toliau:

– Situacija labai rimta ir tavo mama gali patekti į kalėjimą, jei skubiai nepadengsime patirtos žalos. Šiuo metu policija rašo protokolą...

Kad ir kas tas *protokolas*, toliau viskas kaip per miglą. Laidinis telefonas Mėtai pavirto į baisų daiktą, iš kurio sklinda protu neįsivaizduojami dalykai. Ant spintelės šalia telefono padėtas kryžius – į jį mėgo žiūrėti, atrodė, itin paslaptingas – dabar jau tapo pernelyg grėsmingas.

– Mėta?

– Taip?

– Ar girdi mane, – balsas susirūpinęs. – Reikia pinigų.

– Bet aš neturiu.

Trumpa pauzė. Nors laikas jau atrodo visiškai nebeegzistuoja. Mergaitė taria:

– Aš viena namie. Galite paskambinti, kai grįš mano tėvai arba močiutė.

– Kada jie bus namie?

– Apie 18 valandą.

– Gerai, tada aš paskambinsiu, – vyras dar kiek patyli. – Iki.

Mėta nusprendžia, kad reikia paskambinti mamai. Ji skubiai suspaudžia raudonus mygtukus. Kaip gerai, kad numerį moka mintinai. Būtent to ir reikia. Kitame gale laukimo signalas. Ir vėl užtrunka kaip niekad.

– Mama, man skambino kažkoks vyras sakė, kad tu nustūmei moterį nuo laiptų ir dabar pas jus atvyko policija. Jie tave uždarys į kalėjimą???! – Mėta išsigandusi išpila visą tiradą lyg žirnius į sieną.

Mama nustemba, bet greitai ir visiškai ramiu balsu patikslina:

– Čia kažkoks sukčius. Man viskas gerai, nieko neatsitiko. Daugiau nekelk ragelio, kol aš negrįšiu.

– Bet mama, aš išsigandusi!

– Nurimk, saulele. Tas vyras norėjo apgauti.

– Aš jam pasakiau, kad paskambintų, kai būsit namie.

Mergaitė pajuto mamos nuoširdų, švelnų balsą.

– Na ir puiku, dabar dirbu, o grįžus – pasikalbėsime. Iki, myliu.

Mėta nurimo. Nei juodas telefonas, nei kryžius nebeatrodė grėsmingai. Dabar reikės laukti tos nelemtos 18 valandos vakaro, kai jis paskambins. Ką pasakys, jei kalbėjo netiesą? Mergaitė buvo girdėjusi apie sukčius: jie paskambina, kalba nebūtus dalykus, meluoja. Tėvai liepia nekalbėti su nepažįstamais, neimti iš jų saldainių, bet niekada nėra kalbėję apie tai, kaip reiktų elgtis, jei paskambina nežinomas žmogus.

Mėta nutaria, kad tol, kol lauks jo skambučio, papildys savo dienoraštį šiuo įvykiu. Dažniausiai mergytė rašo apie tai, kaip pyksta, jog tėvai nenupirko žaisliuko ar žurnalo. Bet tai – juodžiausios paslaptys. Jei kas perskaitytų, lai žemė atsiveria ir ją praryja. Tad aprašiusi, kaip šis sukčius bandė šmeižti mamą, išgėrė jau atšalusios arbatos, kuri atgaivino ir privertė bent dalinai pamiršti šią situaciją.

Atėjo vakaras. Liko valanda iki laukiamo skambučio. Lauke vis dar tamsu. Ir nieko nėra namie. Laikas eina kaip niekad keistai. Mėta pati niekur nevėluoja. Tad nusprendžia, kad skambučio lauks sėdėdama virtuvėje, nes orkaitė su laikrodžiu. Žinoma, retkarčiais pažiūrės ir pro langą. Gal tas vadybininkas paskambins kaip tik tada, kai jau visi bus grįžę namo ir jai nebereikės kalbėtis dar kartą.

Atėjo 18 valanda. Telefonas neskamba. Mergaitė susimąstė, gal vyras pamiršo paskambinti. Reikia dar palaukti. Bet laikas vis eina. Jau praėjo 20 minučių, o tie raudoni skaičiukai, rodantys laiką viryklėje, net neketina sustoti. Tad ji suprato, kad sukčius nebepaskambins.

Šeimos nariai jau po valandos visi buvo namie, o išklausę šios istorijos nusprendė, kad mergaitė susitvarkė puikiai ir nepasakė nieko blogo. Visgi, juk jai tik devyneri, bet koks protingas tokio amžiaus vaikas būtų taip pasielgęs.

Visi sugulė miegoti, o Mėta žinojo, kad ryte jau niekas nebeskambins ir ji galės nebesirūpinti. Taip ji ramiai *įkrito* į sapną.

Rytas ir vėl buvo saulėtas. Pasikartojo ta pati arbatos *ceremonija*. Nešdama arbatos puodelį ji vėl išgirdo skambutį. Apėmė panika. Ji paspartino žingsnį link kambario. Tuo metu telefonas nustojo skambėti, o kryžius buvo nukritęs.

Reiks ir vėl rašyti dienoraštį...

Raminta Ardzevičienė „Kompozicija“

Daiva Ausėnaitė

Veiksmažodžiai ir daiktavardžiai

– Reikia nuvažiuoti į miestą, nupirkti karvę, striukę anūkei, batus anūkui ir sausainėlių, – pasakė senolė.

Senolis grįžo su striuke, batais ir mergaitėmis. Senolė įsispoksojo į mergaites.

– O karvė? – paklausė močiutė.

– Teko imti mergaites. Būtų išvežtos su kitais, – traukė pečiais senolis žiūrėdamas į žemę.

Senolė pabučiavo senolį.

– Bus rytoj diena, nuvažiuosi karvės, – senolė kilnojo daiktus ieškodama. – O sausainėliai?

– Mergaitės suvalgė...

– Visada reikia pirkti daugiau, – mergaites į namus vedėsi senolė. Mestelėjo per petį vyrui: Karvė ir sausainėliai. Atsiminsi?

– Nebuvau pamiršęs, – burbtelėjo senolis.

Kristina Chlastauskienė

Zosė Bartuškaitė

Tą vasarą Zosė Bartuškaitė, mirkydama kojas žaliame Spindžiaus ežero vandeny, svajojo tik apie viena – kuo greičiau ištekėti. Ir ne todėl, kad magėjo susirasti porą ar kad tai būtų buvęs draugių ir kaimynių paskolintas gyvenimo planas. Motinystės šauksmas buvo toks iš koto verčiantis, kad kartais pabudus paryčiais Zosei dingodavosi raudantys kūdikiai, sapnuose ji regėdavo vėjy besidraikančias marles, o pieno kvapas pavydavo ten, kur jo mažiausia galėjai tikėtis. Užpildyti besiveriančią tuštumą manėsi galinti tik iki pamėlynavimo kriokiančiu, godžiai žindančiu, besiseilėjančiu ir beplaukiu naujagimiu. O tam reikėjo vyro. Ir kad būtų visai ramu – vestuvių.

– Zose! Zose, sakau! Ar girdi? – įkalnėje pasigirdęs riksmas ir išpampę susiraukšlėjusių kojų pirštai po vandeniu priminė Zosei, kad į svečius tądien turėjo atvažiuoti tėvas. Traukė baltas blauzdas iš dar vėsaus birželio vandens Zosė ir atmetusi sunkią kasą nugaron tekina pasileido namo.

Sofijos Bartuškaitės, kurią visi buvo įpratę šaukti Zose, namas kadaise priklausė jos motinai – Jadvygai Bartuškienei. Ilgus metus motina su dukra jame glaudėsi dviese... kol įvyko tai, kas įvyko ir po to motinos troba buvo paskirta jai. Čia kiekvienas kampas buvo savas ir mielas, nes jame ir šalimais esančiame kaime pralėkė Zosės vaikystė. Šiose vietose ji augo ir skleidėsi, brendo ir keitėsi. O tiksliau – nelabai kas ir keitėsi iki pat dabar, trisdešimt antrosios Zosės vasaros. Na, bet šiemet viskas bus kitaip.

Būsimo vyro ir kūdikio tėvo paieškos, Zosės nusivylimui, vyko atkakliai ir nesėkmingai. Ji nebuvo iš tų merginų, o vėliau moterų, kurios lengvai neria į santykių tėkmę, veikiau atvirkščiai. Aplink ją kūrėsi civilizacijos ir bendruomenės, mezgėsi draugystės ir tuokėsi poros, tik Sofija jautė, kad ji šioje tirštoje įvykių upėje kaip valtininkas, nerandantis palankaus laiko ir vietos įmerkti irklui. Gyvenimas bėgo taškantis paviršiuje, čia sukeliant vos vieną kitą atsitiktinį raibulį atsidūstant. Ne atsidusti – gyventi norėjo Sofija Bartuškaitė.

O gyvenimas buvo siejamas su gyvybe. Zosė dairėsi tėvo būsimam kūdikiui netikėčiausiose vietose: viešojoje bibliotekoje, kaimo ambulatorijoje, netoli žuvies kiosko, prie raktininko Alfredo būdelės, moterų linijinių šokių vakare kultūros namuose (gal juos vedė vyras?)... Iš pradžių problema buvo, kad vyrų šiame bobinčiaus katile apskritai nesisekė sutikti (gal jie dar negrįžo iš savo karų?), vėliau Zosei trukdė aukšti reikalavimai ir griežta atranka: tas per žemas, anas kumpanosis, tas nabagas, ano kvapas atgrasus... Ir keisčiausias dalykas šiame delikačiame reikale buvo tai, kad nereikšmingu iš pirmo žvilgsnio atrodęs klausimas (kūdikio tėvas) pakreipė Zosės gyvenimo vagą ta linkme, kurios pusėn ji niekad nebūtų pasukusi galvos.

Vieną liepos trečiadienį universalinėje parduotuvėje besisukiodama Zosė išvydo būsimą savo kūdikio tėvą. Languotu deriniu nuo galvos iki kojų vilkintis juodbruvas, stotingas vyras konservų skyriuje rinkosi tarp žirnelių ir pupų. Tankūs jo antakiai, subėgę krūvon, atrodė sprendžią tokį svarbų klausimą, kad Zosė nesusilaikiusi prunkštelėjo... ir konservai žalia spalva nudažė taką tarp lentynų.

„Kaip karoliai“ – pamanė Sofija, aplink šokinėjant žirneliams.

„Kaip šmėkla“ – pagalvojo Simas, pirmąkart išvydęs Zosę.

Atmintis – nepaprastai keistas mechanizmas. Ji išstumia lauk tas dalis, kurios jai pasirodo nereikalingos ir palieka tik jai reikšmingas. Iš jų vėliau kuriami prisiminimai ir pasakojamos būtos ir nebūtos istorijos. Po šio susitikimo atminty abiems – ir Simui, ir Zosei – amžiams įstrigo ant parduotuvės grindų krentančio užsukamo konservų indelio garsas.

Na, o toliau sekė visi formalumai, kuriuos reikėjo sutvarkyti. Kepykloje prie parduotuvės „Tešla su daina“ jaunoji pora kūrė naują istoriją.

– Kur gyveni?

– Kiek metų?

– Tėvai?

– Ligos?

Zosė be atodūsio pyškino klausimus ir skubiai viską užsirašinėjo. Su savimi žalio dermatino rankinėje ji nešiojosi sąrašą, kuriame nuo reikšmingiausio iki mažiausia lemiančio buvo įtraukti penkiasdešimt du klausimai, leisiantys išrinkti trečią pagal svarbą asmenį šioje istorijoje.

Na, o Simas, Šmėklai pradėjus jį egzaminuoti, tiesiogine prasme neteko amo. „Kita vertus, – mąstė jis, – tokiais tempais nei pavalgyti, nei atsigerti kepykloje nespės, tad jaudintis dėl papildomų išlaidų taip pat neverta.“ Taigi atsilošęs pigioje dirbtinės odos kėdėje ramiai ir užtikrintai pradėjo į klausimus atsakinėti.

Kol balsas dundėjo ritmiškais atsakymų bėgiais, kandidatą į jaunikius buvo galima nuodugniai apžiūrėti: vos išsitenkantis kėdėje, ausis dengiančiais vešliais juodais plaukais, kuriuos vis nusibraukdavo neklusnia milžino plaštaka, šviesiai mėlynomis tarsi iš religinių paveikslėlių akimis. „Ką nors vartoja“, – buvo tikra Zosė. Kalba iš jo arti vienas kito sulipdytų dantų liejosi laisvai lyg iš laistymo žarnos motinai taškant daržus – rodos, tik paleidai, o po

dešimties minučių jau maudaisi purvo tvenkiny. Tik tos Simo akys... primenančios ką tik gimusio, dar drėgno veršelio. Jų tiesa net ir labai norėdamas nebūtum galėjęs suabejot.

Nepasakytum, kad buvo gražuolis, bet kažką simpatingo savo veide jis turėjo: ar žodžiais nenusakomą akių giedros ir juodų it varno plaukų kontrastą, ar nervingą juoką kiekvieno sakinio pabaigoje, ar nedidelį, vos įžiūrimą apgamą virš lūpos, kurį pastebėti Sofija sugebėjo tik tyčia išliejusi ant staltiesės čiobrelių arbatą ir čia pat šokusi iš vietos jos valyti. Simo veidas buvo taip arti, kad apgamo kontūrus galėjo išanalizuoti plika akimi: „Svarstyklės." – reziumavo Zosė ir ramiai grįžo į savo vietą.

Pusvalandžiui nepraėjus jau buvo galima suvesti rezultatus: keturiasdešimt trys patenkinami atsakymai iš penkiasdešimt dviejų. Kol kas geriausias rezultatas. Nesvarbu, kad tų rezultatų lentelėje buvo vos du (laukdama atsarginio namų rakto ji atsainiai uždavė kelis klausimus Alfredui. Po trečiojo – apie ligas – apklausą baigė). Zosė raustelėjusi nuvijo nejaukumą, nutylėjo šį, jos galva, nereikšmingą faktą ir ramiai tarė:

– Na, tai gal dar po bandelę?

Ką gi svarbaus apie save papasakojo Simas? Dvidešimt aštuonerių, kilęs iš Alsėdžių, dirba vietinėje užeigoje. Šiuo faktu Zosė ypač nesidžiaugė, nes, jos nuomone, lindėjimas karčemose gali persiduoti ir naujagimiui. Juk genai. Tuo metu Sofija dar nežinojo, kad toje užeigoje Simas gamina dienos pietus. Jis pats to drovėjosi ir šį faktą merginoms atskleisdavo tik po trečiojo pasimatymo. Gėda gi. Buvę klasiokai atėję penktadieninių barščių iki šiol kas savaitę žvengia: „Tu iš pasakos, Simai. Svajonių vyras. Žinai, kokia pasaka? „Simas ir netikri zuikiai". Ha ha ha.... O tie žirneliai... tie žaliai parduotuvės grindis nuspalvinę karoliai buvo skirti ne kam kitam, o ketvirtadienio dienos pietums užeigoje.

Vaikystėje Simas sirgo tik vėjaraupiais, tėvai ūkininkai, gyvena vienas, vedęs nebuvo, vaikų neturi.

– O norėtum? – atsainiai paklausė Zosė.

– Kol kas man sesės vaikų per akis.

„Aha“ – dingtelėjo, patirties turi, kažką su tais vaikais, panašu, veikia, žodžiu, parametrai geri. Bet tuojau pat pati savimi nusistebėjo – pagrindinis klausimas juk buvo vienas: kaip susitarti dėl gyvybės užmezgimo proceso.

Po pirmojo pasimatymo Simas apie Zosę sužinojo tik, kad žirnelius ji valgo, gyvena ežero pakrantėje, o rankinuke nešiojasi kažkokius ranka prirašytus lapus su skaičiais. Jai šypsantis tarp lūpų suspindėdavo šviesūs dantys su ryškiu tarpdančiu, kuriame klausydamasi Simo ji kartais įtaisydavo liežuvį. „Keli žodžiai per valandą...“ – visai pamiršęs, kad egzaminuoti Zosė mokėjo puikiai, mąstė Simas. O vėliau ramino save, kad mergina prabils ir apie save dar papasakos. Gal tiesiog kukli.

Žinoma, Sofija Bartuškaitė prabilo. Žodžių buvo ne per daugiausiai, bet paveikūs jie – užtikrintai:

– Taigi, Simai. Aš pagalvojau. Susilaukim vaiko gal? – trečiojo pasimatymo metu išbėrė Zosė.

Trys, lygiai dvi paras repetuoti sakiniai.

Simas šviesos greičiu priėmė sprendimą: faktas, kad užeigoje gamina maistą – ne toks svarbus, kad negalėtų palaukti ir ketvirtojo pasimatymo.

Gaja Danieliūtė

Akmenėliai

Jis pasitiko ją oro uoste. Ji nebuvo tikra, kad prisimins veidą, bet jis pats priėjo ir paėmė jos lagaminą. Kai pasiekė mašiną, jis priminė jai sėstis iš kitos pusės, nebent nori vairuoti. Ji nenorėjo. Nenorėjo naktį, pavargusi po skrydžio, pirmą kartą gyvenime vairuoti kaire gatvės puse. Nepaisant to, sekė kelią akimis. Buvo keista sėdėti kairėje, bet neturėti kontrolės. Jautėsi kaip be rankų. Pokalbis iškart pasisuko apie „gilius dalykus“. Ar jam nebūna vieniša? Nebūna. Ar nepasiilgsta artimųjų? Jau seniai nebejaučia tokių jausmų. Ji nepatikėjo, nors neabejojo, kad jis tuo tiki. Nebuvo tikra, kodėl atskrido. Jie susitiko prieš dvejus metus pas bendrus draugus ir daugiau nesimatė. Tada jis minėjo, kad nuomojasi namą ant jūros kranto, kuris atviras visiems pažįstamiems – reikia tiktai iš anksto susitarti, nes kartais neužtenka miegamųjų. Jis pats ten gyvena tik sezono metu. Kai lapkritį suderino laiką, ji tikėjosi, kad bus viena. Paskui vylėsi, kad jis jau tuoj išskris, bet taip nenutiko. Visą viešnagės mėnesį ją slėgė jo buvimas šalia, nes norėjo būti viena. Ir daug rašyti. Per tą laiką parašė tik vieną apsakymą. Tuo metu pas juos svečiavosi jo pažįstama D. Ši atliepė jo poreikį kalbėtis. Vaikščiojo plėvesuodama ilgomis suknelėmis, gamino cukinijas su feta ir tvarkė apleistą namo sodą. O ji turėjo erdvės sau. Vieną popietę, sėdėdama kaitrioje saulėje prie stalo, kol D. sukinėjosi aplinkui su vazomis ir gėlėmis, ji parašė tokį erotišką apsakymą, kad kėdė, ant kurios sėdėjo, įkaito iki raudonumo. Džiaugėsi, kad niekas

jos tuo metu neužkalbino. Ji leisdavosi į ilgus pasivaikščiojimus palei jūrą. Iš vienos pusės kilo molio siena, iš kitos – į krantą plakėsi bangos. Po kojomis driekėsi tai baltas smėlis, tai aštrūs akmenys, tai uolienos. Po audrų ant smėlio vartaliodavosi dygliuotų augalų kamuoliai, kuriuos palietusi įsidurdavo. Kartais molio sieną pakeisdavo eilės turistams skirtų namų, išsirikiavusių kaip degtukų dėžutės, vienodai praažiodžiusių savo terasas ir be garso staugiančių jūron. Dažniausiai ji vilkėdavo šortais ir palaidine su petnešėlėmis, nes norėjo įdegti. Kartą taip žingsniavo įrašydama balso žinutę, kai pamatė vyriškį, ateinantį nuo vieno iš tų namų. Ji paspartino žingsnį, bet šis užtvėrė jai kelią. – *Hi*. – *Hi*, – ji sustojo, vis dar laikydama telefoną prie burnos. – *How are you?* – *I'm fine, thank you.* – *Do you live here?* – jo akcentas buvo britiškas. – *Kind of,* – ji nukreipė akis į jo plikę. – *Where?* – *Somewhere there,* – ji mostelėjo į kairę pusę. – *Sorry, I'm on a call,* – ji parodė į telefoną. Britas vis dar spoksojo į ją ir lėtai linktelėjo lyg negirdėdamas. – *Do you walk here often?* – *Sometimes*. – *Then we could meet again.* – *Okay. Bye.* Paskui ji kasdien lankstu apeidavo tą pajūrio zoną, nors dėl to užtrukdavo papildomas penkias minutes. D. išskrido. Jiedu vėl liko dviese. Kas trejetą dienų važiuodavo apsipirkti ir, kadangi abu mėgo saldumynus, prieš grįždami užsukdavo į vietinę kepyklėlę. Per šias išvykas ji mokėsi vairuoti kaire puse. Beveik mintinai išmoko kelią, tik vis dar vietoj posūkio kartais įjungdavo valytuvą. Jie grįždavo apsikrovę baklavomis, riestainiais ir torto gabalėliais. Pasidarę kavos, viską ragaudavo ir vertindavo. Baklavos dažniausiai būdavo ne tokios skanios kaip iš pradžių. Jie pradarydavo lauko duris ir žiūrėdavo į saulės nutviekstą lauką priešais. Už lauko stūksojo kalnai. Vakarais dažniausiai

gamindavo ji, o jis padėdavo. Halumis tikdavo prie bet kokio patiekalo ir niekada nepabosdavo. Susėdę kalbėdavosi apie maistą, gyvenimą, savo požiūrius į įvairius dalykus, knygas, kurias skaitė ir kurių neskaitė. Kartais jis užsimindavo apie moterį, kuri jam buvo labai svarbi, bet nieko daugiau nesakydavo. Ji žinojo, kad jeigu tiesiai paklaus, jis užsisklęs. Po vakarienės užsidariusi savo miegamąjame arba dienomis eidama pasivaikščioti ji verkdavo, nes jautėsi įstrigusi. Gyveno pagal kitą žmogų ir tai nebuvo kelionė, į kurią leidosi. Net būdama viena pagaudavo save svarstant, ar jam jos neprireikė. Jautėsi kaip šuniukas už pavadžio. Kartais tamsoje išsmukdavo pro miegamojo langą į sodą ir užvertusi galvą žiūrėdavo į žvaigždes – niekur kitur tokių ryškių nebuvo mačiusi. Vieną vėjuotą vakarą nubėgo prie jūros ir suriko į bangas. Riksmas perėjo į raudą. Suprato, kad metas išvykti. Norėjo būti viena, nepriklausoma. Girdėti savo mintis. Tą vakarą nusipirko bilietą atgal savaite anksčiau nei planavo. Paskutinės trys dienos buvo medaus saldumo – ji jautėsi vis laisvesnė. Per pasivaikščiojimus rinkdavo akmenėlius. Labiausiai patinkančius dabar susidėjo į lagaminą. Kai jie pavalgė, paprašė, nes buvo paskutinis vakaras, papasakoti jai istoriją. Bet kokią istoriją iš gyvenimo. Jis pasakė, kad nemoka pasakoti ir kad jo gyvenime nevyksta istorijos. Ji tarstelėjo „gerai“, ir atsistojusi ėmė tvarkyti virtuvę. Tada jis pradėjo pasakoti. Istoriją, įvykusią prieš kelis metus, kurią žinojo tik jo brolis ir mama, niekas daugiau. Apie moterį. Ji nusišluostė rankas ir prisėdusi klausėsi. Dar niekada gyvenime nesijautė tokia galinga. O kai baigęs pasakojimą sutrikęs pakėlė į ją akis, niekada nesijautė tokia matoma. Jis pats nusistebėjo, kad pasirinko pasakoti šią istoriją. O ji žinojo iš anksto. Žinojo, kad jis tik laukė progos, kurią ji suteikė. Jis pasakė,

kad ji ypatinga. Ji padėkojo, supratusi, kad ką tik sukūrė momentą. Vietoj apsakymo sukūrė momentą. Vėliau dar atkartos jį su kitais žmonėmis ir jie žiūrės į ją tokiomis pačiomis akimis. Nustebę lyg vaikai, pabudę nepažįstamoje vietoje. Tą galios jausmą atsargiai susidėjo į lagaminą, šalia akmenėlių. Po kelionės jie matėsi tik vieną kartą. Ji stovėjo gatvėje ir kalbėjosi su drauge. Jis priėjo prie gretimo pastato durų ir, pastebėjęs ją už kelių metrų, sustingo. Ji pamojavo, jis atsakė tuo pačiu ir įėjo vidun. Buvo vasara, praėję daug mėnesių ir jie jau buvo visai kitokie žmonės.

Pratybos

Vita Matulytė „Spalis“

Daiva Jasiūnė

Saulėlydis*

Saulėlydis – jis mistiškiausias anapus žemės rutulio, kur saulė įgyja visai kitą pavidalą, nei kad čia – mano planetos pusėje. Ji didinga, ji ryškiai raudona, ji kaip vakaro karalienė pasirodo ir sutviska gražiausia jai siūta suknele, nusagstyta tūkstančiais vandenyno koralų, kurie vėjo pagauti šoka virpesių šokį. Juose nardo auksaspalvės žuvys ir savo gracija žavi vėžliai. Bet didžiulė galinga okeano banga nuneša ją į savo dugnų karalystę – iki kito vakaro, kai ją vėl papuoš kita, turbūt raudonųjų perlų suknele.

Sykį nuvykau ir aš į tą kitą žemės rutulio pusę jos pamatyti. Įsodino mane juodi raiteliai į juodą vandenynų žirgą, kuris senesnis už visą pasaulį – jo suskeldėjusi oda ir gilūs rėžiai pasakojo tūkstančius plaukusiųjų istorijų. Skrodė jis galingai bangas ir artėjo prie susitikimo vietos. Nieko aplink – tik vanduo ir bangų ošimas. Tąsyk būdama ten aš nemačiau nieko, apie ką tiek kartų buvau girdėjusi – nemačiau nei jos suknelės, nei jos to vakaro palydovų. Mačiau tik spindinčias ir dėkingumo pilnas josios akis, kurios sakė man, kad tu čia ne veltui, kad tu esi ta šviesa, kuri lygiai tokia pat stipri kaip ir manoji, tu pati savo planetoje turi šviesti taip ryškiai, kad suteiktumei žmonėms viltį ir tikėjimą. Kad ryt ir vėl ateis nauja diena, ryt ir vėl atšilę po žvarbios nakties ir nuo sparnų nusipurtę rasos lašus pradės čiulbėti paukščiai ir

* Dalyko *Kūrybinio rašymo dirbtuvės: vertimai* užduotis.

į dangų pakils tūkstančiai drugių. O vakare visi jie sugrįš saldžiam miegui.

Raminta Ardzevičienė „Red“

Rasa Aškinytė, *Glesum*, Vilnius 2016[*]

Šiandien Tavyje esanti senė
Rankioja kaulus,
Kuria ir perkuria sielą.
Kiekvienos moters viduje
Glūdi instinktyvi
Žvėries prigimtis.
Gyvųjų kaulai ir patys yra gyvi –
Tik mes sprendžiam
Kas mumyse turi numirti,
O kam dar skirta šiek tiek laiko.

Toji moteris nebijojo –
Ši žemė niekada nebuvo jos,
Taip pat, kaip ir jos gyvenimas.
Ji nemokėjo liūdėti.
Nemokėjo verkti.
Nemokėjo gailėtis.
Mokėjo tik kautis ir gyventi.
Mokėjo žiūrėti tiesiai vilkui į akis –
Iš iškvėpto oro,
Iš širdies plakimo
Nustatyti, kas stipresnis.

[*] Dalyko *Kūrybinio rašymo dirbtuvės: literatūros kritika ir komunikacija* užduotis-kūrybinė anotacija.

Išmokti meno išgyventi –
Nemenkas laimėjimas.
Daugeliui šis žodis
Taip ir lieka tuščias garsas.
Tik ne Glesum –
Ji Dievų Motinos išrinkta
Gydytis žaizdas ir suklestėti.
Toks gamtos įstatymas,
Viską užbaigiantis ciklas.
Nors išgyvenimo menas
Gali taip užgrūdinti moterį,
Kad ši pasidarys kieta it uola,
Ir daugiau jai niekada nieko nepavyks išauginti.

Tačiau mažas lašelis vandens
Su saulės spinduliais
Gali išauginti vešlius ir kuplius lapus,
Išsprogdinti kvepiančius žiedus,
Kurie, išsklaidę didžiausią rūką,
Ir ištirpdę sniegynus
Su midaus ir pieno puta
Iškels puotą šioje protėvių žemėje,
Kur jie liejo savo kraują ir ašaras,
Nešdami gintarą į kitą pasaulio kraštą.

Pažvelki jai į akis

Ir pamatysi:

Dangaus akis – akis žmogaus,
Kurio čia nebėra.
Sutikęs vilkę trejomis kojomis,
Giedok jos kaulams
Kūrimo ir atkūrimo giesmę,
Kurioje turi slypėti tiesa.

Senė gieda kaulams,
Ir jai begiedant, jie vėl apsitraukia kūnu.
Tekanti po upe,
Dainuojanti, šokanti,
Svajojanti ir besimeldžianti –
Ji visada yra gyva.

Daiva Ausėnaitė

Pravėrus mažiausias duris*

Orai ir poetai geba eilinio skaitytojo širdyje atrakinti tokias nedideles dureles. Durelės labai labai mažos ir raktukas toks nedidukas, kad, atrodo, prasprūs, neišlaikys pirštai... Vos tik tos durelės prasiveria, visą žmogaus kūną, protą ir sielą užtvindo plačiapetis Egzistencializmas. Jis niekada neateina vienas. Prie jo visada prisiplakusi įkyriai plona Krizė. Visi jau seniai nustojo svarstyti, kodėl jis tamposi su ta Krize. Nei ji įdomi kažkuo, nei kažkuo išskirtinė. Kas bandė su ja kalbėti, jau po penkių minučių būdavo priverstas sprukti, nes ji taip išvargindavo, taip išsunkdavo pašnekovą, kad antrą kartą jos kalbinti niekam nesinorėjo.

Galėjo gi jis susimesti su Laimute, ji tokia linksma, visada pakiliai nusiteikusi, švyti. Na taip, šiek tiek apkūnesnė, bet kiek gyvybingumo joje, kiek energijos! Jeigu taip nepatinka apvalios formos, tai yra gi Ramybė. Ilgaplaukė, gražiai nuaugusi, akys didelės, gražios, gero būdo, maloni. Visi prie jos nori būti, ji taip magiškai veikia, pakalbėjus su ja ilgam stoja širdyje toks malonus, geras jausmas... O kur dar širdelė Palaima... Ne, apsikabinęs jis tą Krizę, šnibždasi jie ten, kikena. Smagu jiems, matyt... Kiekvienas renkasi sau gyvenimo partnerį pagal

* Dalyko *Skaitymo sampratos literatūroje* kūrybinė užduotis.

savo būdą, charakterį, vidinę filosofiją ir nieko tu čia nepakeisi. Patinka tam Egzistencializmui Krizė ir nieko čia nepadarysi.

Nuo senų laikų visi žino, kad tą mažąjį raktelį sugraibo ir dureles atrakinti gali tik Orai. Ir tik tam tikri orai. Egzistencializmas su savo damute jau veria dureles jeigu tik lauke pilkas dangus, Saulė šypsosi kitų kraštų gyventojams ir, atrodo, tuoj tuoj pradės lyti. Jeigu bent dvi dienas lyja, jau žiūrėk ant stalo ar prie lovos atsiranda poezijos tomelis, o plačiapetis Egzistencializmas jau matuoja savo ilgom kojom kambarį, Krizė visuomet iš kažkur susiveikia šampano taurę... Lietus turi tiek brolių ir seserų! Vėjas, Dulksna, Lijundra, Liūtis, Audra, Smulkus Lietutis, Rūkas...

Anapus Atlanto gyvenantis Poetas, kai pas jį eilinį kartą svečiavosi Egzistencializmas su Krize, užrašė į storą sąsiuvinį žodžius:

O kaip man užrašyti rudenį ir savo juodą kraują,
kad vieną kartą popieriuje atsivertų kaip negyjanti žaizda –
lietaus ir vėjų nukankintos lygumos ir iškraipyti skaudžiai
mediniai kryžiai vakaro skliaute. [*]

Vos ima keistis Orai, išvakarėse visuomet pralekia Vėjas, tą pačią ar kitą dieną iš pradžių pasirodo Dulksna, paskui Smulkus Lietutis, tada Liūtis su Lijundra atskuodžia laukais, jau, žiūrėk, kambarys

[*] Mano žemės ruduo / „Grįžulas“. Henrikas Nagys.

prisipildo šurmulio. Egzistencializmo draugiją mėgsta Ašaros, Liūdesys (tie tikrai yra porelė, nors vaidina, kad jų niekas nesieja, bet mes gi ne akli), dažnai ateina Nostalgija, atrėplioja ir Nerimas. Ir tie Egzistencializmo rengiami vakarėliai visuomet būna tokie beprotiški. Tiek svečių susirenka tik pas Poetus, Skaitytojai, dėkui Dieve, turi mažesnes dureles ir jiems skaitant eilėraščius prasibrauna tik vienas kitas iš tos Egzio (čia taip jį trumpesniu vardu draugai vadina) chebros.

Kai Krizė siurbia antrą taurę, Poetas plunksna raižo popierių:

Tik vidurnakčiais, kai kelsis rūsčios vėtros
ir taip gūdžiai šauks kamienus apkabinusios,
ir siūbuos aukštas viršūnes ir dejuos –
mano kraujas vėl atbus ir ims tekėti,
mano kraujas šakose jų susipynusiose –
ir sugaus jisai dangaus maištinguose skliautuos.[**]

Vasaros metu Egzis su Krize kažkur išvyksta. Jis kartą Nerimui prisipažino, kad tik dėl skirtingų klimato juostų jo vakarėliai galimi. Ruduo, žiema, niekaip neprasidedantis Pavasaris – tai patys mėgstamiausi Egzio ir Krizės metų laikai. Vakarais ir naktį, kai tik ima keistis Orai, jau Egzis renka vakarėlį. Vasarą Egzio ir jo chebros neišvysi, vasarą ilsisi visi, ir Poetai, ir Rašytojai, ir Skaitytojai.

[**] Saulėlydžio valanda / „Grįžulas“. Henrikas Nagys

Beje, visi stengiasi, kad Egzis su Nerimu kuo mažiau bendrautų. Jų buvimą kambaryje atlaiko ne visi Poetai. Kai kurie pasineria į Alkoholizmo sukeliamą miglą, o tas tai moka užsukti galvą. Iš jo sektos sunku ištrūkti. Prie jo prisiplakusios Beprotybė ir Savižudybė. Jau kai tie įsisiautėja, tai baigtis gali būti visokia. Jų firminė dovana Poetams – jojimas ant baltų arklių. Jei tik Poetams pavyksta iš šitos religinės sektos ištrūkti, jie ypač pamėgsta Egzio draugiją. Ir kas kartą piešia ore kryžiaus ženkliukus vos tik horizonte išvysta Alkoholizmo ir jo ryškių merginų šmėklas.

Tai rudenio beviltiškai nuobodūs lietūs
man baigia širdį pilką užgesint.
Aš taip ilgiuos vienplaukei galvai vietos –
o lapai skurdūs ir šalti man krenta į akis.
<...>
O lapkričio beviltiški, bekraščiai lietūs...
Ir lapai širdį mano apkrenta...ir skaudūs, ir šalti...
Sumirga girto draugo akyse ieškoto miesto
pavargę bokštai... debesys... keliuos, einu... nakty
girdžiu kažin kas šaukia dar palaukt, tikėti, –
bet veidą plauna lietūs tamsūs ir beviltiškai šalti...[***]

[***] Valkata / „Grįžulas“. Henrikas Nagys

Nuolatiniai Egzio vakarėlių dalyviai visuomet atkreipia dėmesį, kad jie būna kitokie žiemos metu. Greičiausiai dėl kitų Orų. Tada ateina Sniegas ir jo giminaičiai. Žiemos Orai neturi tokios visa apimančios galios kaip Lietaus šeima, tačiau yra Poetų, kurie įsileidžia Egzį su Krize vos tik Sniegas įgyja melsvą atspalvį.

Mano žodžio skelbėjai atėjo per mėlyną
rytmečio sniegą. Nepatekėjusi saulė gulėjo
girių užuovėjoj. Garavo šaltinių vanduo.
Mano pranašų lūpom kalbėjo akmuo ir smėlis.
Kalbėjo drumstas ir žydras žemės vanduo.
Kalbėjo broliai ir seserys. Mano draugai.
Mes atradome savo žemę ir savo dangų.
Mėlyną žemę. Mėlyną dangų. Mėlyną sniegą
tarp kieto gruodo ir minkštų debesų.
Seni pranašai tebevaikšto baltais debesim.[****]

Nerimas visuomet užveda kalbą apie Klimato krizę ir kad iš šitų jungtuvių nieko gero nebus, kad neliks buvusių Metų Laikų, kad jų toksiški santykiai daro įtaką plačiai Orų giminei. O bet kokie Orų

[****] Mėlynas sniegas / „Grįžulas“. Henrikas Nagys

pokyčiai keičia Poetų nuotaikas. Egzis visuomet ramiai klausosi Nerimo kalbų. Jis sako – geri Poetai visuomet atvers tas mažiausias dureles ir įsileis jį ir visą jo chebrą. Egzis žino – nebus geros poezijos be jo draugijos. Krizė visuomet pritariančiai kilsteli savo šampano taurę. Poetai ima aistringiau draskyti plunksnomis popierių. O Didysis Kūrėjas patenkintas šypsosi į ūsą – viskas vyksta pagal Jo planą, taip sunkiai suvokiamą, bet visgi planą...

Vėtra susigūžusioms miškų viršūnėmis atūžia
ir kapoja degančiais botagais žemę,
viską paskandindama liepsnojančiam tvane:
verda upių vandenys užlieję slėnius,
bėga bandos, baubdamos iš siaubo,
žaibo čaižomom ganyklom; šniokščianti žolė,
nešama per lygumas pašėlusio lietaus,
teka į aptemusį akiratį žėrėdama,
kur, rankas grūmojančias iškėlusi minia
debesų nusineša raudoną saulę
žemę vėtrai ir liūtim palikdama.[*****]

[*****] Liūtys skandina žemę / „Grįžulas“. Henrikas Nagys

Kūrybinė užduotis*

Daug kam teatre atrodė, kad režisierius Odinas mirė ne nuo širdies smūgio.

– Jeigu jūs paklaustumėte manęs, aš jums tiesiai šviesiai atsakyčiau – jį nužudė! – išsproginusi akis rėžė Pelė kramtydama dar vakar vakare rastą nukritusį sūrio gabalėlį. Buvo pasilikusi pusryčiams, žinojo, kad Tarakonai dvynukai tikrai užsuks. Jie visada pasirodo iki septynių, nes po to ateina Valytoja ir tada grimerinėje geriau niekam nesirodyti.

– Kas? – gumos niekada netempdavo Pirmasis dvynys.

– Kas? Nu ką aš tau, detektyvas, kad taip iš karto pasakyčiau vardą, pavardę, motyvą ir dar nupieščiau portretą, – pasipiktino Pelė ir nukreipė nosį į duris, ar tik nebus Valytoja atėjusi anksčiau? – Aš mačiau batus! Jūs puikiai žinot, pelės galvų į dangų nekilnoja.

– Kodėl? – Antrasis dvynys buvo toks pat mažakalbis kaip ir Pirmas, nors smalsesnis ir kaip tik šiuo metu mokėsi kaip vesti „small talk“ pokalbius.

– Čia, žinoma, pats įdomiausias klausimas, nes kad jį kas nors vieną dieną būtų nužudęs – tai čia buvo tik faktas, nukeltas neribotam laikui. Užvakar neribotas laikas baigėsi, – nusikvatojo Pelė spigiu balsu ir įsimetė burnon mikroskopinį gabalėlį sūrio. – Teatre visiška šikna! Pažiūrėkit, ką jie valgo prie vyno. Pažiūrėkit! – dvyniai lyg gavę komandą šunys ėmė šmirinėti aplink stalo ir fotelių kojas. – Jau kuris laikas jokio „Džiugo“, pelėsinis nors man ir nepatiko, bet jo irgi jau

* Dalyko *Kūrybinio rašymo dirbtuvės: naratyvai ir poetika* užduotis.

niekas nevalgo... Valgo fermentinį, vulgarus, ir dar jo būna tiek mažai, kad jie viską suvalgo. Vyno – vienas buteliukas vakarui. Tai nei prisigeria, nei sūrį ant grindų mėto. Teatras skursta!

Dvyniai reikšmingai vienas į kitą pažiūrėjo, jų manymu, Pelė žiūri per daug spektaklių ir sėdi beveik visose repeticijose. Teatrinis dramatiškumas jau įsigėrė į jos kailį.

– Mieloji, kokius batus tu matei? – Antrasis panaudojo malonų kreipinį ir tikslų klausimą, taip kaip ir buvo girdėjęs iš vienos tinklalaidės. Būtent iš jos ir mokėsi „small talk“ įgūdžių. Tų laidų klausosi vienas paauglys, kuris gyvena artimiausiam bute už teatro. Dvyniams pas jį patinka, ten visada pilna maisto trupinių ant grindų ir lovoje. Ir miega jis taip stipriai, kad Dvyniai jau nesivaržydami šeimininkauja jo kambaryje.

– Batai pigūs, bet patogūs. Tokie, žinote, su lipukais. Jokių raištelių. Vyresnio amžiaus žmonės nemėgsta raištelių, taigi čia papildomas vargas – lenkis žemyn, gražiai juos dėliok į kaspinėlį. O jeigu pilvas trukdo, o jeigu rankų pirštai jau ne tokie vikrūs?.. Ne, batai tik su lipukais. Juodi, klasikinė spalva, tinkanti beveik visais metų laikais. Apvalus priekis, šiek tiek platesnis, nes batai sukurti turintiems išsišokusius kauliukus. Čia tokia pėdos liga, dažniausiai būna moterims. Mačiau laidą apie šitą ligą per televizorių...

– Kieno tai batai? – Pirmasis dvynys tinklalaidėmis taip kaip brolis nesižavėjo. Be to, kaip jau žinote, nemėgo tempti gumos ir žiūrėti, kaip ji tampoma.

– Kieno, kieno? Tik vienas žmogus teatre gali dėvėti tokius patogius, bet negražius batus. Valytoja! – suriko tuo pačiu spigiu balsu Pelė. Dvyniai tik po sekundės suprato, kodėl taip rėkė pilkoji. Link jų

artėjo patogūs, bet negražūs batai.

Vita Matulytė „Tigras“

Balta*

Ligoninėje viskas balta – gydytojų rūbai, sienos, lubos, visos jų medicininės priemonės irgi atrodo baltos, nors ten daug metalo. Tačiau atrodo, kad metalas užsikrečia ta balta spalva ir viskas, kas patenka į ligoninę, virsta balta spalva. Net tie naujoviški gydytojų chalatai, kurie būna rožiniai ar melsvi, jie vis tiek nepajėgia sumažinti ligoninės baltumo. Medicinos sektorius monopolizavo baltą spalvą. Ligoninėse gi net lemputės skleidžia baltą šviesą. Ir ta balta šviesa mūsų sąmonėje jau įsitvirtino kaip medicininė spalva. Jums taip nebuvo? Stovite statybinių prekių parduotuvėje, užklydote į lempučių skyrių, o ten galima junginėti jungiklį ir pamatyti, kaip švies viena ar kita lemputė. Junginėji tas lemputes toks patenkintas kaip vaikas ir vos tik užsidega ta balta, galvoje irgi užsidega mintis – oi ne, čia kaip ligoninėje!

Kodėl medikai taip mėgsta baltą spalvą? Siejasi su sterilumu? Su švara, tvarka? Su ligų nebuvimu? Su sveikata? Sveikas žmogus turi būti baltos spalvos? Sterilus, švarus, sveikas ir baltas. Ir dar, galvoju, dėl to, kad baltos spalvos fone puikiai atsiskleidžia kitos spalvos. Gydytojai kaip menininkai taškosi raudono kraujo čiurkšlėmis... Gydytojai tikrai yra menininkai ir neabejotinai didžiausi kūrėjai darbuojasi akušerijos skyriuose. Juk ten į pasaulį ateina naujos gyvybės, sielos, nauji žmonės, kurie virs piliečiais. Per rėkimus, klyksmus, snarglius, seiles, kraują ir kitas kūno išskyras į pasaulį ateina žmonės būtent baltuose akušerijos skyriuose.

* Dalyko *Kūrybinio rašymo dirbtuvės: naratyvai ir poetika* užduotis.

Gimdyvės guli baltos patalynės lovose, laukia cezario ar jau tamposi sąrėmių konvulsijose. Virš galvų šviečia baltos lemputės, šalia lovų – baltos spintelės. Ligoninės baltas pasaulis be spalvų yra pirma šios planetos stotelė, o gal net tarpgalaktinė stotis. Žiūrint, iš kaip toli tos sielos atvyksta. Kūdikiai išlipa iš mamų pilvų į visiškai baltą pasaulį. Ir vos tik jie susidurs su pirmomis spalvomis, prasidės jų gyvenimo istorijos.

Štai, pažiūrėkite, kaip tik dabar, su Cezario pagalba, į pasaulį išlipo nauja gyvybė. Ji įnešė šiek tiek raudonos spalvos, bet medicinos personalas viską greitai išvalė, nuvalė, susiuvo, užklijavo ir po baltais tvarsčiais paslėpė. Jau netrukus gyvybę išvynios iš baltų vystyklų ir įvynios į rožinius, ant galvos uždės gelsvą kepuraitę, o po kelių dienų ji kartu su dviem suaugusiais žmonėmis sės į ryškiai violetinį automobilį ir nuvažiuos į Spalvų miestą.

Kartą prie Baltųjų Lakajų ežero*

Valentinas Ševaljė keturiomis ropojo per šlapią pievą. Pajutęs jau taip puikiai pažįstamą diegliuką pilvo apačioje sustingo ir įdėmiai klausėsi savo virškinimo sistemos. Po kelių minučių sąstingio lengviau atsikvėpė. Dar vieno viduriavimo per pastarąją valandą jam jau būtų per daug.

Pievoje jis ieškojo miškinių sidabražolių. Šio augalo šaknų kaip tik dabar, baigiantis vasarai, ir reikia išsikasti. Augalas – nuostabus, su sidabražolių šaknų nuoviru jis puikiai padės ir viduriuojantiems, ir Vincentui su jo danties skausmu, ir net kelias kraujuojančias žaizdas perriš. Bet labiausiai Valentinui reikėjo sidabražolės dėl to, kad šis augalas puikiai padėjo suvaldyti viduriavimą, kuris jau savaitę kankino jo būrį. Dėl to prakeikto viduriavimo teko neplanuotai kurti stovyklą kažkokiam Lietuvos užkampyje. Beveik šimtas viduriuojančių vyrų tapo nemažu prakeiksmu ir artimiausių kaimų gyventojams. Gerai, kad bent jau stovyklavietę įkūrė prie gražaus ežero. Ševaljė iš karto puolė ieškoti vaistažolių ir virti didelius puodus gydomosios arbatos. Miškelyje jis nuo ąžuolo prisikrapštė žievės. Dar labai praverstų jo mišiniui aviečių lapai arba mėlynės ar juodieji serbentai.

Dvidešimtmetis Valentinas nuo mažų dienų dirbo vaistinėje pas tėvą. Per septynerius metus jis perprato dažniausius žmonių skundus ir vaistus, kuriuos tėvas gamino tiems skundams gydyti. Didesnė dalis vaistų buvo daroma iš vaistažolių. Tad jas puikiai išmanė.

---

* Dalyko *Kūrybinio rašymo dirbtuvės: naratyvai ir poetika* užduotis.

Šiek tiek pakilęs ant kalnelio Ševaljė prisėdo atsipūsti. Jis jau šiandien išgėrė tris puodelius sutraukiančios arbatos ir jo viduriavimas sumažėjo iki vieno karto per valandą. Tačiau nuo buvusio gausaus viduriavimo jis jautė silpnumą ir svaigo galva.

Valentiną sėdintį svetimos šalies pievoje užplūdo gailestis sau. Gyvenimas tik buvo pradėjęs gerai klostytis. Tėvas ruošė jį vaistinės perėmimui, jau buvo susipažinęs su visais tėvo žaliavų tiekėjais. Jau planavo į merginas pasidairyti, nes vis nebuvo laiko per darbą vaistinėje ir nuolatines tėvo rengiamas išvykas į miškus ir pievas pažinti augalų. Ir štai tau to žemaūgio pirdžiaus ambicingi planai užkariauti Europą ir jis sėdi apsitriedęs vidury kažkokių pievų. Su kiekviena diena vis šalčiau, o jų apranga lyg būtų į kokį pobūvį visi išsiruošę. Jo bendražygiai jau vis godžiau žiūrėjo į kaimų, kuriuos jie pražygiuodavo, gyventojus. Luisas už vieną auksinį nupirko storesnių sermėgų iš šešių trobų. Bet tai niekas daugiau auksinių neturėjo, o ir dvylika šiltesnių rūbų – tai juokingos pastangos įveikti šiaurietišką šaltį.

Valentinas gimė ir augo vidurio Prancūzijoje, vakarų Normandijoje. Jo gimtojo miesto, Haute-Seine pavadinimo, vos tik kirtus Prancūzijos sieną, nepajėgė atkartoti nei vienas sutiktas žmogus. Kartu su tėvu jie dažnai leisdavosi į Foret de Lyons mišką, kur prieš kelis šimtmečius medžiojo Normandijos kunigaikščiai. Valentinui skruostu nuriedėjo ašara. Kur dabar jo tėvas? Kaip jis vienas tvarkosi vaistinėje? Kiek kartų naktimis, kai mintys neleisdavo sumerkti akių, Valentinas galvodavo keltis ir sprukti. Bėgti atgal į namus. Karštligišką mintį nugindavo prisiminęs, kiek gi užtruko, kol jie iki čia atžygiavo. Bijojo sulaukti mirtinos bausmės už dezertyravimą. Vaikinas aiškiai

suprato, kad kelio atgal jam nėra. O Rusiją kažin ar jie pasieks, jau penktadalis liko vietos ligoninėse ar kapinėse. O jam dar labai norėjosi gyventi! Valentinas dar net nėra merginos bučiavęs, tik akimis turėjo progų išglamonėti vaistinės klienčių apvaliąsias krūtines. O taip norėtųsi įkvėpti iš arti arti moters kvapo...

Pabaidyti čirkšdami pakilo iš medžio keli maži paukšteliai. Valentinas greitai įbedė žvilgsnį į miškelį. Už medžio jis pamatė žmogaus siluetą, moters siluetą! Romantiškas Valentino mintis vėjas nupūtė. Jam reikėjo kuo skubiau gauti aviečių lapų. Pasitaisęs plaukus ir išsišiepęs nuo ausies iki ausies prancūziukas nuskubėjo pažindintis su vietine.

– Madam, madam! Že mapel Valentin, – lankstėsi vaistininkas prieš akis į jį įdūrusia raudonskruoste.

Ji žinojo, kad jos kaime apsistojo Napoleono kariai. Jau kelios dienos jai rūpėjo juos pamatyti. Visas kaimas tik apie juos ir tekalbėjo. Ji suprato, kad ilganosis garbanius prisistato. Jo vardą mintyse pavertė aiškesniu – Valius. Ji irgi tūptelėjo ir tarė:

– Agota.

– Ooo Agata, – suprancūzino Valius. Jis švelniai paėmė ją už rankos, o kita ranka dengė užpakalį ir mojavo sau prieš nosį raukydamasis. Ir dar kažką greitai bėrė nesuprantama kalba. Agota greitai sumojo, kad prancūzas skundžiasi viduriavimu. Tą ji irgi žinojo. Visi juokėsi, kad apylinkių krūmai buvo prancūzų nušikti. Ji suprato, kad jis ieško vaistų. Agota visoms kalboms suprantamu judesiu pakvietė jį eiti kartu. Duos mamytės vaistažolių nuoviro arba krakmolo įdės. Nuo ko čia jie visi taip triedžia? Jai labai norėjosi pašnekėti su tuo vaikinu, tačiau kaip gi su juo kalbėtis?

Valentinas iš maišelio ištraukė augalą su šaknimi ir jai parodė. Agota iš karto atpažino sidabražolę ir pritariančiai palinksėjo galva. „Ne durnas, augalus pažįsta“, – kol linksėjo, įdėmiau svetimšalį apžiūrėjo mergina. Jau tas jų uniformos gražumas! Jai labai norėjosi paliesti nematytą audinį. Nenorėjo pasirodyti nepadori, todėl eidama žvilgčiojo akies krašteliu.

O kol Agota salo nuo napoleoniškos uniformos dailumo, Valentinas tirpo nuo moteriško artumo. Tik prieš minutę gi apie tai svajojo, o dabar jau va ėmė ir išsipildė jo svaja! Dar jeigu gautų aviečių lapų...

Vos tik pakeleiviai priartėjo prie apgyvendintos teritorijos, Valentinas iš džiaugsmo skėstelėjo rankomis į šonus ir beveik bėgte pasileido prie aviečių krūmo.

– Suviduriavo musėt? – paklausė iš trobos išėjusi Agotos mama. Abi moterys kurį laiką tylom stebėjo prancūzą. Jis pamaldžiai pasilenkęs prie krūmo uostė ir ragavo lapelius. Pirmoji, kas vyksta, suprato Agotos mama.

– Jam reikia aviečių lapų! – ji greitai paėmė pintą krepšelį ir liepė Agotai nunešti svetimšaliui, kad turėtų kur susidėti. Aviečių krūmas jau beveik neturėjo lapų, tad Valentinas labai dėmesingai skabė kiekvieną lapelį. Agotos mama susimąsčiusi žiūrėjo, kaip jos mergaitė stovi prie svetimšalio. Kai jis išsitiesė ir dėkingas paėmė iš jos krepšelį, ji išvydo lyg paveikslą: jos dukra ir dailus prancūzas. Kokia graži būtų pora!

– Koks jo vardas?

– Valius, – mestelėjo Agota. Vaikinas išgirdęs savo vardo pradžią pakėlė galvą ir mandagiai linktelėjo Agotos mamai.

– Mama čia mano, – paaiškino Agota.

– Maman, – suprato Valentinas.

Moterys pakvietė mandagų prancūziuką į trobą. *Maman* įpylė sriubos. Valius valgė verkdamas. Tiek dienų jo skrandis negavo šilto maisto. Viskas jam priminė gimtinę: trobos kvapai, augalai, mažas miegantis katinas ant suolo. Išvalgęs švariai sriubą, Valentinas atsistojo, atidavė moterims pagarbą ir išbučiavo *maman* rankas. Agotos rankas bučiuoti gėdinosi, nors ir labai norėjo. *Maman*, užburta tokio galantiškumo, nuskubėjo į kamarą pyrago su mėlynių uogiene. Dar nusprendė užvirti kavos, laikė gi ypatingai progai. O ko ne proga? Toks ypatingas svečias jos namuose!

Valentinas, išvydęs mėlynių uogienę, vėl skėstelėjo rankomis į šonus. Moterys jau po truputį ėmė suprasti jo kalbą – čia jis taip džiaugiasi kažką pamatęs.

– Ar jis taip mėgsta mėlynių uogienę?

– Vaikeli, jis renka vaisto nuo viduriavimo dalis – aviečių lapai, mėlynių uogos...

– Jis dar rodė man, kad turi sidabražolės šaknų, – paaiškino Agota.

– Ar nebus jis vaistininkas? – jau neslėpdama susižavėjo į galbūt būsimą žentą žiūrėjo Marytė. Ji staiga ištiesė ranką kareivukui ir prisistatė:

– Marytė.

– Valentin, – paspaudė ranką prancūzas ir žemai nulenkė galvą prieš moterį, kuri jam tik ką pagydė skrandį ir suteikė vilties daugybei vyrų pasveikti nuo siaubingos ligos. Marytę jis mintyse pervadino į

Mariją. Užmetęs akį į kampe kabantį Jėzų padėkojo už tokias Viešpaties dovanas.

Dar valandą moterys su svetimšaliu „kalbėjosi“ rankomis. Iš laukų grįžo tėvas su jaunesniu broliu. Vyrai iš pradžių atšiauriai žiūrėjo į svetimšalį, tačiau kartu kirto virtą mėsą su bulvėmis, prancūzas vis žemai lankstėsi ragaudamas raugintų kopūstų. *Maman* greitai paaiškino, kad prancūziukas ryškiai atėjo vaistų ieškoti. Nugenėjo jų aviečių krūmus, laikosi įsikabinęs mėlynių uogienės stiklainio kaip aukso. Matė ir *maman*, ir *papa* (Valentinas taip kreipėsi į tėvą Joną), kaip akis į prancūzą pakabinusi Agota. Abiem labai patiko, kad jis mandagus, galantiškas, apie vaistažoles supranta. *Papa* Jonas atnešė butelaitį savo gerojo gėrimuko. Prancūzas atsargiai uostė, bet kai pamatė, kaip *papa* vienu mauku ištuštino stikliuką, viską iš karto suprato. Vaikinas žinojo, kad naminiai alkoholiniai gėrimai suteikia ne tik jėgų, bet ir gerai dezinfekuoja virškinimo traktą. Bent jau šiuo metu jis taip sau pasakė.

Tik kamputyje viską stebėjęs Jėzus galėjo atsakyti į klausimą, kaip jie su juo susikalbėjo, tačiau po kurio laiko prie stalo pradėjo skambėti juokas. O dar po valandos Valius Agotos ir jaunesnio brolio lydimas skubėjo į būrio stovyklą. Valentinas nešėsi du stiklainius mėlynių uogienės, krepšelį aviečių lapų rankoje nešė Agota, *papa* įdavė kelis butelius savo gėrimo, juos nešė brolis. Valentinas gi širdyje nešėsi kelis suvokimus. Pirma, kad jis jau tris valandas kaip neviduriavo. Antra, jam grįžo gyvenimo džiaugsmas. Ir trečia – jis bet kokiu būdu liks šitam kaime su pačia gražiausia pasaulyje mergina Agata ir nuostabia jos šeima.

Raminta Ardzevičienė „Orange“